

ZASOBY ŚRODOWISKA I SYSTEMY ICH OCHRONY, TURYSTYKA

(Diagnoza w ramach prac nad
planem zagospodarowania województwa dolnośląskiego)

Kwiecień 2017

OPRACOWANIE

Instytut Rozwoju Terytorialnego

ul. Dawida 1a

50-527 Wrocław

DYREKTOR

Maciej Zathey

ZASTĘPCY DYREKTORA

Magdalena Belof

Przemysław Malczewski

KIEROWNIK PRACOWNI

Dariusz Zięba

AUTORZY

Jan Blachowski

Marzenna Halicka - Borucka

Ewa Markowicz - Judycka

Marzena Pasak

Ilona Szarapo

Małgorzata Wolańska

SPIS TREŚCI

1.1	BUDOWA GEOLOGICZNA	4
1.2	GLEBY	6
1.3	LASY.....	9
1.4	SIEDLISKA PRZYRODNICZE BĘDĄCE PRZEDMIOTEM ZAINTERESOWAŃ WSPÓLNOTY	13
1.5	ZASOBY KOPALIN	14
1.5.1	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW ENERGETYCZNYCH	15
1.5.2	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW METALICZNYCH	15
1.5.3	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW SKALNYCH.....	16
1.5.4	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW CHEMICZNYCH	17
1.5.5	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA WÓD LECZNICZYCH I TERMALNYCH.....	18
1.6	WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE	23
1.6.1	WODY PODZIEMNE	23
1.6.2	ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD.....	25
1.6.3	WODY POWIERZCHNIOWE	28
1.7	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	30
1.8	REGIONALNE ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	32
1.8.1	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	32
1.8.2	HISTORYCZNE ZAŁOŻENIA PRZESTRZENNE MIAST I WSI	33
1.8.3	ARCHITEKTURA REZYDENCJONALNA	33
1.8.4	ZABYTKOWA ZIELEŃ	35
1.8.5	ARCHITEKTURA SAKRALNA	35
1.8.6	ARCHITEKTURA MIESZKALNA	36
1.8.7	OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	37
1.8.8	ZABYTKI PRZEMYSŁU I TECHNIKI	37
1.8.9	DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	38
1.9	OCHRONA ZASOBÓW UZDROWISKOWYCH	38
1.10	PRZESTRZEŃ TURYSTYCZNA.....	40
1.10.1	WALORYZACJA PRZESTRZENI TURYSTYCZNEJ WOJEWÓDZTWA	41
1.10.2	SZLAKI TURYSTYCZNE O ZNACZENIU REGIONALNYM	43
1.11	BIBLIOGRAFIA	45
1.12	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	46

1.1 BUDOWA GEOLOGICZNA

W budowie geologicznej województwa dolnośląskiego wyróżnia się następujące głównie jednostki tektoniczne: blok Sudetów, blok przedsudecki oraz południowo-zachodni fragment monokliny przedsudeckiej. Jednostki te są rozdzielane przez strefy uskokowe o głębokich założeniach. Wewnętrzna budowa geologiczna obszaru województwa jest skomplikowana a jej cechą charakterystyczną jest mozaikowość. Zawdzięcza ona powstanie wielofazowej ewolucji geologicznej, trwającej od górnego proterozoiku po czwartorzęd.

Blok Sudetów obejmuje południowo-zachodnią część regionu i charakteryzuje się różnorodnymi i różnowiekowymi strukturami geologicznymi, które są wynikiem wielokrotnych fałdowań. Główne jednostki to: blok karkonosko-izerski, jednostka kaczawska, krystalinik orlicko-bystrzycki, blok Gór Sowich, jednostka bardzka, metamorfik kłodzki, masyw kłodzko-złotostocki, masyw Śnieżnika, depresja północnosudecka i depresja śródsudecka.

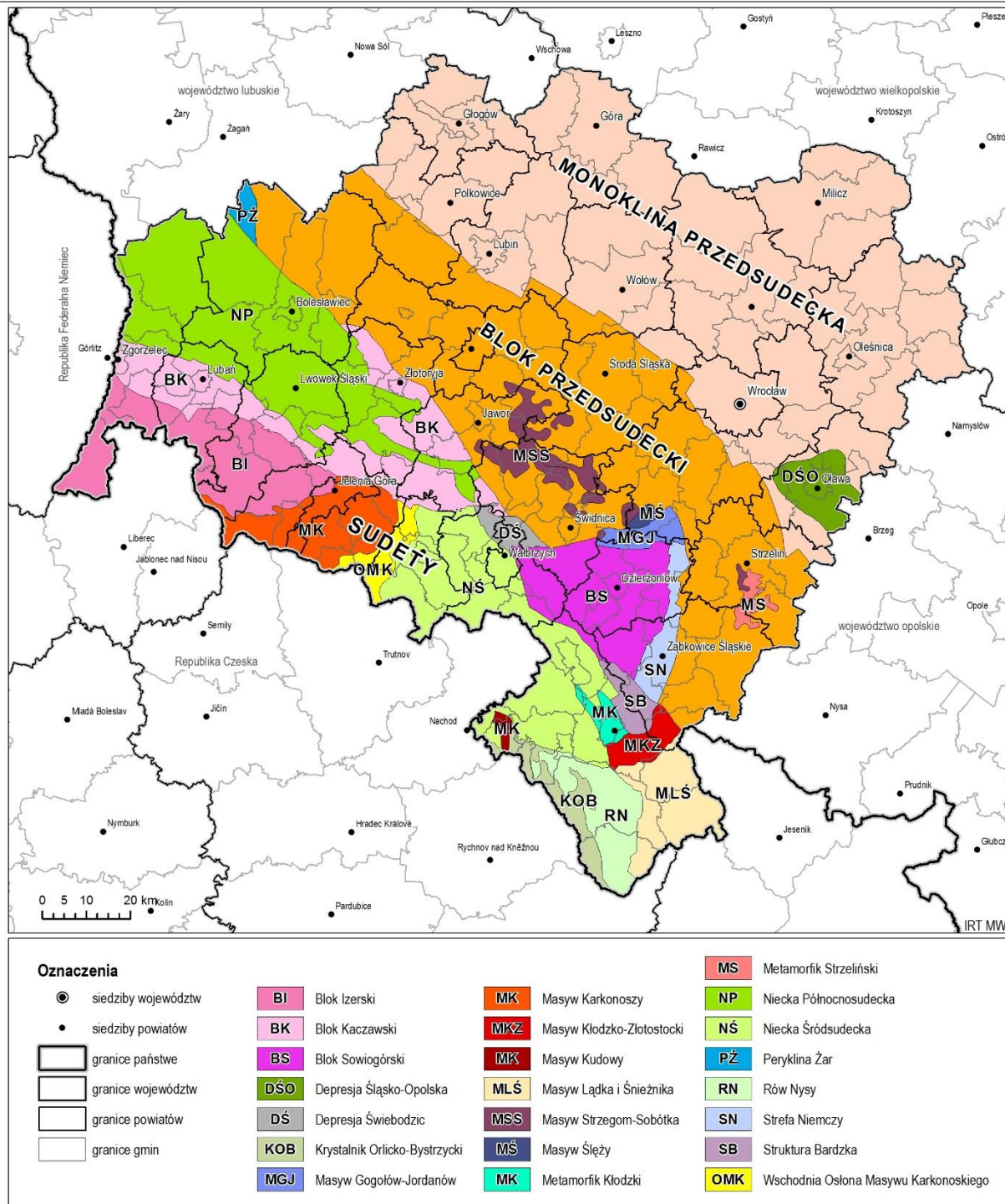
Blok przedsudecki rozciąga się między północną krawędzią Sudetów a strefą uskoków środkowej Odry oddzielającym go od północy od monokliny przedsudeckiej. Blok zbudowany jest z prekambryjskich i paleozoicznych skał krystalicznych, przykrytych pokrywą utworów mezozoicznych i kenozoicznych. Główne jednostki to: intruzja granitoidowa Strzegom–Sobótka, metamorfik strzeliński, masyw Ślęży i masyw Gogołowa-Jordanowa.

Monoklina przedsudecka zbudowana jest z utworów karbonu, permu i triasu przykrytych warstwami osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Główne jednostki geologiczno-strukturalne Dolnego Śląska przedstawiono na rys. 1. Budowa geologiczna regionu została szczegółowo scharakteryzowana w Opracowaniu ekofizjograficznym województwa dolnośląskiego (WBU, 2005).

Podstawowe znaczenie dla rozwoju form geomorfologicznych o obecnej rzeźbie obszaru Dolnego Śląska miała zróżnicowana aktywność tektoniczna. Szczególnie istotne dla dzisiejszej rzeźby regionu były ruchy pionowe na linii uskoku sudeckiego brzeźnego, które wydzwignęły obszar Sudetów i spowodowały zróżnicowanie obszaru Dolnego Śląska na część górską i niziną. Z kolei, zróżnicowanie ruchów pionowych na dyslokacjach wewnątrz Sudetów spowodowało wyodrębnienie poszczególnych masywów górskich. Ruchy tektoniczne, które w trzeciorzędzie i czwartorzędzie zachodziły także na przedpolu Sudetów, przyczyniły się do wyniesienia bloków zbudowanych ze skał krystalicznych, takich jak Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie czy Strzegomskie. Egzogeniczne procesy denudacji, erozji i akumulacji, które nałożyły się na wspomniane procesy endogeniczne nadały obecny formę poszczególnym jednostkom. Znaczenie dla charakteru rzeźby miały także zróżnicowane cechy strukturalne i odpornościowe skał.

Rysunek 1. Główne jednostki geologiczno-strukturalne Dolnego Śląska

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego.

1.2 GLEBY

Budowa geologiczna powierzchniowej warstwy litosfery jest przyczyną znacznego zróżnicowania typologicznego gleb województwa. W części północnej, a zwłaszcza północno – zachodniej województwa, przeważają suche i bardzo ubogie gleby rdzawe oraz bielcowe (najczęściej zalesione), w obniżeniach terenu oraz w dolinach – oglejone mady rzeczne i gleby bagienne. W środkowej części regionu dominują gleby płowe, występując w mozaice z glebami brunatnymi właściwymi i wyługowanymi. Na południe od Wrocławia (obszar gmin: Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Żórawina, Święta Katarzyna, Domaniów, Borów, Wiązów, Strzelin i Kondratowice) wyróżnia się duży, zwarty obszar czarnych ziem wrocławskich, w obrębie doliny Odry dominują mady rzeczne. Gleby brunatne kwaśne występują w części podgórskiej, a w paśmie Sudetów przeważnie gleby brunatne (głównie kwaśne), wśród nich mozaikowo rozproszone są gleby bielcowe, a w kotlinach górskich – gliniaste gleby płowe oraz mady rzeczne.

Gleby średniozwięzłe i zwięzłe, wytworzone z glin i pyłów, zasobne w składniki pokarmowe i wykazujące wysoką zdolność retencjonowania wody, należą do kompleksów przydatności rolniczej pszennych (1-3). Stanowią one blisko 40% powierzchni użytków rolnych i dominują w centralnej części województwa.

Gleby gruntów ornych najwyższej jakości skoncentrowane są głównie w powiatach: strzelińskim (75,2 %), dzierzoniowskim (68,0 %), wrocławskim (67,2 %), świdnickim (66,3 %), ząbkowickim (64,0 %), złotoryjskim (59,3 %) i jaworskim (53,2 %).

W północnej części występuje przewaga gleb kompleksów żytnich (ok. 25% w województwie). Kompleksy zbożowo pastewne (2,9%) -to głównie mady rzeczne występujące w dolinach rzek. Kompleksy gleb górskich dominują w pasie Sudetów i Pogórza Sudeckiego.

Tabela 1. Udział gleb województwa dolnośląskiego w kompleksach przydatności rolniczej

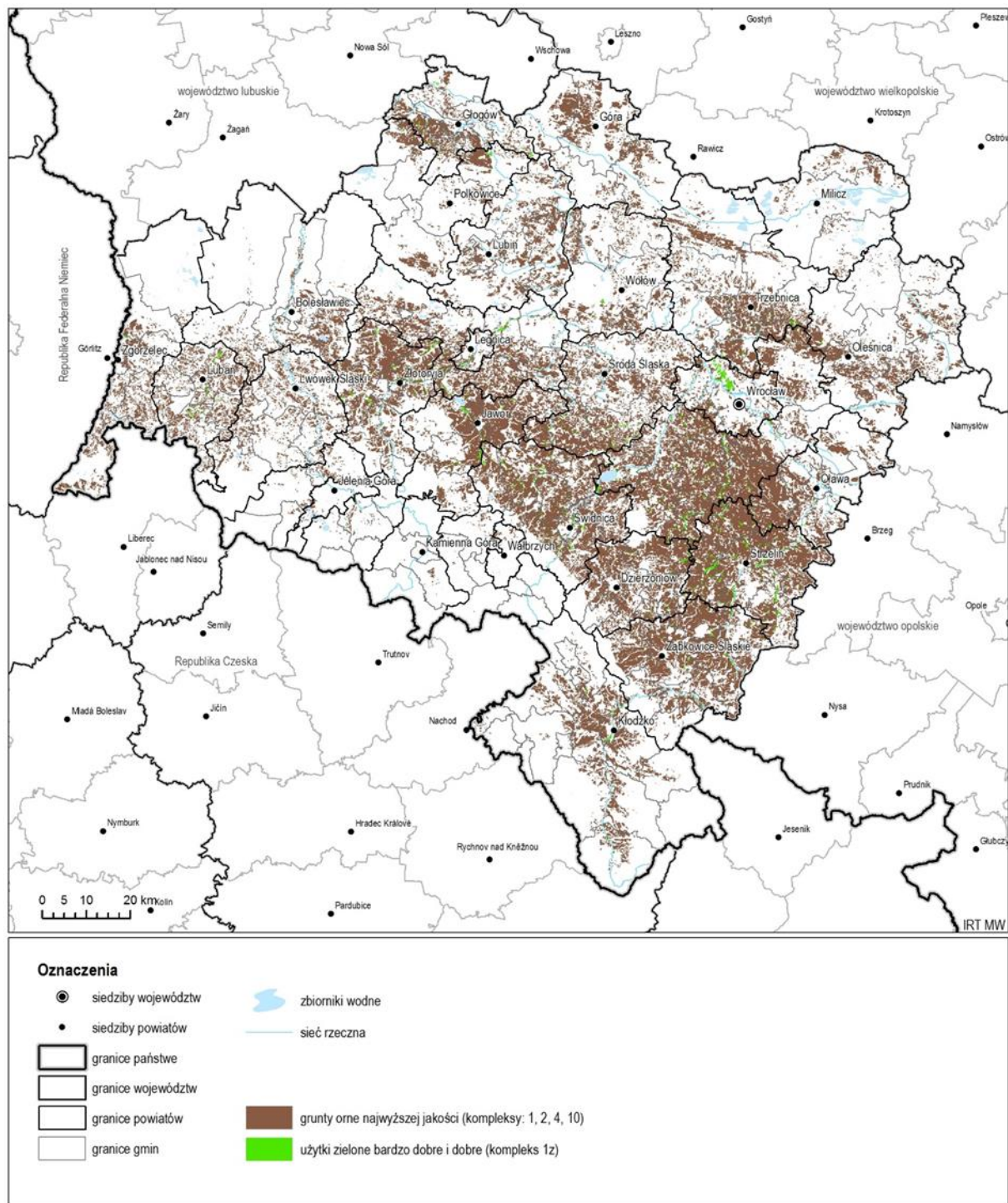
Nr kompleksu	Nazwa kompleksu	Klasa bonitacyjna	Udział gleb województwa w kompleksie (%)
Kompleksy gleb gruntów ornych			
1	kompleks pszenno-bardzo dobry	I, II	7,2
2	kompleks pszenno-dobry	II, IIIa, IIIb	25,8
3	kompleks pszenno-wadliwy	IIIb, IVa, IVb	6,8
4	kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	IIIb	4,4
5	kompleks żytni dobry	IVa, IVb	9,0
6	kompleks żytni słaby	IVb, V	8,3
7	kompleks żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)	VI	3,0
8	kompleks zbożowo-pastewny mocny	IIIb, IVa	2,4
9	kompleks zbożowo-pastewny słaby	IVb, V	0,5
10	kompleks pszenno-górski	II, IIIa, IIIb	2,4
11	kompleks zbożowy górski	IVa, IVb	3,8
12	kompleks owsiano-ziemniaczany górski		1,9
13	kompleks owsiano-pastewny górski		0,3
14	gleby orne przeznaczone pod użytki zielone		0,0
Kompleksy gleb użytków zielonych			
1z	bardzo dobry i dobry	I, II	0,8
2z	średni	III, IV	19,0
3z	słaby i bardzo słaby	V, VI	4,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IUNG Puławy (Stan i zmiany właściwości gleb użytkowanych rolniczo w województwie dolnośląskim w latach 2000 – 2005) i wikipedia.pl (dostęp 07.02.2017).

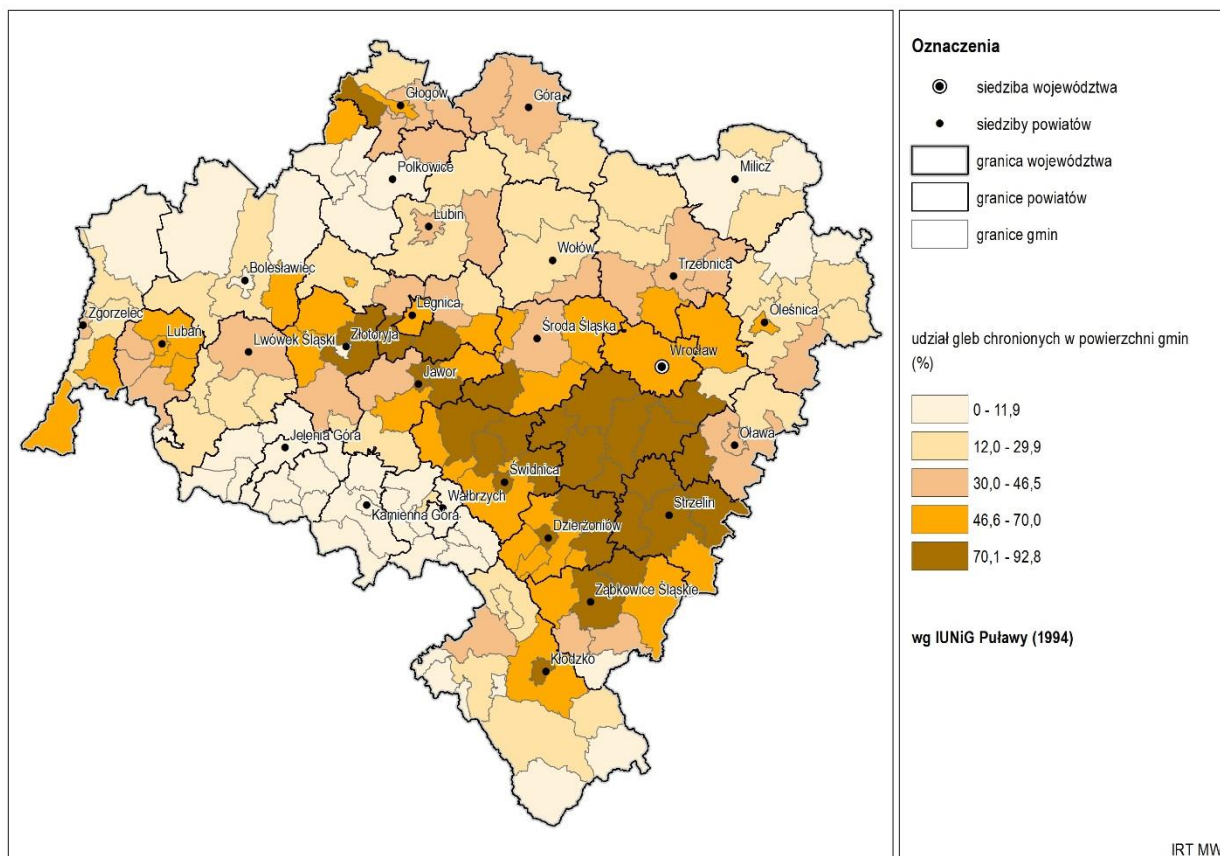
Istnieje znaczna korelacja pomiędzy przynależnością gleby do kompleksu przydatności rolniczej, a klasyfikacją bonitacyjną.

Rysunek 2. Rozmieszczenie kompleksów najlepszych gleb w województwie dolnośląskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy glebowo – rolniczej, IUNG Puławy.

Rysunek 3. Udział gleb chronionych (kl. I – III) w powierzchni gmin województwa dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IUNG Puławy.

Użytki rolne zajmują, 59,6 % (powierzchnia 1 189 156 ha) obszaru województwa, grunty leśne i zadrzewione - 31,3 %, a tereny zabudowane i zurbanizowane 6,9 %. Powyżej 70 % powierzchni użytki rolne zajmują w powiatach: strzelińskim, średzkim, wrocławskim, legnickim, świdnickim, złotoryjskim, ząbkowickim, dzierzoniowskim i jaworskim.

Strukturę użytków rolnych w województwie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura użytków rolnych w województwie dolnośląskim

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Użytki rolne	1 189 156	59,6
- grunty orne	872 624	73,4
- sady	6 447	0,5
- łąki trwałe	136 370	11,5
- pastwiska trwałe	120 469	10,1
- grunty rolne zabudowane	29 422	2,5
- grunty pod stawami	13 884	1,2
- grunty pod rowami	9 940	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na 2014.

Grunty orne stanowią ponad 80 % użytków rolnych w powiatach: strzelińskim, średzkim, wrocławskim, świdnickim, oławskim, dzierzoniowskim, ząbkowickim, głogowskim, legnickim i jaworskim. Wskazuje to na specjalizację w kierunku produkcji roślinnej. Lepsze warunki dla chowu bydła mają gminy w powiatach o większym udziale trwałych użytków zielonych – kamiennogórskim, jeleniogórskim, wałbrzyskim, kłodzkim i lwóweckim.

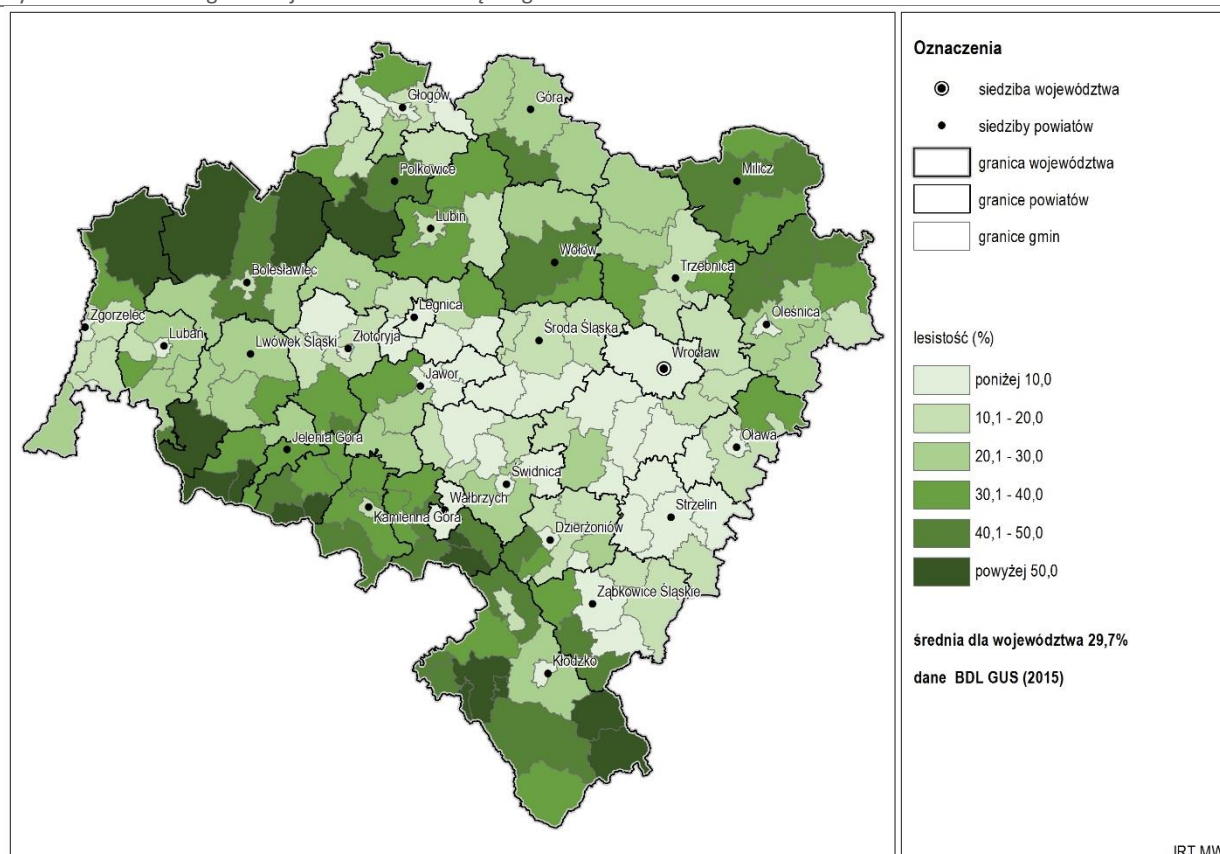

Bardzo istotnym zagrożeniem dla użytków rolnych w naszym województwie jest niewłaściwa gospodarka przestrzenna, prowadząca często do nieuzasadnionego wyłączania gruntów, szczególnie wysokiej jakości, z użytkowania rolniczego i przeznaczanie ich pod zabudowę.

1.3 LASY

Powierzchnia lasów w województwie dolnośląskim w roku 2015 wynosiła 593 385 ha (wg GUS), co stanowiło 29,7 % powierzchni ogólnej. Daje to naszemu regionowi 8 lokatę w kraju, przy średniej dla Polski wynoszącej 29,5 %.

Rysunek 4. Lesistość gmin województwa dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na 2015.

Lesistością, powyżej 50% charakteryzują się gminy: Osiecznica, Węgliniec, Szklarska Poręba, Stronie Śląskie, Gromadka, Karpacz, Kowary, Szczytna, Piechowice, Duszniki-Zdrój, Mirsk, Głuszycza, Chocianów, Polanica-Zdrój, Lądek-Zdrój i Jedlina-Zdrój.

Natomiast do gmin o lesistości poniżej 5 % należą: Borów, Zgorzelec (m.), Oława (m.), Kostomłoty, Złotoryja (m.), Wiązów, Udanin, Zawidów, Wądroże Wielkie, Jordanów Śląski, Legnica (m.), Lubań (m.), Piława Górna (m.), Kobierzyce, Mściwojów, Ruja, Legnickie Pole, Kłodzko (m.), Żórawina, Głogów (m.), Dzierżoniów (m.), Oleśnica (m.), Domaniów, Chojnów (m.), Świdnica (m.) oraz Jawor (m.).

Największymi kompleksami leśnymi województwa są Bory Dolnośląskie, lasy sudeckie, lasy położone na Wale Trzebnickim oraz lasy w dolinach Odry i Baryczy.

Zróżnicowanie geograficzne, klimatyczne i glebowe powoduje, że na terenie województwa dolnośląskiego występują wszystkie typy siedliskowe lasu charakterystyczne dla terenów nizinnych, podgórskich i górskich. Udział siedlisk nizinnych wynosi 57,2 %, wyżynnych 14,3 %, a górskich 28,5 %.

Bory iglaste pokrywają powierzchnię 14,4 %, bory mieszane 24,2 %, lasy mieszane 38,0 %, zaś lasy liściaste i olsy 23,4 %.

Północna i zachodnia część województwa zdominowana jest przez siedliska nizinne. Są to siedliska borowe występujące na terenie Borów Dolnośląskich, siedliska borów wilgotnych i bagiennych, których największe powierzchnie znajdują się na terenie Nadleśnictwa Chocianów, siedliska lasowe rozproszone po terenie województwa, a także siedliska wilgotne, bagienne i łęgowe związane z rzekami i ich dolinami. W południowej części województwa, w pasie Sudetów wraz z ich Pogórzem i Przedgórzem, występują siedliska wyżynne i górskie.

W składzie gatunkowym lasów przeważają gatunki iglaste, z sosną jako głównym gatunkiem lasotwórczym w części nizinnej i świerkiem – w części górskiej i podgórskiej. Spośród gatunków liściastych największe znaczenie ma dąb – głównie w lasach wyżynnych Nadleśnictw - Henryków, Świdnica i Jawor oraz w lasach wilgotnych i łęgowych.

W strukturze klas wieku drzewostanów w lasach dolnośląskich największy udział mają drzewostany w klasie V i wyższych (81 lat i więcej), stanowiąc 24,7% powierzchni zalesionej oraz w klasie III (41 do 60) - 21,3 %.

Znacząca większość, bo 66,7% powierzchni leśnej ochronne, a dominujące kategorie ochronności – to lasy wodochronne (31,6%), lasy podmiejskie (9,7%), w uszkodzone przez przemysł (8,7%) oraz glebochronne (6,6%).

W strukturze własności lasów dominowały lasy publiczne (Skarbu Państwa i gminne), stanowiąc w roku 2015 - 95,3%. W stosunku do roku 2010 nastąpił spadek udziału lasów publicznych o 0,7 %. Jednocześnie wzrósł udział lasów prywatnych z 2,8 % w roku 2010 do 3,5 % w roku 2015.

Zdecydowana większość lasów dolnośląskich znajduje się pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, a stosunkowo niewielki udział w zarządzaniu ma Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu (tereny Nadleśnictw Góra Śląska i fragment Nadleśnictwa Syców).

Wykres 1. Struktura własności lasów w województwie dolnośląskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na 2014.

Na terenie województwa w obszarze zarządzanym przez RDLP Wrocław znajdują się dwa Leśne Kompleksy Promocyjne: „Sudety Zachodnie” i „Lasy Doliny Baryczy” oraz na obszarze RDLP Poznań fragment LKP „Lasy Rychtaleskie”.

Leśne Kompleksy Promocyjne (LKP) to duże, zwarte obszary lasów, wchodzące w skład jednego lub kilku nadleśnictw. LKP pokazują zmienność warunków siedliskowych, różnorodność składu gatunkowego lasu i wielość pełnionych przez niego funkcji. W ramach LKP leśnicy promują zrównoważoną gospodarkę leśną, wspierają badania naukowe i prowadzą edukację leśną społeczeństwa. Dzięki LKP widać, że można osiągnąć kompromis między najważniejszymi zadaniami leśnictwa: gospodarką leśną mającą na celu m.in. produkcję drewna, ochroną przyrody, badaniami naukowymi i szeroko rozumianą edukacją.

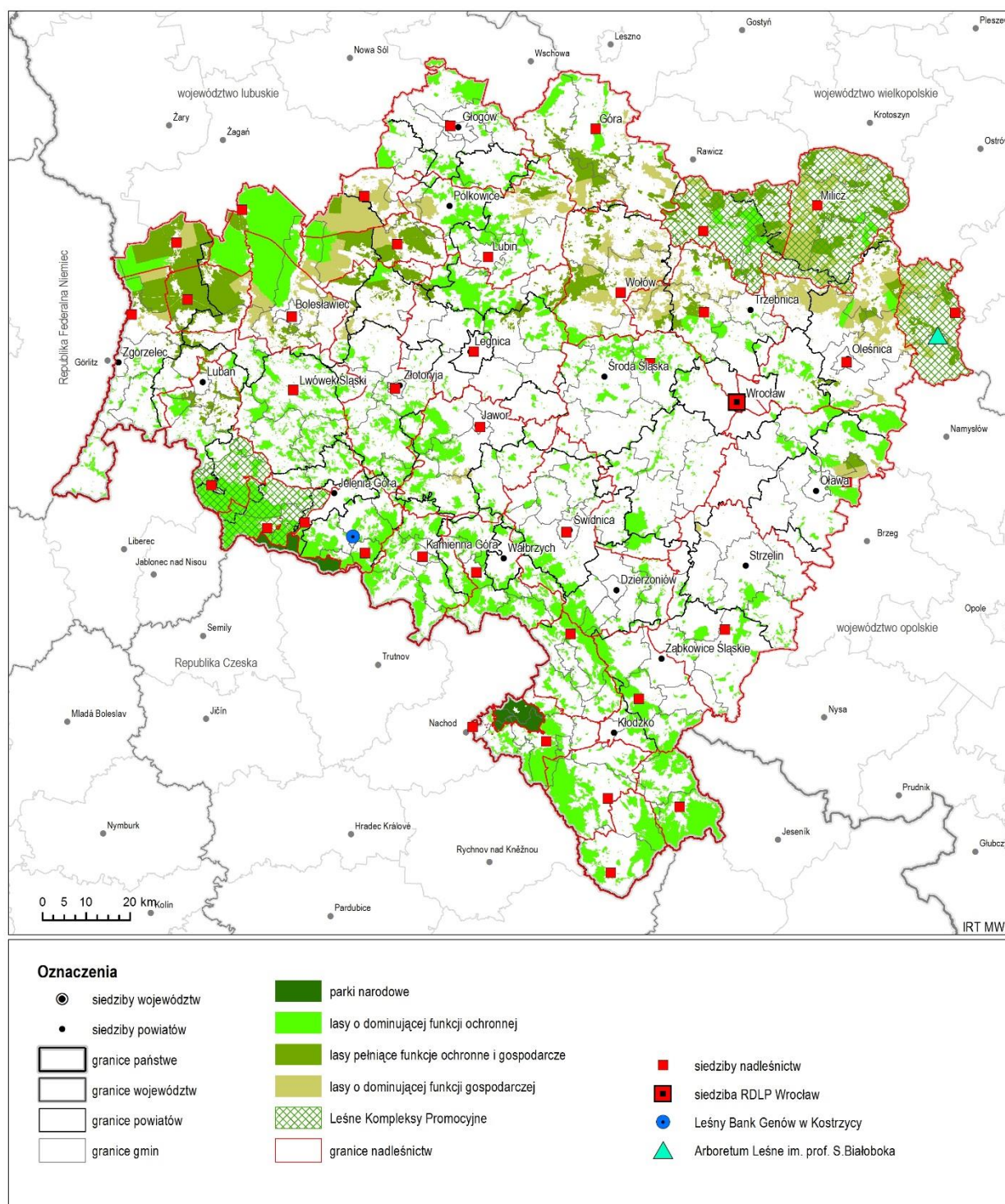
- LKP „Sudety Zachodnie” - obejmuje swoim zasięgiem całe Góry Izerskie oraz zachodnią część Karkonoszy. Są to lasy górskie Nadleśnictwa Szklarska Poręba i Nadleśnictwa Świeradów;
- LKP „Lasy Doliny Baryczy” - utworzony na terenie Nadleśnictw Milicz oraz Żmigród, obejmujące swym zasięgiem jedne z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w naszym kraju. Powodem naturalnego bogactwa tego regionu jest swoista mozaika krajobrazów i siedlisk. Występują tu obok siebie rozmaite typy lasów i borów nizinnych, pola, łąki i co szalenie ważne zbiorniki wodne, w tym słynne Stawy Milickie oraz rzeka Barycz;
- LKP „Lasy Rychtaleskie” – położony na terenie RDLP Poznań, w Nadleśnictwie Syców i Antonin, na terenie LKP znajduje się Arboretum Leśne im. prof. Stefana Białoboka, gdzie znalazło się miejsce dla bogatego zbioru materiału genetycznego polskich drzew doborowych w „Archiwum Klonów Gatunków Cennych”, plantacji rodzimych drzew leśnych, ale też gatunków obcych na powierzchniach doświadczalnych. Prowadzi się tu również ochronę zasobów genowych krajowych gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem.

Na terenie gminy Miłków w Kostrzycy funkcjonuje Leśny Bank Genów, do zadań którego należy zachowanie leśnych zasobów genowych, zachowanie zagrożonych i chronionych gatunków roślin oraz przechowywanie kolekcji nasion z polskich nadleśnictw.

Według danych za rok 2014 zasoby grubizny na pniu w lasach dolnośląskich wynoszą brutto 165 497 tys. m³, co stanowi 6,7 % zasobów lasów Polskich.

Pozyskanie drewna z lasów zarówno dolnośląskich jak i polskich sukcesywnie rośnie. W lasach dolnośląskich wzrost ten wyniósł średnio od 500,6 m³ w roku 2010 do 532,6 m³ w roku 2015, przy wzroście średnim dla Polski z 368,0 m³ w roku 2010 do 415,9 w roku 2015.

Rysunek 5. Obszary gospodarki leśnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BULiGL w Brzegu i RDLP.

Lasy poddawane są presji zagrożeń, wynikających z działalności człowieka. Mimo poprawiającej się w tym zakresie sytuacji, nadal narażone są na zanieczyszczenia powietrza pochodzące zarówno ze źródeł krajowych, jak i zagranicznych. Ponad połowa lasów znajduje się w I strefie uszkodzeń przemysłowych, istotnym zagrożeniem są też pożary, a także okresowo pojawiające się inwazje szkodników.

W latach 2010 – 2014 na terenie lasów dolnośląskich odnotowano 1 782 pożary, które objęły powierzchnię 1 073,68 ha, a w Polsce łącznie – 32 245 pożary na powierzchni 16 018,7 ha. Wśród głównych przyczyn tego zjawiska wymienia się podpalenia oraz nieostrożność nieletnich i dorosłych.

W latach 2010-2015 na terenie województwa zalesiono ogółem 1 381,54 ha gruntów (w Polsce 26 168,50 ha), w tym 347,42 ha gruntów publicznych i 1 034,12 ha gruntów prywatnych.

Wyłączenia gruntów na cele nieleśne w 2015 r. wyniosły 52 ha (w Polsce - 738 ha). Łącznie w okresie 2010–2015 wyłączono z produkcji leśnej 232 ha gruntów leśnych (w Polsce -3 658 ha).

1.4 SIEDLISKA PRZYRODNICZE BĘDĄCE PRZEDMIOTEM ZAINTERESOWAŃ WSPÓLNOTY

Polskie prawo (ustawa o ochronie przyrody) w oparciu o Dyrektywę Siedliskową definiuje siedlisko przyrodnicze jako „obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne”. Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone w celu ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt często zagrożonych wyginięciem.

Listy cennych siedlisk i gatunków stanowią załączniki do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 2 (Dz.U.2014.1713 t.j. z dnia 2014.12.04).

Na obszarze województwa dolnośląskiego zidentyfikowano 51 siedlisk przyrodniczych spośród 233 wymienionych w Zał. 1 do w/w Rozporządzenia, z czego 12 – to siedliska o znaczeniu priorytetowym. Największe obszary i skupiska cennych siedlisk zostały objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najliczniej reprezentowane w województwie dolnośląskim to:

- 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, siedlisko priorytetowe chronione na 67 obszarach; Jest to typ, występującego w całej Polsce, siedliska obejmującego nadrzeczne lasy. Wyróżnia się różne podtypy, w zależności od występujących w ich obrębie podtypów drzewostanów (jesionowo - olszowe na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszynki olszy szarej, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami);
- 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – chronione na 66 obszarach; są to antropogeniczne, niżowe i górskie, wysokoproduktywne, bogate florystycznie łąki świeże, użytkowane kośnie, najczęściej występują poza dolinami rzecznyymi,
- 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) – chronione na 55 obszarach; są to wielogatunkowe lasy liściaste, stanowiące w Europie Środkowej i Środkowo-Wschodniej zonalną roślinność leśną siedlisk żyznych i dominujący potencjalnie typ roślinności. Na Dolnym Śląsku, występuje grąd środkowoeuropejski;
- 6430 – ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) - chronione na 48 obszarach; typ ten obejmuje niewielkie płyty fitocenoz nieleśnych składających się z eutroficznych, wysokich bylin, a na niżu także pnączy. Głównym czynnikiem warunkującym tworzenie się takiej roślinności jest duża wilgotność podłoża, dostęp do światła oraz kamienistość

podłoża i rzeźba terenu. Typowe ziołorośla górskie rozwinęły się m.in. w wyższych partiach Sudetów, a drugi typ również na Przedgórzu Sudeckim i w dolinach rzek.

- 9110 - kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) - chronione na 44 obszarach; typ siedliska przyrodniczego obejmujący środkowoeuropejskie bukowe, a w górach bukowo-jodłowe, bukowo--jodłowo-świerkowe oraz jodłowe lasy rosnące na ubogich, kwaśnych glebach.
- 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) - chronione na 42 obszarach; są to bogate w gatunki, wilgotne lub okresowo suche łąki z udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, rozwijające się na glebach organogenicznych i mineralnych, od silnie zakwaszonych do zasadowych i o zmiennym poziomie wody gruntowej. Są one zróżnicowane florystycznie i należą do najcenniejszych półnaturalnych zbiorowisk Polski i Europy Środkowej, mających ważne znaczenie w zachowaniu bioróżnorodności.

W tabeli (załącznik nr 15) wymieniono wszystkie zidentyfikowane na terenie województwa siedliska przyrodnicze oraz obszary Natura 2000 (siedliskowe), w ramach których siedliska te są objęte ochroną. Jednak część cennych siedlisk przyrodniczych znajduje się poza obszarami chronionymi.

Ustawa o ochronie przyrody wprowadza zakaz podejmowania działań, które mogłyby w sposób istotny pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych. Wyjątek od zakazu stanowi nadrzędny interes publiczny o charakterze społecznym lub gospodarczym, gdy nie ma żadnej innej alternatywy. W takim przypadku może dojść do zniszczenia siedliska, lecz konieczne są działania rekompensujące straty.

1.5 ZASOBY KOPALIN

Zgodnie z definicją zawartą m.in. w ustawie Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981) złożę jest naturalnym nagromadzeniem kopaliny, której wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Złożę jest zatem kategorią przyrodniczą (naturalne nagromadzenie), jak i kategorią ekonomiczną (korzyść gospodarcza). Wraz ze zmieniającymi się warunkami gospodarczymi i technologicznymi zmieniają się kryteria tego co uznajemy za złożę (Śliwiński i in., 2010). Dolny Śląsk, głównie ze względu na urozmaiconą budowę geologiczną Sudetów oraz przedgórza sudeckiego dysponuje dużymi i różnorodnymi zasobami bogactw naturalnych w porównaniu do reszty kraju. W regionie udokumentowano liczne złoża różnych kopaliny. Pod względem genetycznym oraz ze względu na zastosowanie wytwarzanych z nich surowców, można je podzielić na: energetyczne, meta-liczne, chemiczne i skalne. Największa różnorodność występuje w grupie kopaliny skalnych (surowców: okruchowych, zwięzłych, ilastych i innych). Wiele z tych surowców posiada istotne znaczenie gospodarcze i nie występuje lub nie jest eksploatowane w innych rejonach Polski. Tradycje górnictwa na Dolnym Śląsku sięgają czasów średniowiecznych i działalność wydobywcza oraz przetwórstwo surowców wielokrotnie stanowiły dźwignię gospodarczą regionu.

Według stanu na koniec 2015 roku na terenie województwa udokumentowano 1016 złóż kopaliny, w tym:

- 49 złóż surowców energetycznych, w tym: 29 złóż gazu ziemnego (7 częściowo na terenie województw lubuskiego i wielkopolskiego), 14 złóż węgla brunatnego i 6 złóż węgla kamiennego,
- 23 złoża surowców metalicznych, w tym 15 złóż rud miedzi i srebra oraz pierwiastków w nich współwystępujących (takich jak: cynk, kobalt, molibden, nikiel, ołów, wanad, złoto) i 5 złóż niklu,
- 273 złoża kamieni łamanych i blocznych,
- 464 złoża piasków i żwirów, oraz
- 193 złoża innych surowców.

Lokalizację złóż surowców energetycznych i metalicznych pokazano na rys. 6, a rozmieszczenie pozostałych złóż surowców na rys. 7.

1.5.1 UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW ENERGETYCZNYCH

W grupie surowców energetycznych największe znaczenie mają złoża węgla brunatnych, eksploatowane złożo Turów w rejonie Bogatyni (1,55% zasobów i 11,6% wydobycia w Polsce) oraz udokumentowane złoża w rejonie Legnicy i Lubina (Legnica pole Wschodnie, Legnica pole Zachodnie, Legnica pole Północne, Ścinawa i Ruja) a także złożo Radomierzyce (gm. Zgorzelec). Złoża te posiadają 25% ogółu zasobów krajowych tego surowca. Są one uznawane za najważniejsze niezagospodarowane złoża o znaczeniu ogólnokrajowym (KPZK 2030). Złoża węgla kamiennego zlokalizowane są w obszarze niecki śródsudeckiej, w rejonie Wałbrzycha i Nowej Rudy. Ze złożami tymi związane było, zlikwidowane w 2002 r. Dolnośląskie Zagłębie Węglowe. Złoża gazu ziemnego znajdują się w północnej części województwa (powiaty: głogowski, górowski, milicki, trzebnicki), w południowym fragmencie przed-sudecko - wielkopolskiego obszaru gazo- i roponośnego, w którym złoża rozpoznane zostały w utworach permskich monokliny przed-sudeckiej. Zasoby gazu ziemnego stanowią nieco ponad 8% zasobów krajowych (10 286,76 mln m³). Jedno złożo (Wierzchowice) przekształcone jest na podziemny magazyn gazu o objętości 5 728,12 mln m³.

1.5.2 UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW METALICZNYCH

W grupie surowców metalicznych najważniejsze są złoża rud miedzi (100% zasobów krajowych) i towarzyszącego jej srebra (98% zasobów krajowych) występujące na monoklinie przed-sudeckiej (w rejonie lubińsko-głogowskim) i w niecce północnosudeckiej (w rejonie Grodzca-Złotoryi). Udokumentowane złoża związane z cechsztyńską formacją łupków miedzionośnych. Minerale miedziane, z domieszką innych metali, występują w cechsztyńskim łupku miedzionośnym oraz w podścielających go piaskowcach oraz nadległych dolomitach i wapieniach. Złoża w pierwszym obszarze są intensywnie eksploatowane, w drugim po zakończeniu eksploatacji w 1989 r. straciły na znaczeniu, jednak część z nich może być atrakcyjna do zagospodarowania w przyszłości. Złoża głębinowe w rejonie Legnicy i Głogowa zajmują powierzchnię 467,6 km². Geologiczne zasoby bilansowe rud w złożach udostępnionych czynnymi kopalniami na monoklinie przed-sudeckiej wynoszą 1 389,12 mln ton rudy o zawartości 27,18 mln ton miedzi i 81,95 tys. ton srebra. W złożach zagospodarowanych występuje ok. 70% ogółu zasobów bilansowych. Zasoby przemysłowe tych złóż wynoszą 1 162,24 mln ton rudy (PIG, 2016). Zasoby bilansowe niezagospodarowanych złóż rud miedzi występują głównie w strefie głębokości 1 000-1 250 m, a nawet do 1 450 m (pozabilansowe ze względu na głębokość). Rudom miedzi i srebra towarzyszą różne metale i składniki niemetaliczne, takie jak: odzyskiwane - złoto, nikiel, platyna, pallad, ren, arsen, ołów, selen i siarka; nieodzyskiwane - kobalt, rtęć, molibden, wanad, cynk, bizmut, cyna, kadm i german oraz gromadzone w odpadach kobalt i rtęć.

Inne surowce metaliczne to złoża złota (doliny Kaczawy i Bobru, Góry Kaczawskie, rejony Złotego Stoku i Wlenia), srebronośnej galeny, ołowiu, cyny (udokumentowane złoża w Gierczynie i Krobicy na terenie Gór Izerskich), kobaltu i arsenu (w Złotym Stoku), niklu (w rejonie Ząbkowic Śląskich) oraz żelaza (w różnych rejonach Sudetów i Przedgórze Sudeckiego). Zostały one jednak w większości wyeksploatowane lub nie mają obecnie znaczenia gospodarczego.

1.5.3 UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW SKALNYCH

W grupie surowców skalnych podstawowe znaczenie dla gospodarki regionu mają złoża różnorodnych kamieni łamanych i blocznych. Obejmują one skały: magmowe (bazalty, diabazy, gabro, granity, granodioryty, sjenity, melafiry i porfiry), metamorficzne (amfibolity, serpentynity, zieleńce, gnejsy, hornfelsy, marmury i marmury dolomityczne) i osadowe (dolomity, wapienie, piaskowce i szarogłazy). Udział skał osadowych jest niewielki, 94,5% ogółu zasobów Dolnego Śląska stanowią skały magmowe i metamorficzne. W odniesieniu do całego kraju, udokumentowane geologiczne zasoby bilansowe wszystkich dolnośląskich złóż kamieni łamanych i blocznych (5 604 868 tys. ton) stanowiły w 2015 r. 54,5% rezerw krajowych (w porównaniu do ok. 52% w 2007 roku), zaś zasoby skał magmowych i metamorficznych to 93,2% rezerw krajowych tych surowców. W stosunku do roku 2007 liczba udokumentowanych złóż wzrosła o 25 (do 273), zaś do roku 2002 o 53. Złoża większości ze skał magmowych i metamorficznych to jedyne lub najważniejsze w kraju. Kopaliny takie jak: gabro, granodioryt, sjenit, serpentynit, zieleniec, migmatyt, marmur dolomityczny na terenie kraju udokumentowane są tylko w województwie dolnośląskim. Natomiast zasoby: granitów, bazaltów, diabazów, gnejsów i melafirów w przeważającej części (87% - 99% ogółu) występują na Dolnym Śląsku. Pod względem ilościowym, wśród złóż kamieni łamanych i blocznych, najwięcej udokumentowano granitów 71 (2015) oraz bazaltów 39 (2015). Na wykresie 2 przedstawiono udział poszczególnych typów kamieni łamanych i blocznych w ogóle zasobów tych skał na Dolnym Śląsku. W załączniku nr 2 i załączniku nr 3 znajduje się wykaz złóż tych kopalni o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym.

Piaski i żwiry należą do surowców powszechnie występujących w kraju. Złoża dolnośląskie, 464 udokumentowane w 2015 roku w stosunku do 389 w 2010 roku i 319 w 2007 roku, związane są głównie z osadami czwartorzędowymi. Stanowią one około 12% krajowych zasobów geologicznych tego surowca. Szczególnie zasobne i dobre jakościowo są złoża żwirowe, zlokalizowane w dolinach dużych rzek oraz piaszczysto-żwirowe, związane z utworami wodno-lodowcowymi. Złoża w dolinach rzek Sudetów i na Przedgórzu Sudeckim należą do najlepszych w Polsce i najbardziej znaczących w bilansie zasobów. Najważniejsze złoża o znaczeniu regionalnym zestawiono w załączniku nr 3.

Na Dolnym Śląsku udokumentowano także zasoby innych surowców okrucowych, takich jak:

- piaski szklarskie (8 złóż w rejonie Bolesławca),
- piaski formierskie (1 złożo w rejonie Kamiennej Góry),
- piaski do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej, oraz
- piaski podsadzkowe.

Te ostatnie (4 udokumentowane złoża, 1 złożo eksploatowane - Obora) wykorzystywane są do wypełniania wyeksploatowanych wyrobisk górniczych w kopalniach KGHM Polska Miedź S.A. Pozostałe typy piasków stanowią od kilku do kilkunastu procent zasobów krajowych, najwięcej surowce szklarskie ok. 13,7% udokumentowanych w 8 złożach w powiatach bolesławieckim oraz kamiennogórskim.

W województwie występują następujące kopaliny ilaste (skały zawierające w swoim składzie minerały ilaste):

- bentonity i ily bentonitowe,
- surowce kaolinowe,
- gliny ceramiczne biało wypalające się,
- gliny ceramiczne kamionkowe,
- gliny ogniotrwałe,

- surowce ceramiki budowlanej, a także
- surowce ilaste do produkcji cementu i kruszywa lekkiego.

Najważniejsze w bilansie zasobów kraju są: surowce kaolinowe (100% zasobów w kraju, 14 złóż głównie w powiatach świdnickim i bolesławieckim, 2 zagospodarowane), gliny ceramiczne białowypalające się (100% ogółu zasobów, 6 złóż udokumentowanych w powiecie bolesławieckim, 1 złożo eksploatowane), gliny ogniotrwałe (80% zasobów w kraju, 5 złóż, 1 eksploatowane) a także bentonity i ility bentonitowe (55% zasobów krajowych, 3 złoża w tym 1 eksploatowane). Geologiczne zasoby bilansowe złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej to 38% zasobów w Polsce (ok. 14,3% zasobów przemysłowych).

Udokumentowane złoża innych kopalin skalnych to: kwarcyty, łupki kwarcytowe, łupki metamorficzne, kwarc żyłowy, magnezyty, surowce skaleniowe, torfy, dolomity i wapienie. Dziewięć z 14 złóż kwarcytów ogniotrwałych na wniosek Marszałka Województwa zostało skreślone z krajowego rejestru złóż ze względu na zaniechanie eksploatacji i wyczerpanie zasobów. Są to złoża: Barbara, Borowiany, Brzeźnik, Kleszczowa I (Kliczków), Kleszczowa II, (Kliczków), Książkowice, Nawojów-Rzeczka, Ołobole I-II i Parzyce. Łupki łuszczycowe i kwarcytowe (3 złoża, wszystkie eksploatowane) są jednymi tego rodzaju w Polsce. Również dolnośląskie magnezyty i kwarc żyłowe to całość zasobów w kraju. Pierwsze związane są masywami serpentynitowymi: Sobótki, Szklar, Grochowej-Braszowic oraz z masywem Gogołów-Jordanów. Z udokumentowanych 6 złóż eksploatowane jest złożo Braszowice w powiecie ząbkowickim. Złoża kwarcu żyłowego występują w Sudetach w krystalicznych utworach prekambriu i paleozoiku. Perspektywy udokumentowania nowych zasobów tego surowca ograniczone są do znanych już miejsc występowania (PIG, 2016). Surowce skaleniowe, leukogranity występujące koło Strzeblowa oraz w Górach Izerskich koło Kopańca. Surowcem jak również skalenie występujące w kotlinie jeleniogórskiej koło Karpnik, Maciejowej i Góry Sośnia stanowią blisko całość (99,7%) zasobów krajowych. Wśród 9 złóż, eksploatowane są 2 w powiecie wrocławskim. Wapienie, 2 złoża w powiecie bolesławieckim, znajdują zastosowanie w przemyśle cementowo-wapienniczym.

W regionie występują także kamienie ozdobne i szlachetne we wszystkich rodzajach skał (magma, metamorficzne i osadowe) na obszarze Sudetów i Przedgórze Sudeckiego, są to m.in.: minerały grupy kwarcu (kryształ górski, kwarc dymny, ametyst), minerały grupy chalcedonu (agat, jaspis i opal), minerały grupy skał osadowych (np. alabaster), minerały grupy skał ozdobnych (lidy).

1.5.4 UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA SUROWCÓW CHEMICZNYCH

Surowce chemiczne, których złoża udokumentowano na Dolnym Śląsku to: baryt, fluoryt, gips i anhydryt oraz sól kamienna. Eksploatacja barytu ze złoża Boguszków zakończyła się w 1997 roku, wydobycie fluorytu ze złoża Stanisławów rok później. Wobec trwającego, od kilku lat, wzrostu zapotrzebowania na mączki barytowe dla wiertnictwa rozważa się ponowne uruchomienie kopalń barytu (głównie złożo Stanisławów) (PIG, 2016). Złoża (4) gipsów i anhydrytów na Dolnym Śląsku udokumentowano w powiatach bolesławieckim, lwóweckim i lubańskim. Eksploatowane są zasoby złóż: Nowy Łąd i Nowy Łąd-Pole, w listopadzie 2015 r. podjęto decyzję o zaprzestaniu eksploatacji ze złoża Lubichów. Ponadto zasoby gipsów i anhydrytów, towarzyszących złożom miedzi LGOM i udostępnione wyrobiskami kopalń miedzi szacuje się na 57 mld ton. Złoża cechsztyńskiej soli kamiennej udokumentowano w nadkładzie złóż rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej. Eksploatowane jest jedno z dwóch złóż.

1.5.5 UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA WÓD LECZNICZYCH I TERMALNYCH

Ważnym bogactwem województwa są wody lecznicze i termalne. W regionie udokumentowano 19 ze 132 krajowych złóż wód podziemnych zaliczonych do kopalin (wód leczniczych i wód termalnych), w tym 13 objętych jest koncesją na eksploatację. Występują tu 3 podstawowe typy wód: szczawy, wody termalne i wody radoczyste, których źródła znajdują się w Sudetach, a ponadto w Przerzeczynie Zdroju i okolicach Trzebnicy. Pobór tych wód na Dolnym Śląsku w 2015 roku stanowił około 9% ogółu ich eksploatacji w kraju. Wody wykorzystywane są w lecznictwie sanatoryjnym (uzdrowiska), rozlewnictwie oraz do produkcji dwutlenku węgla. W okresie 2010-2015 pobór w województwie zmniejszył się o 7 081 m³/rok. Lokalizację złóż wód leczniczych i termalnych pokazano na rys. 6.

Na rys. 8 pokazano obszary koncentracji złóż surowców skalnych w regionie. W załączniku nr 1 przedstawiono aktualne geologiczne bilansowe zasoby kopalin udokumentowanych w województwie dolnośląskim na tle ogółu ich zasobów w Polsce. W kolejnych tabelach wymieniono dolnośląskie złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym, które potencjalnie mogą zostać uznane za złoża o charakterze strategicznym (załącznik nr 2), zaś w załączniku nr 3 złoża o znaczeniu regionalnym. Na rys. 9 zaznaczono gminy województwa dolnośląskiego, w których występują złoża wymienione w załącznikach nr 2 i 3.

„Wyniki waloryzacji złóż surowców skalnych przeprowadzonej w ramach projektu pt. „Strategie i scenariusze technologiczne zagospodarowania i wykorzystania złóż surowców skalnych” koordynowanego przez Poltegor-Instytut zestawiono w tabeli w załączniku nr 4 oraz przedstawiono na rys. 10. W tabeli pogrubiono złoża, które mają potencjalnie znaczenie ogólnokrajowe lub regionalne. Kolorem czerwonym zaznaczono zmianę stanu zagospodarowania złoża w stosunku do okresu wykonania waloryzacji.”

W grupie kryteriów geologiczno-złożowych (wielkość zasobów, jakość kopaliny) złoża sklasyfikowano według trzech kategorii wartości złóż oraz ich potencjalnego znaczenia gospodarczego i potrzeb ich ochrony: N - najwyższej ochrony, W – wysokiej ochrony, Z – zwykłej ochrony.

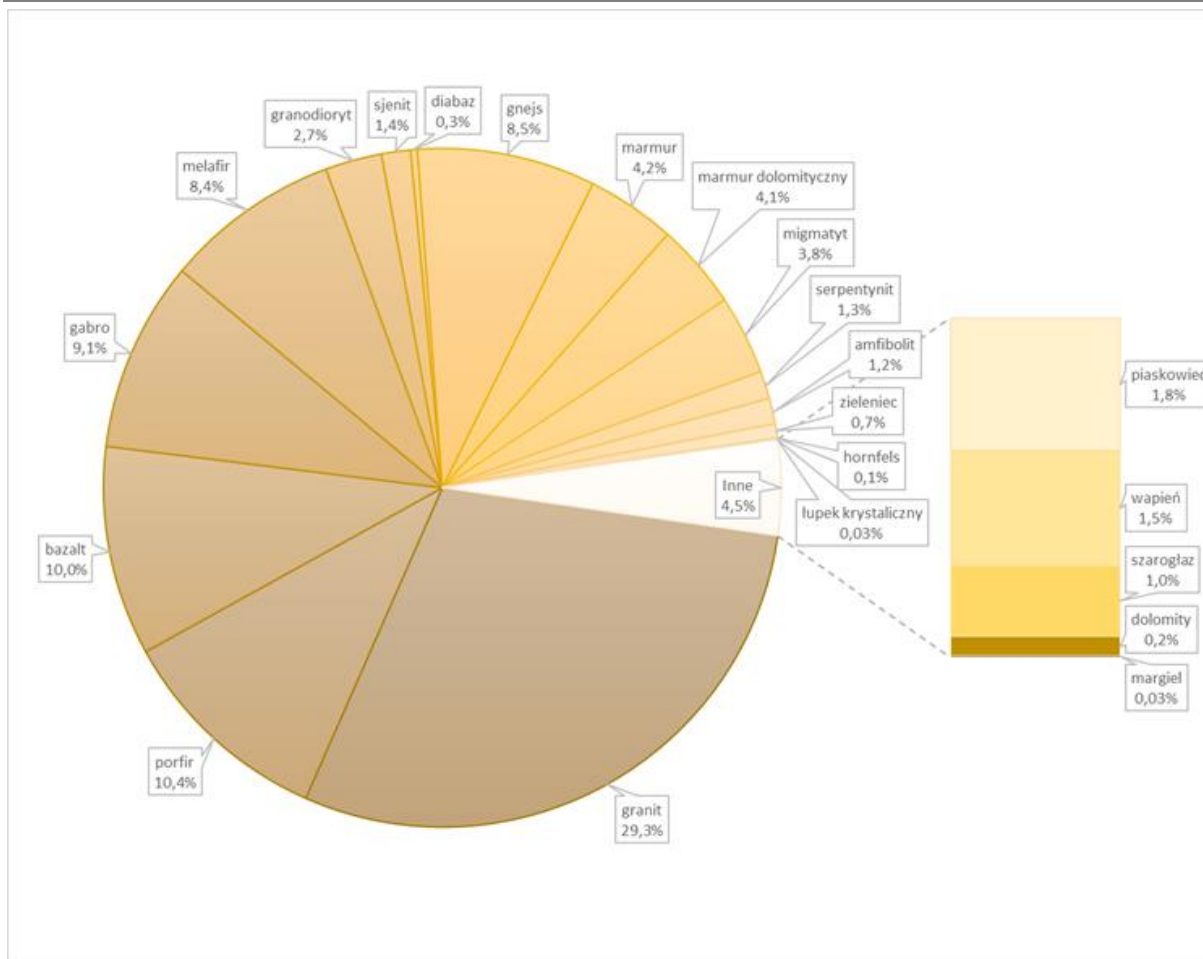
W grupie kryteriów górniczych (stopień trudności ich eksploatacji, możliwość odstawy surowca do odbiorców) złoża sklasyfikowano w czterech kategoriach: N – najwyższa, W – wysoka, Z- zadowalająca oraz X – niezadowalająca.

W grupie kryteriów środowiskowych (wymagania ochrony przyrody i krajobrazu, wymagania ochrony użytkowych wód podziemnych, ochrona gleb, ochrona lasów) wydzielono trzy stopnie dostępności złóż: N – najwyższa, W – warunkowa, Z – zastrzeżona.

W grupie kryteriów planistycznych odzwierciedlających dostępność złóż z tytułu zabudowy terenu wyróżniono cztery klasy dostępności: N – najwyższa, W- wysoka, Z – zabraniająca, X –wykluczająca (Nieć i Radwanek-Bąk, 2013).

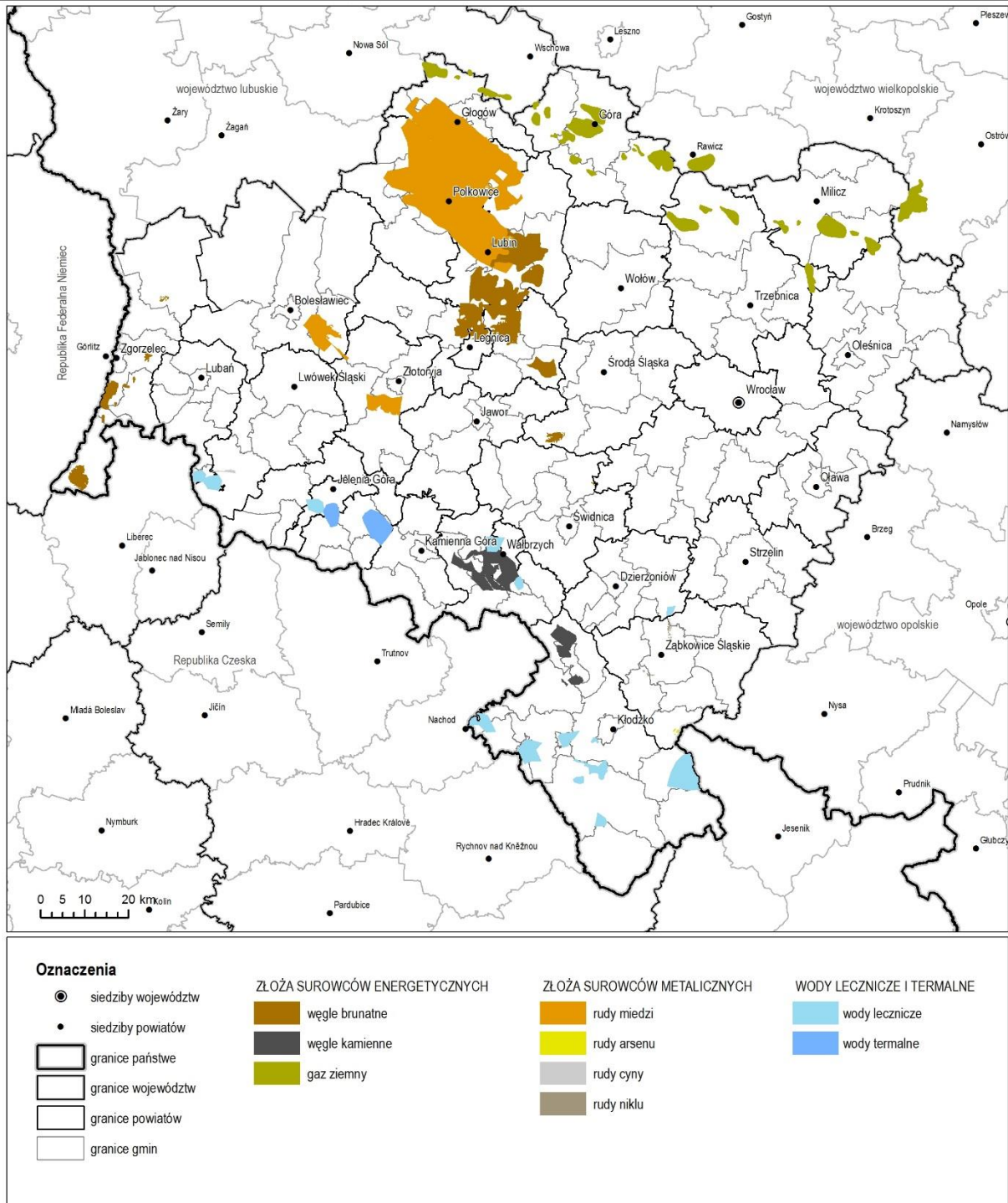

Wykres 2. Zasoby geologiczne bilansowe kamieni łamanych i blocznych województwa dolnośląskiego wg stanu na 31.12.2015 roku

Źródło: na podstawie (PIG, 2016).

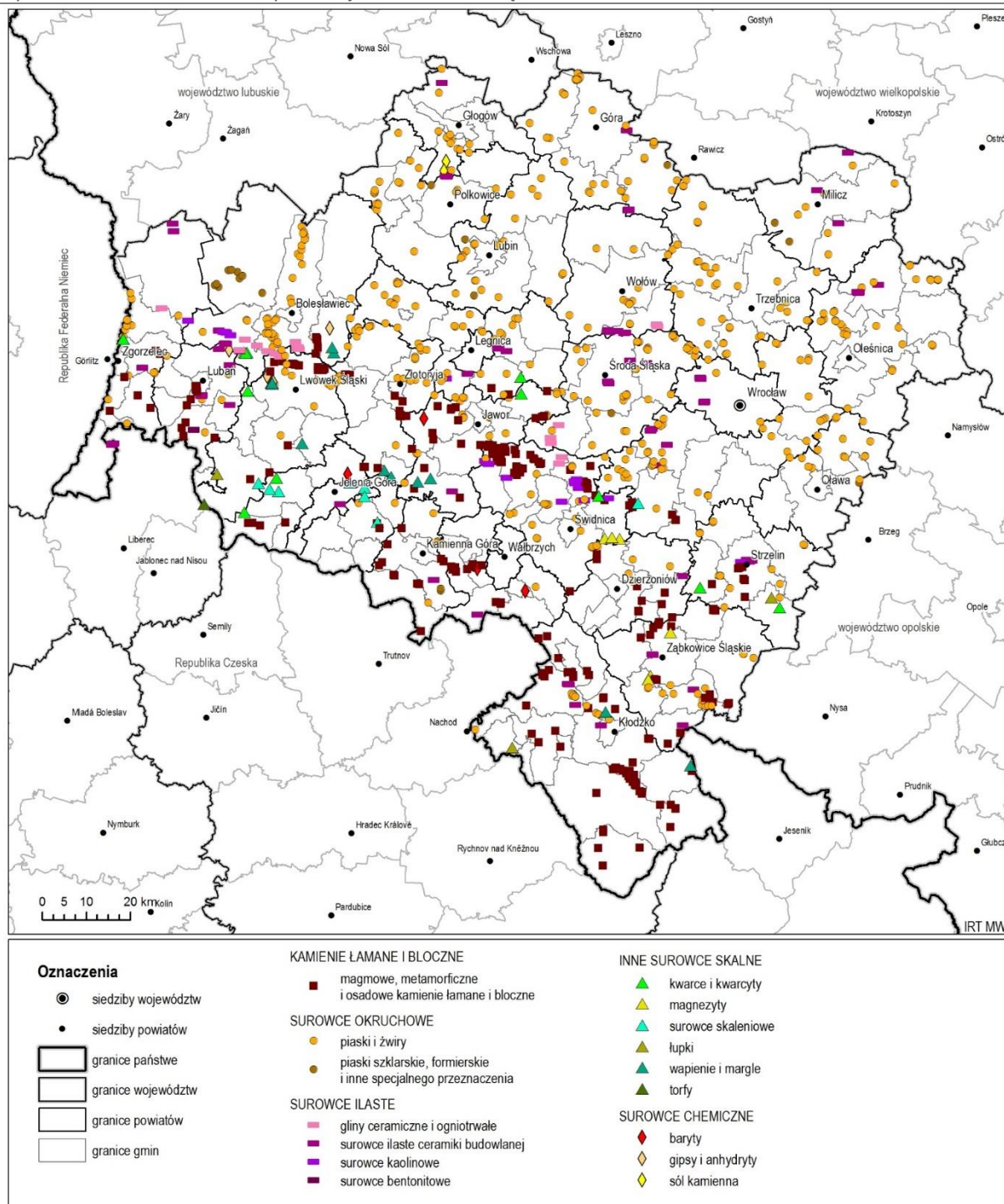
Rysunek 6. Złoże surowców energetycznych, metalicznych oraz wód leczniczych i termalnych w województwie dolnośląskim

Źródło: PiG, 2016.

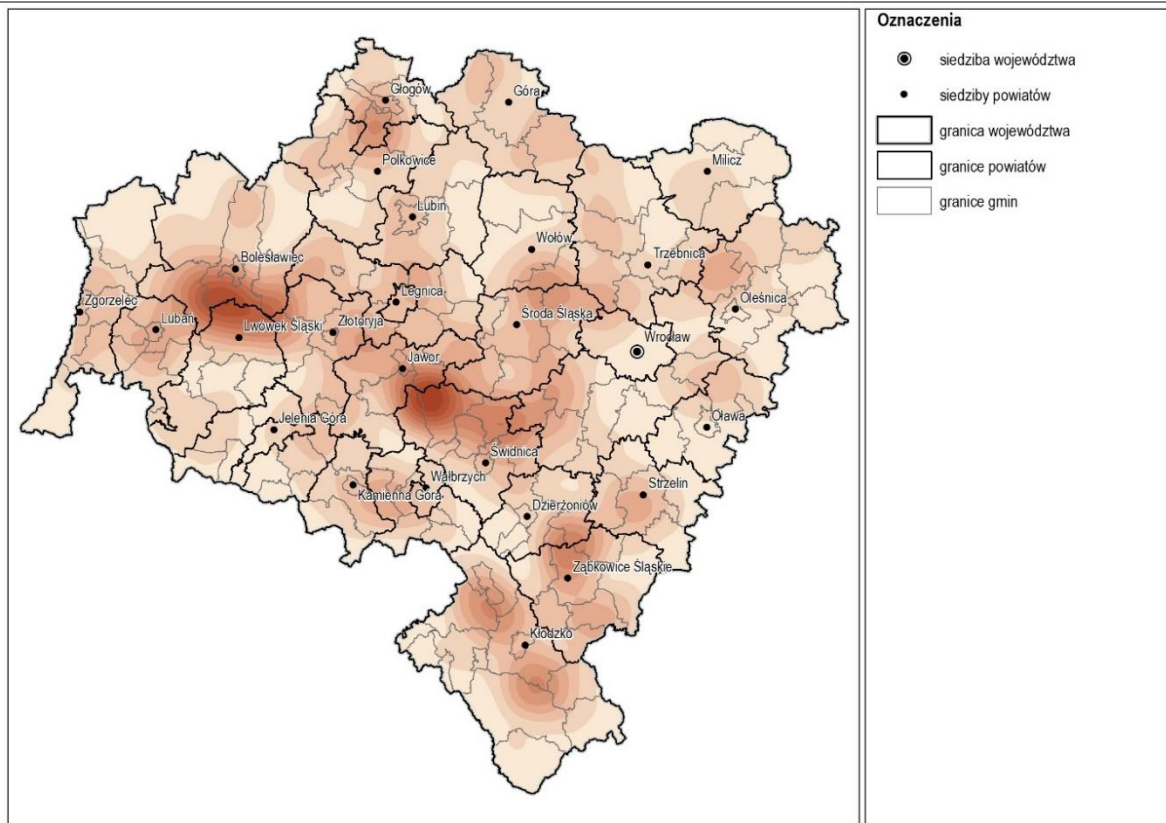

Rysunek 7. Złoże surowców skalnych w województwie dolnośląskim

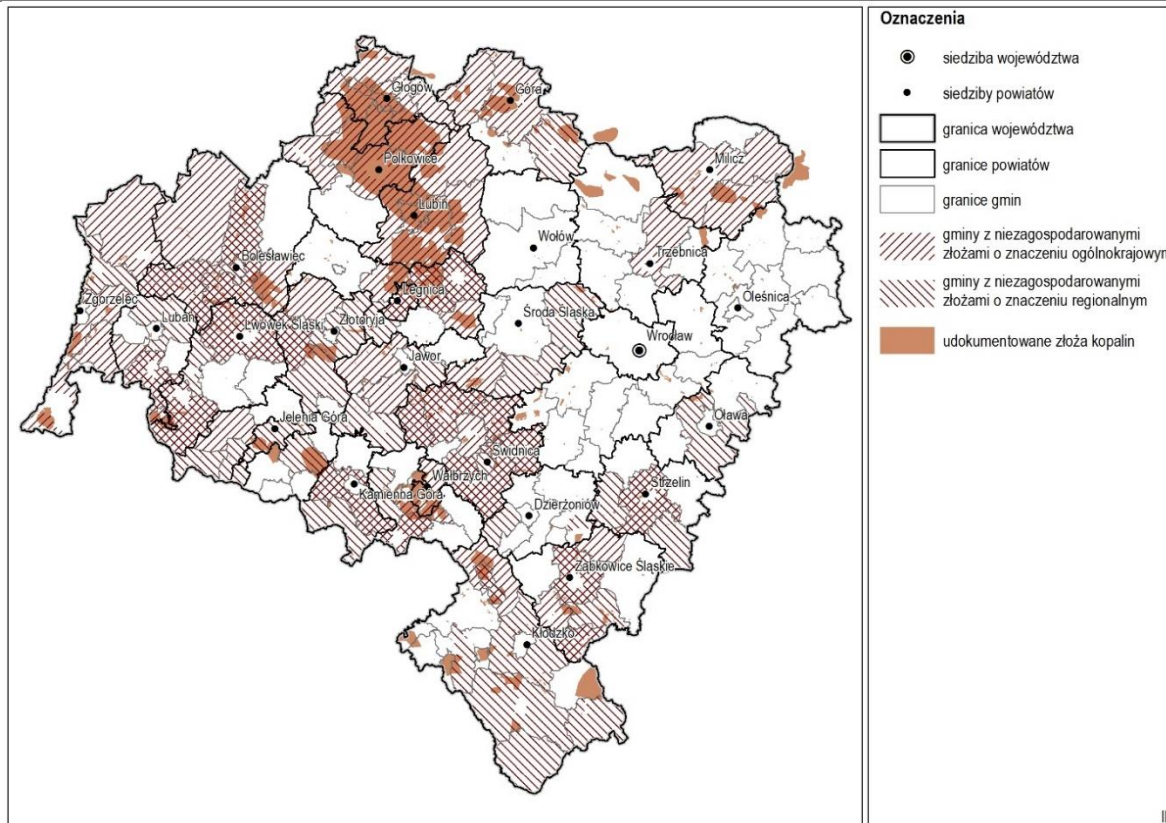
Źródło: PiG.

Rysunek 8. Gęstość występowania złóż surowców skalnych w województwie dolnośląskim

Źródło: opracowano na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

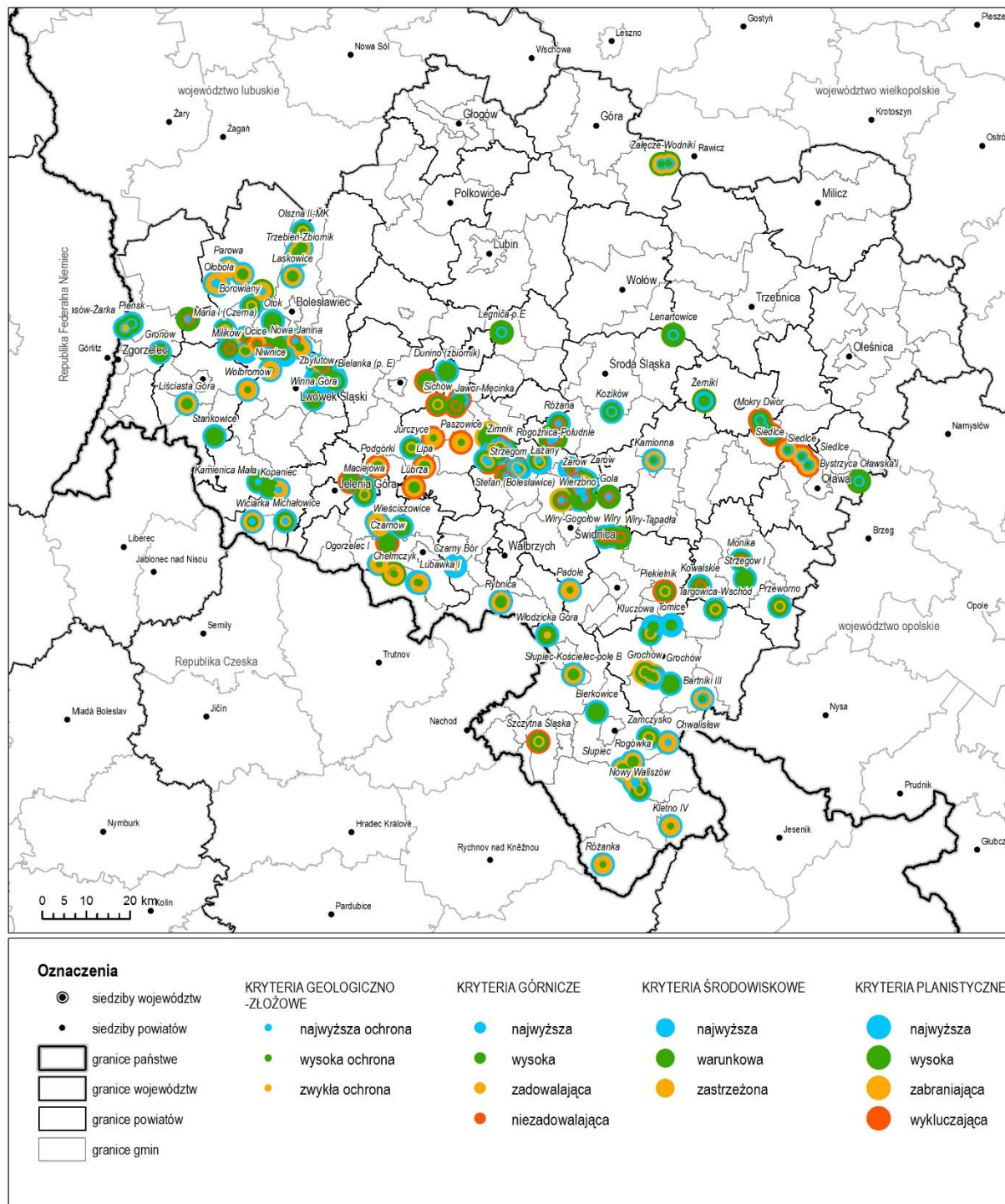
Rysunek 9. Gminy województwa dolnośląskiego, w których występują złoża o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym

Źródło: na podst. Ministerstwo Środowiska, 2016.

Rysunek 10. Waloryzacja niezagospodarowanych złóż surowców skalnych w województwie dolnośląskim

Źródło: na podst. Poltegor Instytut, 2013.

1.6 WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE

1.6.1 WODY PODZIEMNE

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229) przez wody podziemne - rozumie się wody występujące pod powierzchnią ziemi w wolnych przestrzeniach skał

skorupy ziemskiej, tworzące w zależności od głębokości występowania, wody przypowierzchniowe oraz głębsze użytkowe poziomy wodonośne.

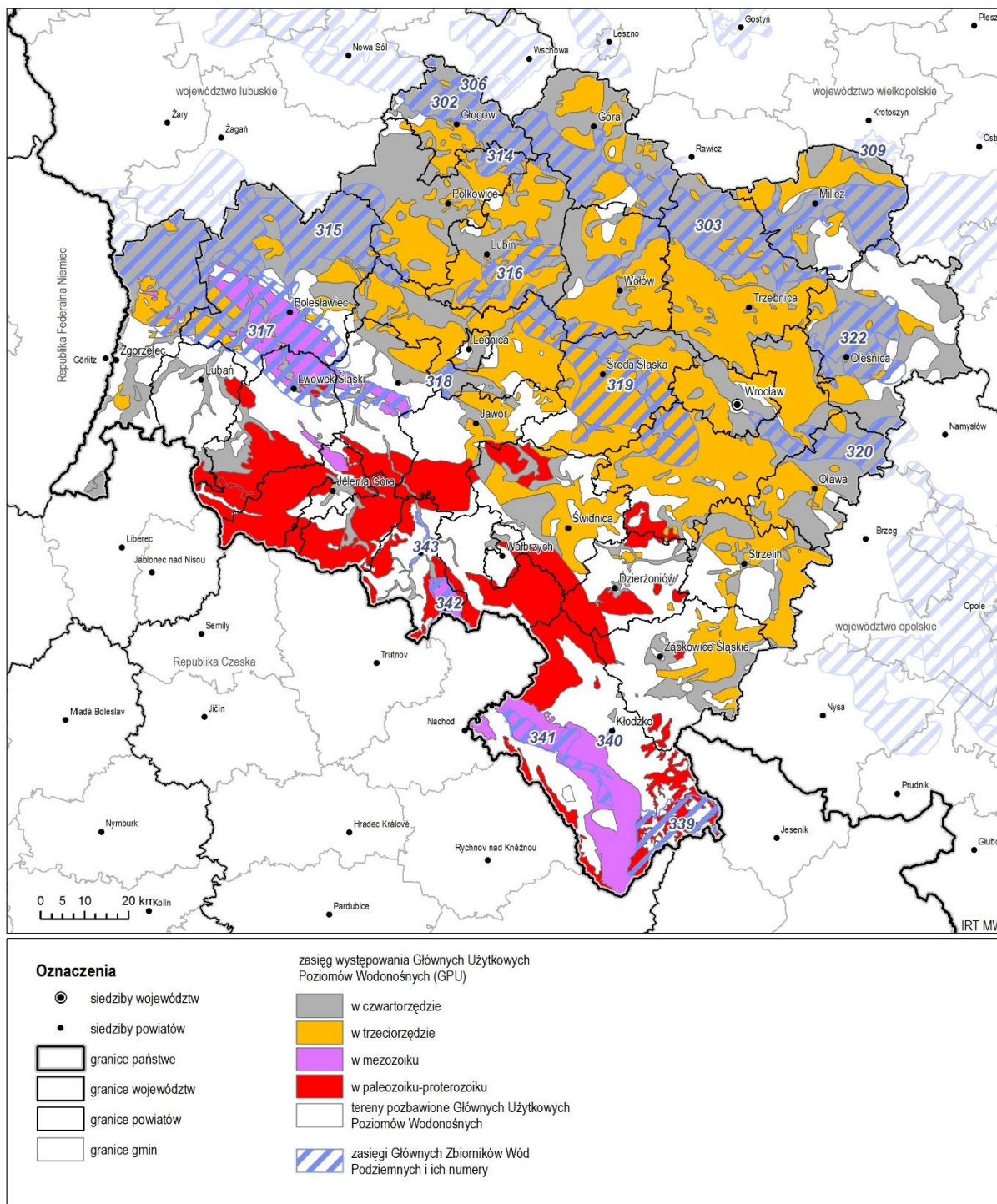
Wody podziemne w województwie dolnośląskim występują w różnowiekowych warstwach wodonośnych. Zróżnicowanie warunków hydrogeologicznych jest odzwierciedleniem skomplikowanej budowy geologicznej regionu. W granicach województwa, ze względu na występujące tu warunki hydrogeologiczne, wydzielono trzy główne regiony: sudecki, wrocławski i wielkopolski. Główny użytkowy poziom wodonośny (GUPW) stanowią najczęściej wody w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Lokalnie znaczenie mają wody piętra kredy i triasu, permu i karbonu oraz utworów krystalicznych (paleozoicznych i prekambryjskich).

Struktury wodonośne piętra czwartorzędowego związane są ze staroplejstoceniowymi dolinami kopalnymi (m.in. w rejonie Marciszowa, Jeleniej Góry, Zawidowa, Gryfowa, Bogdaszowic, Oleśnicy i Wołowa), współczesnymi dolinami rzek dolnośląskich (m.in. Odry i jej większych dopływów) oraz utworami fluwioglacjalnymi o charakterze pokrywowym w obszarach wysoczyzn plejstoceniowych (głównie na północ od linii Odry). W piętrze trzeciorzędowym charakter użytkowy ma poziom mioceniowy, która ma dobrą izolację od powierzchni (zbiorniki występują najczęściej na głębokości 50-100 m p.p.t.) powoduje, że wody mają charakter naporowy, a zanieczyszczenia są mniejsze niż wód czwartorzędowych. Niskie zasoby dyspozycyjne ograniczają możliwości zagospodarowania i wykorzystania tych wód. Utwory wodonośne kredy występują w dwóch subregionach depresyjnych: bolesławieckim i śródsudeckim (rejon Krzeszowa i Kudowy Zdrój - Międzyzlesia), na głębokościach od 30 do 100 m. Charakteryzują się wysoką jakością wód. Piętro permskie charakteryzuje się wydajnością od kilku (subregion bolesławiecki) do kilkunastu (region śródsudecki) m³/h a jego wody mają dobrą jakość. Piętro paleozoiczno-prekambryjskie obejmuje wody w utworach krystalicznych masywu sudeckiego, występuje tu poziom wód szczelinowych oraz zasilający go okresowo przypowierzchniowy poziom rumoszowy. Obszary pozbawione głównych użytkowych poziomów wodonośnych występują w obszarze górskim i przedgórskim Sudetów i ich przed-pola, w zachodniej, południowej i południowo-wschodniej części województwa (rysunek 11).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) to wydzielone szczególnie cenne i zasobne struktury wodonośne, wytypowane jako wymagające ochrony obszary, spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe oraz stanowiące istotne w skali kraju rezerwuary dla zaopatrzenia ludności w wodę. Na terenie województwa dolnośląskiego wydzielono 17 GZWP, w tym 11 w całości, a 6 częściowo (rysunek 11). Większość zbiorników wykształciła się w utworach czwartorzędowych (11) i ma charakter porowy (13), który charakteryzuje się dobrym zasilaniem i szybkim przepływem, a przez to wymaga ochrony przed zanieczyszczeniem. Łączna powierzchnia GZWP w granicach województwa dolnośląskiego to blisko 4 615 km², przekłada się to na 23,15% powierzchni regionu. Wszystkie zbiorniki posiadają dokumentację hydrogeologiczną, najstarsze pochodzą z 1997 roku (GZWP nr 319 i GZWP nr 320). Zestawienie GZWP w województwie przedstawiono w załączniku nr 5.

Rysunek 11. Mapa zasięgu głównych użytkowych poziomów wodonośnych oraz Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w województwie dolnośląskim

Źródło: na podstawie PIG, 2016.

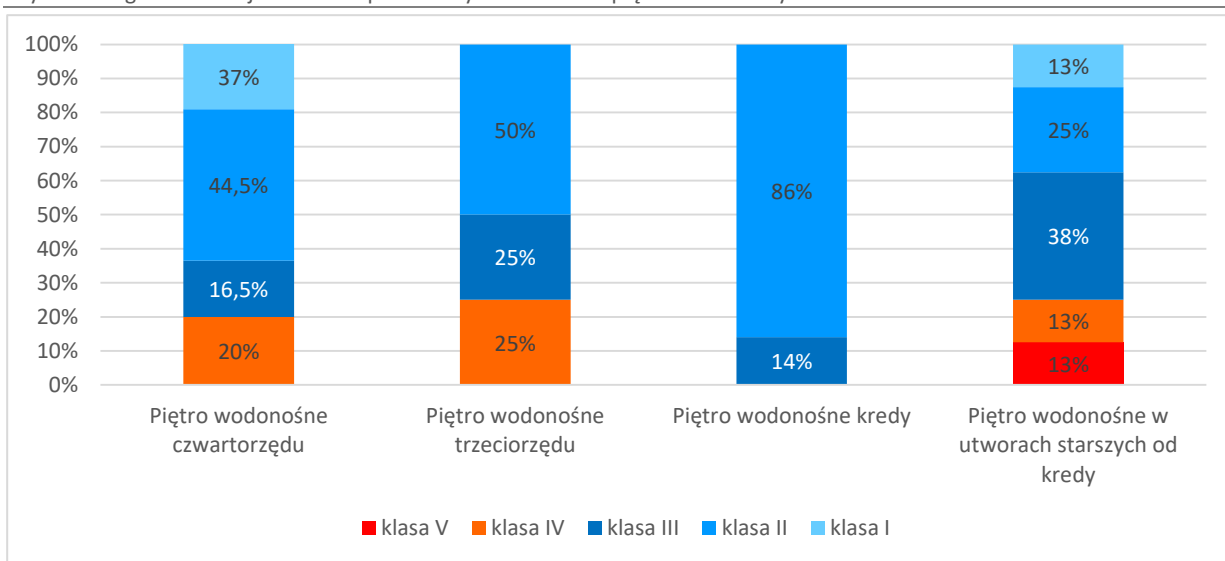
1.6.2 ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD

Udokumentowane zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych w województwie wg stanu na 31 grudnia 2014 roku wyniosły 798,7 hm³ (BDL GUS, 2016). W stosunku do roku 2010 ich wielkość wzrosła o 1,65% (z 785,7 hm³). W podziale na piętra wodonośne – 67,6% zasobów przypada na utwory czwartorzędowe, 22,8% na utwory trzeciorzędowe, 3,7% na utwory kredowe i 5,9% na utwory starsze.

Zmiany zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w podziale na piętra wodonośne w latach 2010-2015 przedstawia wykres 3. Zasoby te zwiększają się średnio o 0,4% rocznie, jednak Dolny Śląsk zajmuje dopiero 11 pozycje wśród województw w Polsce.

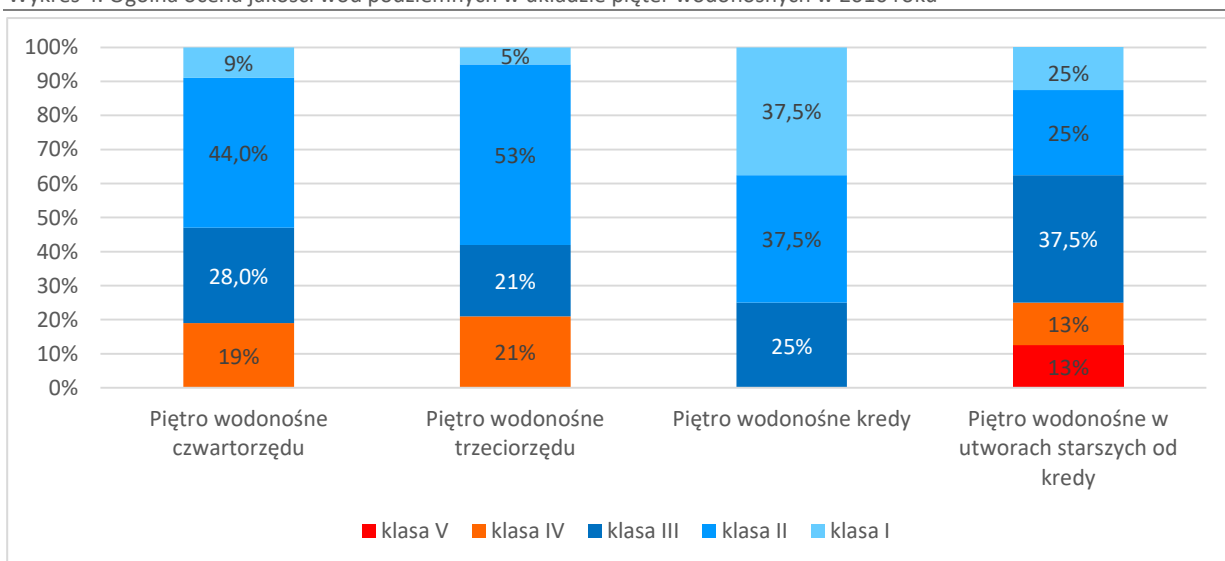
Ustalone zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych w województwie dolnośląskim wynoszą ogółem 91 172,38 m³/h (wg stanu na 31.12.2015 r.), co stanowi tylko 4,5% zasobów krajowych. Moduł zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych, który oddaje rzeczywistą wielkość zasobów eksploatacyjnych w odniesieniu do 1 km² powierzchni dla województwa dolnośląskiego wynosi 4,57 m³/h/km² (przy średniej krajowej równej 6,42 m³/h/km²). W stosunku do roku 2010 ustalone zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych zwiększyły się o 1483,53 m³/h, natomiast wartość modułu o 0,07 m³/h/km² (PIG, 2011, 2015)

Wykres 3. Ogólna ocena jakości wód podziemnych w układzie pięter wodonośnych w 2015 roku

Źródło: WIOŚ Wrocław, 2016.

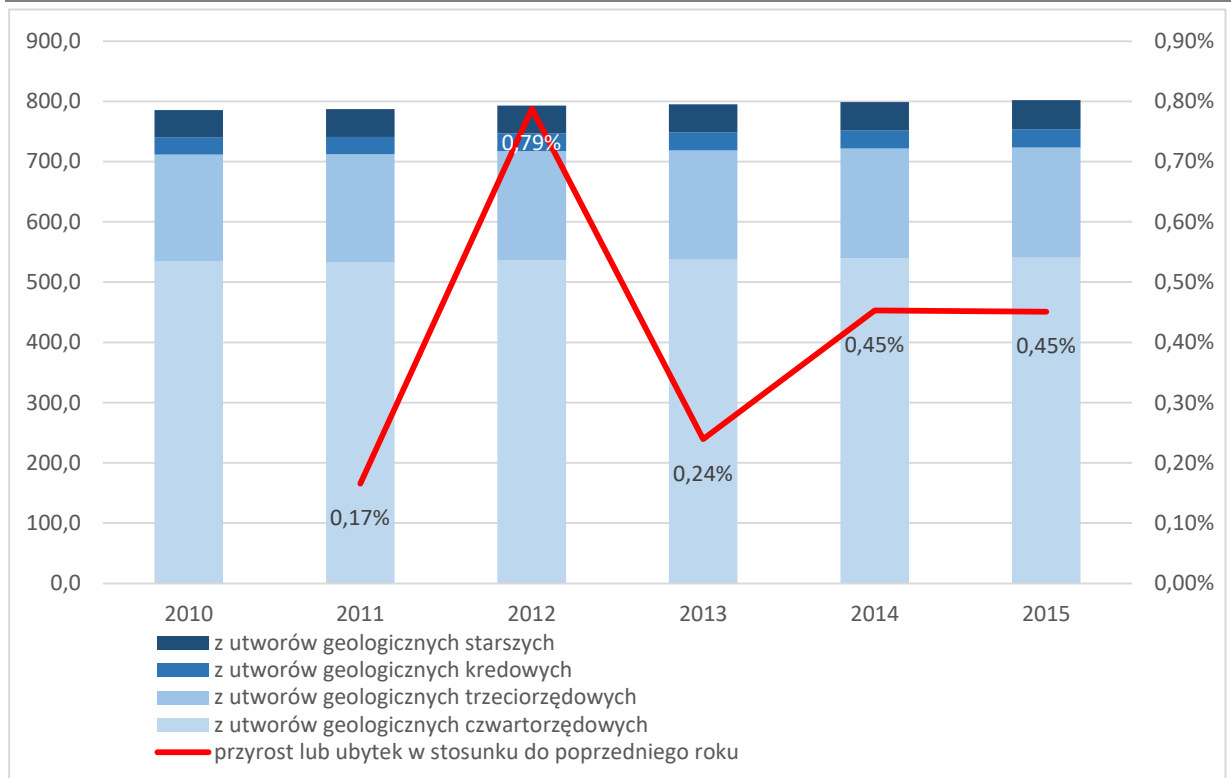
Wykres 4. Ogólna ocena jakości wód podziemnych w układzie pięter wodonośnych w 2010 roku

Źródło: WIOŚ Wrocław, 2011.

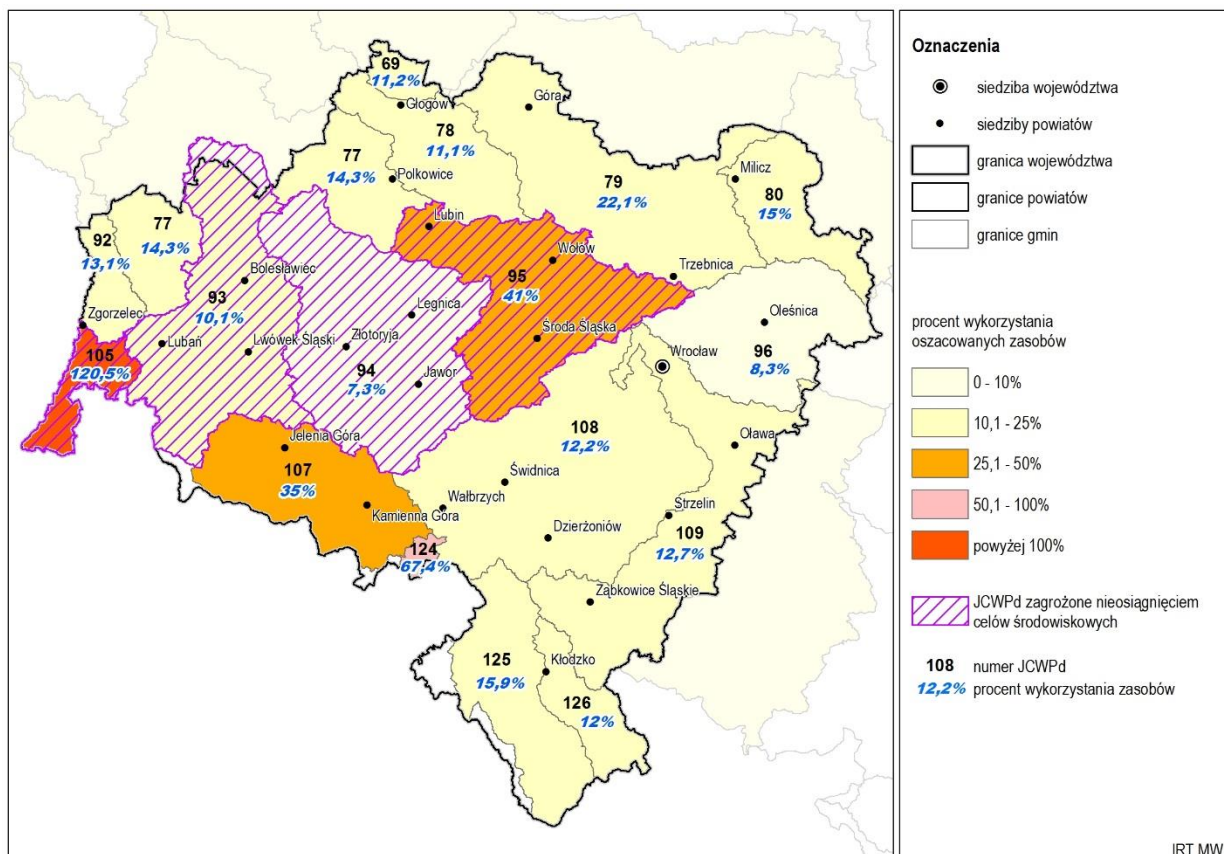

Wykres 5. Udokumentowane zasoby eksploatacyjne wód podziemnych piętrach wodonośnych w latach 2010-2015 [hm³] oraz procentowa zmiana zasobów w stosunku do okresu poprzedniego

Źródło: BDL GUS, 2015.

Rysunek 12. Stopień wykorzystania zasobów wód podziemnych oraz ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd w granicach województwa dolnośląskiego

Źródło: na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.

1.6.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Według zastosowanej w ustawie Prawo wodne klasyfikacji wody powierzchniowe (śródlądowe) dzieli się na: wody płynące (wody w ciekach naturalnych, kanałach oraz w źródłach, z których cieki biorą początek, znajdujące się w jeziorach, naturalnych oraz sztucznych zbiornikach wodnych, związanych z powierzchniowymi wodami płynącymi) i wody stojące (jeziora i zbiorniki naturalne nie związane w sposób naturalny z wodami płynącymi).

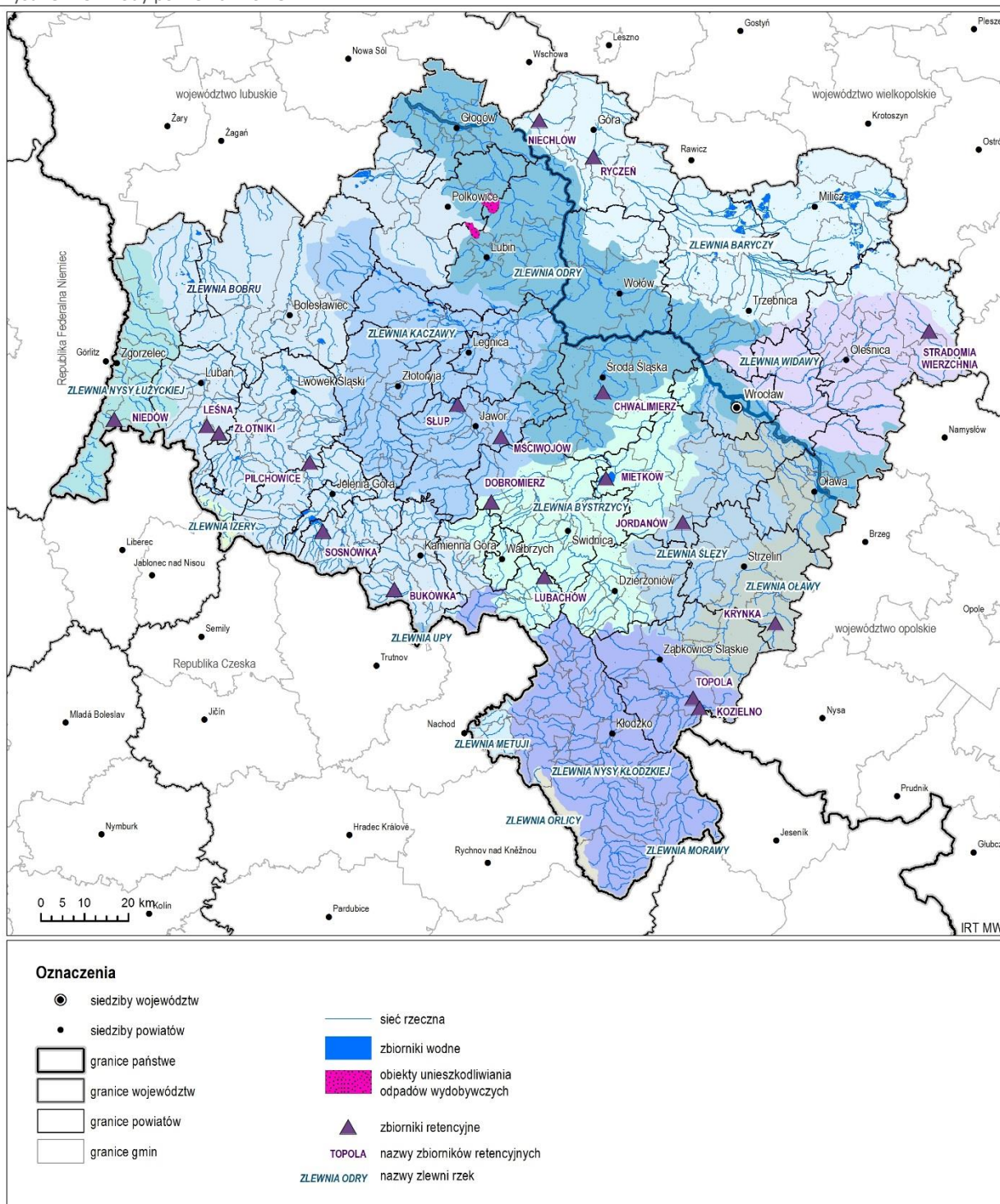
Wody powierzchniowe województwa dolnośląskiego prawie w całości zaliczają się do regionu wodnego Środkowej Odry w dorzeczu Odry w zlewisku Morza Bałtyckiego. W niewielkim stopniu pozostają w zasięgu zlewiska Morza Północnego (małe obszary w Górach Izerskich, Kamiennych, Stołowych i Bystrzyckich) oraz Morza Czarnego (obszar w Masywie Śnieżnika).

Głównymi dopływami Odry w granicach województwa są, biorące swój początek w Sudetach, rzeki górskie, takie jak: Nysa Kłodzka, Bóbr, Kaczawa, Bystrzyca i Nysa Łużycka oraz nizinne – Oława, Ślęza, Widawa i Barycz.

Na system wód powierzchniowych województwa oprócz rzek składa się również 19 dużych wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych, stawy (ponad 1700 obiektów) i zbiorniki małej retencji (ok. 200 zbiorników o powierzchni zalewu ponad 1 ha i wiele mniejszych). Do dużych zbiorników retencyjnych (o powierzchni zalewu od 51 do 905 ha) należą: Mietków, Słup, Topola, Kozielno (na granicy z woj. opolskim), Pilchowice, Bukówka, Sosnówka, Leśna, Złotniki, Dobromierz i Lubachów. Największe zespoły stawów występują w dorzeczu Baryczy (Stawy Milickie), Szprotawy (Stawy Przemkowskie, rejon Chocianowa, Chojnowa i Kunic), w Borach Dolnośląskich oraz Kotlinie Jeleniogórskiej. Łącznie pod wodami (stawy, rowy, wody powierzchniowe płynące i stojące) znajduje się w województwie ok. 42 219 ha, co stanowi ok 2,12 % jego obszaru.

Rysunek 13. Wody powierzchniowe

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.7 OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Elementy regionalnego systemu ochrony przyrody na terenie woj. dolnośląskiego, stanowiącego jednocześnie część systemu krajowego i europejskiego są objęte ochroną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody.

Ochrona ma różny charakter – od ochrony ścisłej w przypadku rezerwatów przyrody i parków narodowych, poprzez częściową ochronę zapewniającą zachowanie cennych elementów przyrodniczo-kulturowych, ale umożliwiającą rozwój gospodarczy, mieszkaniowy, turystyczny itp. - pod pewnymi warunkami.

Na system ochrony przyrody składają się następujące elementy, powoływane na szczeblu krajowym lub wojewódzkim (szczegółowe zestawienia poszczególnych form ochrony przyrody stanowią załączniki 7, 8, 9, 10, 13 i 14 do niniejszego opracowania):

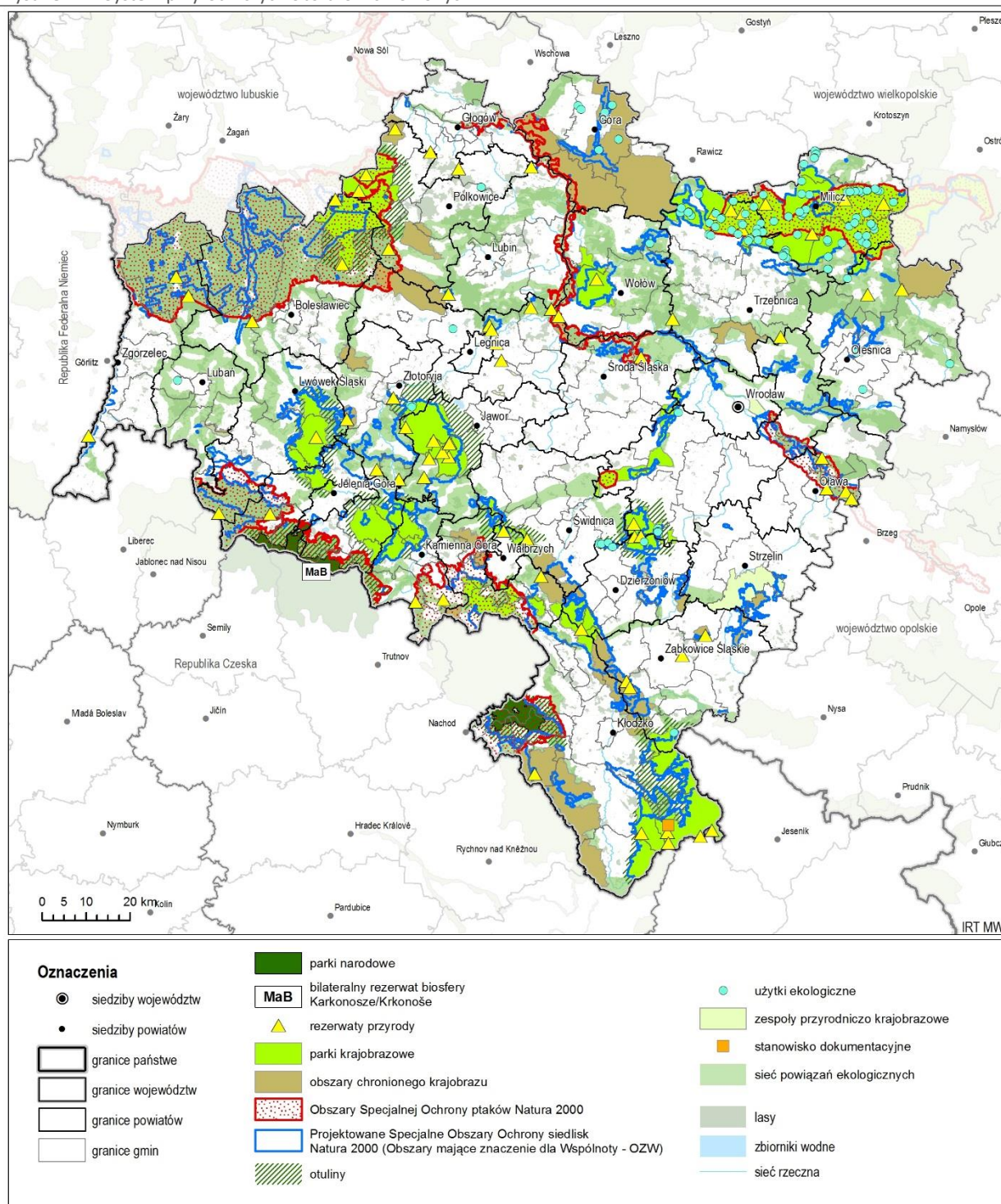
- 2 parki narodowe
- 67 rezerwatów przyrody
- 101 obszarów europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000
  - 90 obszarów siedliskowych
  - 11 obszarów ptasich OSO
- 12 parków krajobrazowych
- 18 obszarów chronionego krajobrazu

System uzupełniają obszary i obiekty o znaczeniu lokalnym, powoływane przez samorządy gmin:

- 16 zespołów przyrodniczo krajobrazowych
- 188 użytków ekologicznych
- 1 stanowisko dokumentacyjne
- 2567 pomników przyrody

Rysunek 14. System przyrodniczych obszarów chronionych

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.8 REGIONALNE ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

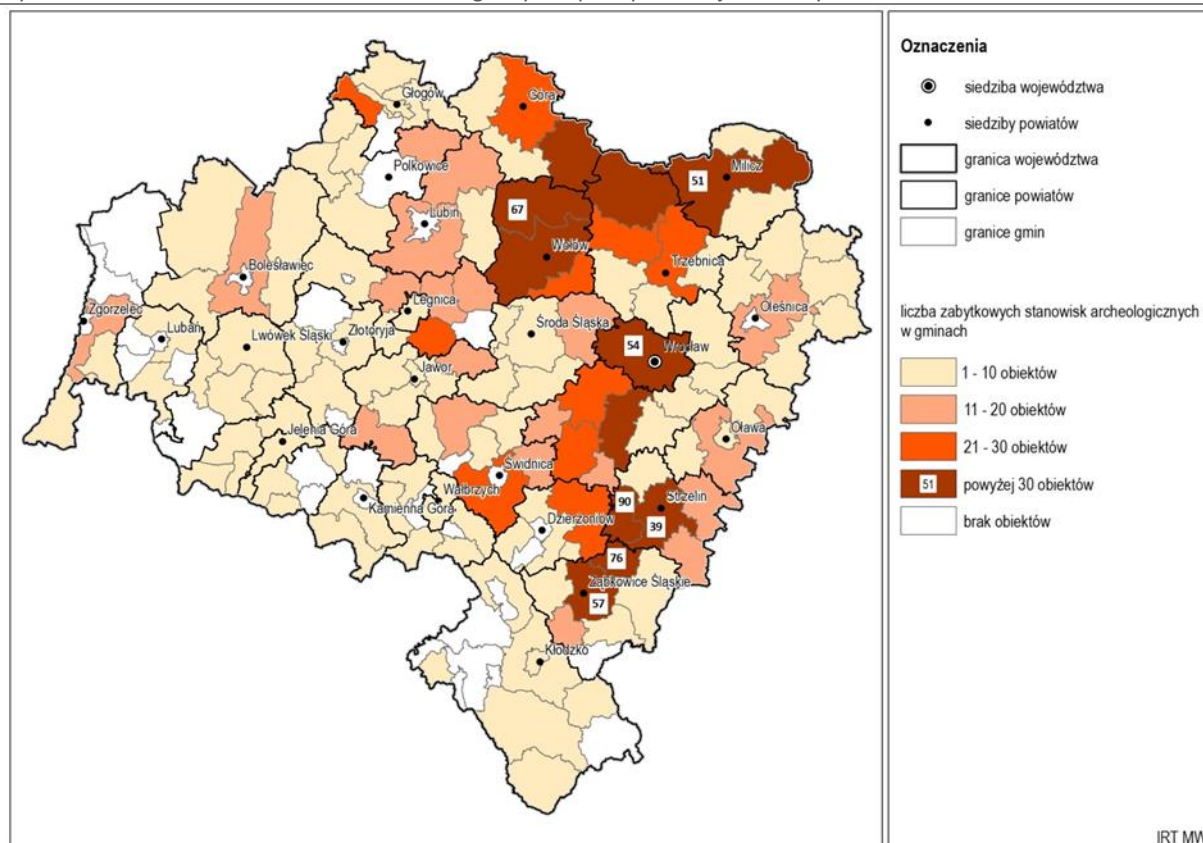
Dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska wyróżnia się bogactwem i różnorodnością, co wynika z wielonarodowej i wielowyznaniowej specyfiki regionu, położenia geograficznego oraz uwarunkowań politycznych. Do zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym należą stanowiska archeologiczne, zabytki nieruchome i ruchome. W strukturze zabytków nieruchomych na uwagę zasługują historycznie ukształtowane założenia przestrzenne (miejskie i wiejskie), obiekty i zespoły rezydencjonalne i sakralne, założenia obronne, zabytki przemysłu i techniki oraz obiekty i zespoły zabudowy mieszkalnej i gospodarczej. Występujące przykłady architektury odzwierciedlają wszystkie style i epoki artystyczne, począwszy od wczesnego średniowiecza aż po XX w.

1.8.1 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

W województwie dolnośląskim występują liczne stanowiska archeologiczne, potwierdzające bardzo wczesne ślady osadnictwa na tym terenie (np. obozowisko Homo Erectusa w Winnej Górze k. Trzebnicy datowane na ok. 500 000 p.n.e.). Bogate zasoby nieruchomych zabytków archeologicznych obejmują: 1 492 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, 31 525 stanowisk i 2 523 obszary archeologiczne figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Liczba stanowisk archeologicznych w rejestrze zabytków sytuuje województwo na pierwszym miejscu w kraju. W tej liczbie największą ilościowo grupę, ponad 900, stanowią pozostałości osad, obozowisk i zespołów osadniczych, następną to ponad 260 stanowisk o charakterze obronnym (grodziska i fortyfikacje) i 185 o charakterze sepulkralnym. Część wyeksponowanych w krajobrazie stanowisk o własnych formach krajobrazowych znajduje się w obrębie nieprzerwanie funkcjonujących struktur osadniczych (np. dawne siedziby obronne przekształcone w nowożytne założenia rezydencjonalne), a inne zlokalizowane są obecnie w trudno dostępnych miejscach (lasy, rozlewiska). W związku z tym większość stanowisk tego rodzaju zachowała czytelne formy i prezentuje stosunkowo dobry stan zachowania.

Rysunek 15. Rozmieszczenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.8.2 HISTORYCZNE ZAŁOŻENIA PRZESTRZENNE MIAST I WSI

Intensywne procesy osadnicze zostały zainicjowane w XIII w., w tym okresie rozpoczął się proces lokacji miast na prawie magdeburskim i średzkim (najwcześniejsze lokacje: Złotoryja 1211 r., Lwówek Śląski 1217 r., Środa Śląska 1223 r.). Zasadnicza struktura przestrzenna miast i osad województwa ukształtowała się w okresie od XIII do XV w. Większość miast zachowała historycznie wykształcony układ przestrzenny z rynkiem, ratuszem i blokiem śródmiejowym wypełnionym kamienicami oraz siecią geometrycznie rozplanowanych ulic. Wśród historycznych układów urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków (133 układy urbanistyczne, DWKZ stan na 30.06.2015) znajdują się miejscowości uzdrowiskowe z charakterystyczną zabudową i obiektami zdrojowymi oraz miasta, które utraciły prawa miejskie i obecnie posiadają status wsi.

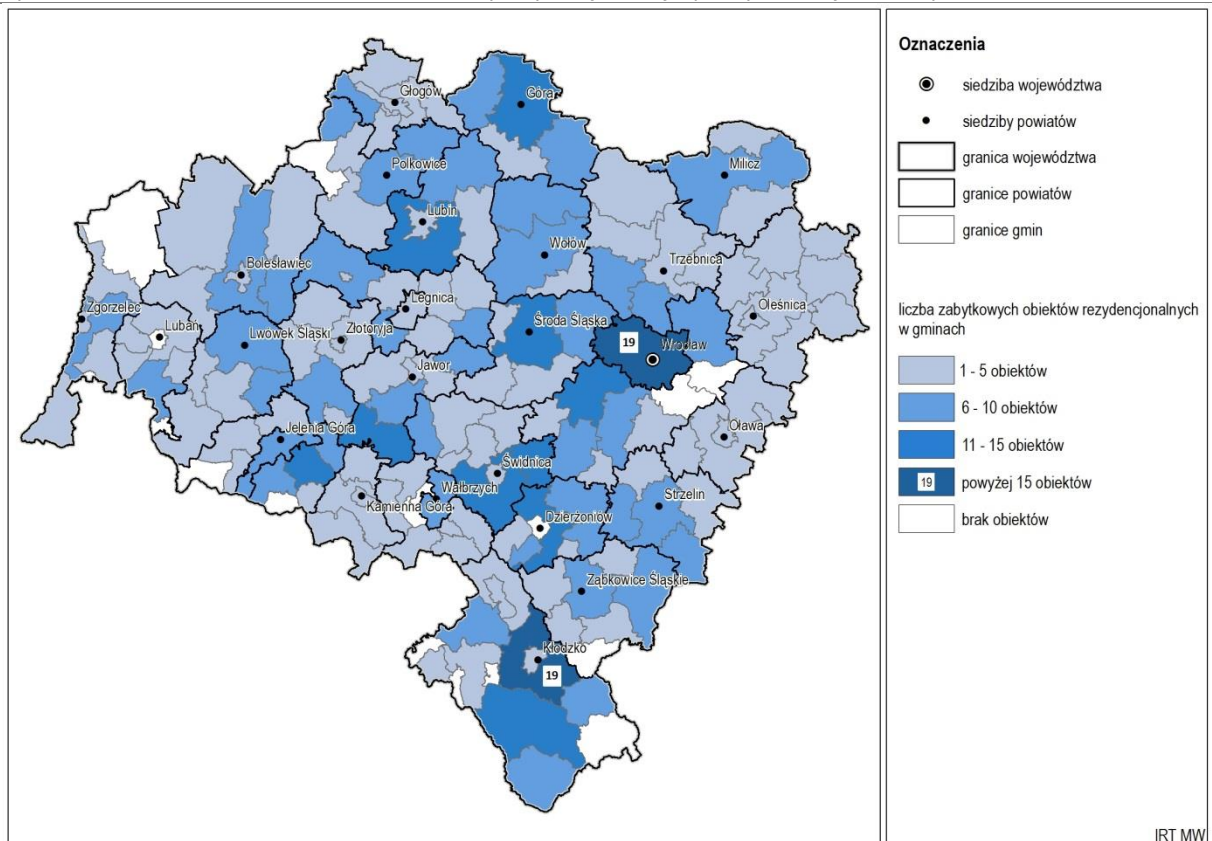
Osadnictwo wiejskie regionu posiada również wczesny, średniowieczny rodowód. Pomimo tego, że wiele założeń ruralistycznych zachowało pierwotną strukturę przestrzenną, tylko nieliczne zostały wpisane do rejestru zabytków (12 układów ruralistycznych, DWKZ stan na 30.06.2015). Stosunkowo duża liczba wiejskich założeń przestrzennych znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (1993 obszary ruralistyczne, DWKZ stan na 30.06.2015).

1.8.3 ARCHITEKTURA REZYDENCJONALNA

Architekturę rezydencjonalną reprezentują zamki, zespoły pałacowo-parkowe, dwory wraz z obiektami towarzyszącymi (folwarki, oficyny mieszkalne, budynki gospodarcze i inne). Ten rodzaj architektury występował na Dolnym Śląsku masowo, dopiero zmiany stosunków społeczno-gospodarczych oraz

wymiana ludności po II wojnie światowej, doprowadziły do zniszczenia i zdegradowania dużej ilości siedzib ziemiańskich i arystokratycznych. Obecnie ogólna liczba obiektów rezydencjonalnych wpisanych do rejestru zabytków wynosi 1 583 (776 obiektów rezydencjonalnych i 807 towarzyszących). Stanowi to ponad 20% całego zasobu zabytków nieruchomości województwa, a w skali kraju daje drugie miejsce, po województwie wielkopolskim. Zabytki tego rodzaju występują w dużym nasyceniu na terenach wiejskich, a ich rozmieszczenie pokazuje rys. 16.

Rysunek 16. Rozmieszczenie obiektów architektury rezydencjonalnej wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: opracowanie własne IRT.

Założenia rezydencjonalne wyróżnia na mapie kraju zarówno ilość, jak i wysoki poziom artystyczny. Wiele z nich powstało według projektów znanych twórców europejskich, zastosowano w nich oryginalne rozwiązania odpowiadające obowiązującym ówczesnie trendom sztuki budowlanej i dekoracyjnej oraz estetyki. Wśród cennych przykładów warto wskazać założenia o cechach obronnych w Kliczkowie, Płakowicach, Wojnowicach, dwory Czarne i Maciejowiec k. Jeleniej Góry oraz pałace w Biedzychowicach, Chocianowie, Gorzanowie, Grodzie, Luboradzu, Nawojowie Łużyckim, Krobielowicach i Radomierzycach. W XIX w., w epoce historyzmu pojawiło się wiele interesujących rozwiązań, jak np. pałace w Kamieńcu Żąbkowickim, Karpnikach, Kwietnie, Miliczu, Mysłakowicach.

Osobną grupę stanowią zamki obronne, początkowo kamienne, a następnie murowane, występujące przede wszystkim na obszarze Pogórza Sudeckiego, np. zamki w Bolkowie, Świnach, Bolczów, Chojnik, Czocho, Gryf, Grodno, Grodziec oraz największy w skali zamek Książ k. Wałbrzycha. Na Dolnym Śląsku zachowały się także mieszkalne wieże obronne, m.in. w Biestrzykowie, Żelaźnie i Siedlęcinie.

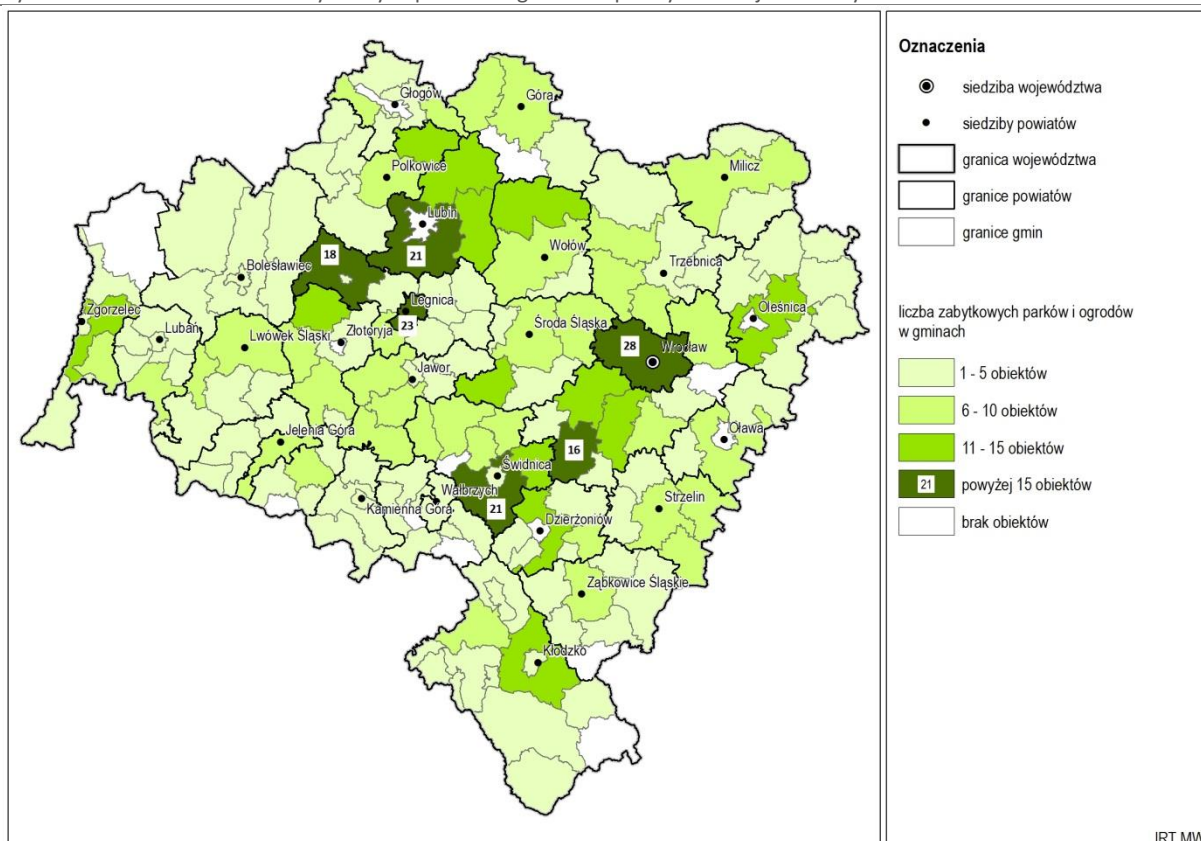
Do założeń obronnych należą również systemy fortyfikacyjne, za wybitne przykłady inżynierii wojskowej czasów nowożytnych uznawane są twierdze w Kłodzku i Srebrnej Górze.

1.8.4 ZABYTKOWA ZIELEŃ

Założenia zabytkowej zieleni to parki, aleje i ogrody stanowiące otoczenie obiektów zabytkowych, głównie rezydencjonalnych oraz parki miejskie i uzdrowskowe. Ogólna liczba założeń zabytkowej zieleni obejmuje 826 założeń w rejestrze zabytków i 1 378 w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wśród zabytkowych kompozycji zieleni występują realizacje wybitnych twórców sztuki ogrodowej. Były to projekty indywidualne odpowiadające ówczesnym trendom, harmonijnie wpisujące się w otoczenie, np. parki w Henrykowie, Kamieńcu Żąbkowickim oraz romantyczne parki krajobrazowe towarzyszące założeniom pałacowym w Kotlinie Jeleniogórskiej i wiele innych.

Rysunek 17. Rozmieszczenie zabytkowych parków i ogrodów wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.8.5 ARCHITEKTURA SAKRALNA

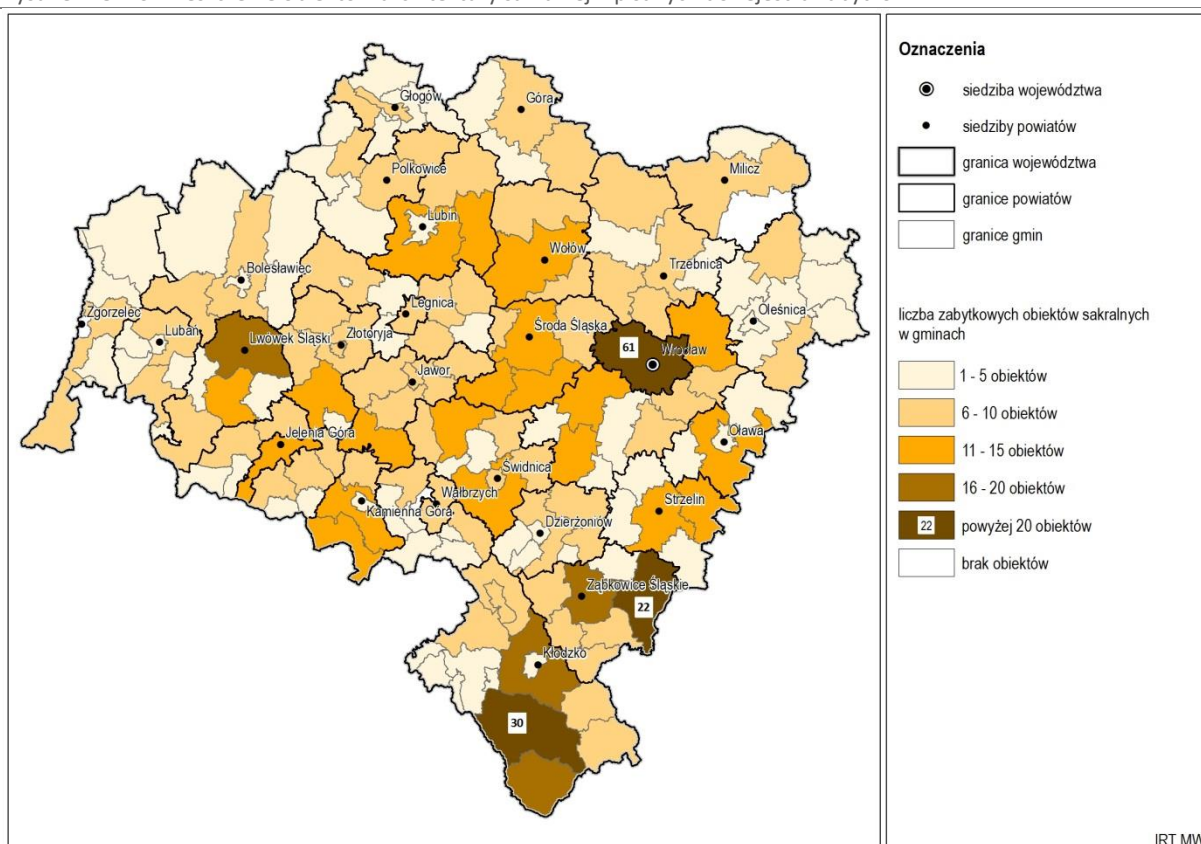
Liczba zabytków architektury sakralnej (kościóły i kaplice) z obiektami towarzyszącymi (klasztory, plebanie, szkoły parafialne, mauzolea i kaplice grobowe), które wpisane są do rejestru zabytków wynosi 1 608 (1 206 obiekty sakralne i 402 towarzyszące, DWKZ stan na 30.06.2015). Stanowi to około 21% ogółu zabytków nieruchomych województwa, a w skali kraju pierwsze miejsce w tej grupie obiektów.

Największy rozwój architektury sakralnej na Śląsku przypada na XIII – XIV w., co związane jest z rozwojem miast oraz sprowadzeniem wielkich domów zakonnych (benedyktyni, cystersi, franciszkanie i dominikanie). Do najważniejszych realizacji tego okresu należy zaliczyć: kościoły cysterskie w Lubiążu, Henrykowie, Trzebnicy; kościoły we Wrocławiu oraz miejskie świątynie parafialne w Chojnowie, Głogowie, Jeleniej Górze, Kłodzku, Legnicy, Oleśnicy, Strzegomiu, Świdnicy, Żąbkowicach Śląskich i Ziębicach. Z obiektów powstałych w czasach nowożytnych na uwagę zasługują: kościół w Żórawinie, kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy, kościoły Łaski w Miliczu, Kamiennej Górze i Jeleniej Górze.

Osiągnięcia baroku w architekturze sakralnej związane są przede wszystkim z barokizacją opactw cysterskich w Henrykowie, Krzeszowie, Lubiążu i Trzebnicy, których okazałe wystroje rzeźbiarsko-malarskie reprezentują najwyższy poziom artystyczny. Po aneksji Śląska przez Prusy (1740 r.) rozpoczęto budowę kościołów dla wyznawców protestantyzmu, które bardzo często były wznoszone w sąsiedztwie świątyń katolickich. Występowanie kościołów obu wyznań w stosunkowo niewielkich miejscowościach to cecha charakterystyczna dla Dolnego Śląska. Dopiero zmiana stosunków wyznaniowych po II wojnie światowej sprawiła, że wiele kościołów ewangelickich zostało opuszczonych, popadło w ruinę lub uległo całkowitej zagładzie.

Na Dolnym Śląsku znajdują się ważne obiekty kultu religijnego o tradycjach pielgrzymkowych, należą do nich sanktuaria w Bardzie, Grodowcu (dawniej Wysoka Cerekiew), Międzygórzu na Górze Iglicznej, Krzeszowie, Trzebnicy i Wambierzycach.

Rysunek 18. Rozmieszczenie obiektów architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: opracowanie własne IRT.

Założeniom sakralnym towarzyszą cmentarze – miejsca upamiętnienia z obiektami zabytkowej architektury (kaplice pogrzebowe, kaplice i mauzolea grobowe, ogrodzenia, bramy) i rzeźby sepulkralnej (rzeźba i pomniki nagrobne). W rejestrze zabytków figuruje 327 zabytkowych cmentarzy i 1857 w wojewódzkiej ewidencji zabytków (DWKZ, stan na 30.06.2015 r.). Obok cmentarzy wyznaniowych (katolickie, ewangelickie, żydowskie) na terenie województwa występują cmentarze wojskowe oraz cmentarze jeńców rosyjskich i wojsk radzieckich.

1.8.6 ARCHITEKTURA MIESZKALNA

Obiekty architektury mieszkalnej i mieszkalno-gospodarczej występującej w miastach i na terenach wiejskich obejmują prawie 23% ogółu zabytków wpisanych do rejestru zabytków - 1838 obiektów

(DWKZ, stan na 30.06.2015 r.). Wśród obiektów mieszkalnych zlokalizowanych w miastach dominują kamienice, występujące w układach zwartej zabudowy oraz wille i pojedyncze domy.

Na terenach wiejskich są to obiekty mieszkalne i mieszkalno-gospodarcze, w tym obiekty regionalnej architektury drewnianej, która w XVIII i 1 poł. XIX w. była powszechnym typem budownictwa wiejskiego. W zachodniej i południowej części województwa występują przykłady zabudowy o konstrukcji przysłupowo-zrębowej. Charakterystyczne domy przysłupowe, budowane wg łużyckiej tradycji budowlanej, zachowały się w rejonie Bogatyni, Sulikowa i Zgorzelca. Ich ogólna liczba to ponad 500 zewidencjonowanych obiektów, ale tylko nieliczne zostały wpisane do rejestru zabytków. Budownictwo drewniane różnego typu występuje na całym obszarze Sudetów, są wśród nich m.in. domy tkaczy w Chełmsku Śląskim (tzw. Dwunastu Apostołów) i Międzyzlesiu oraz obiekty w stylu tyrolskim – domy w Mysłakowicach i pensjonaty w Międzygórzu.

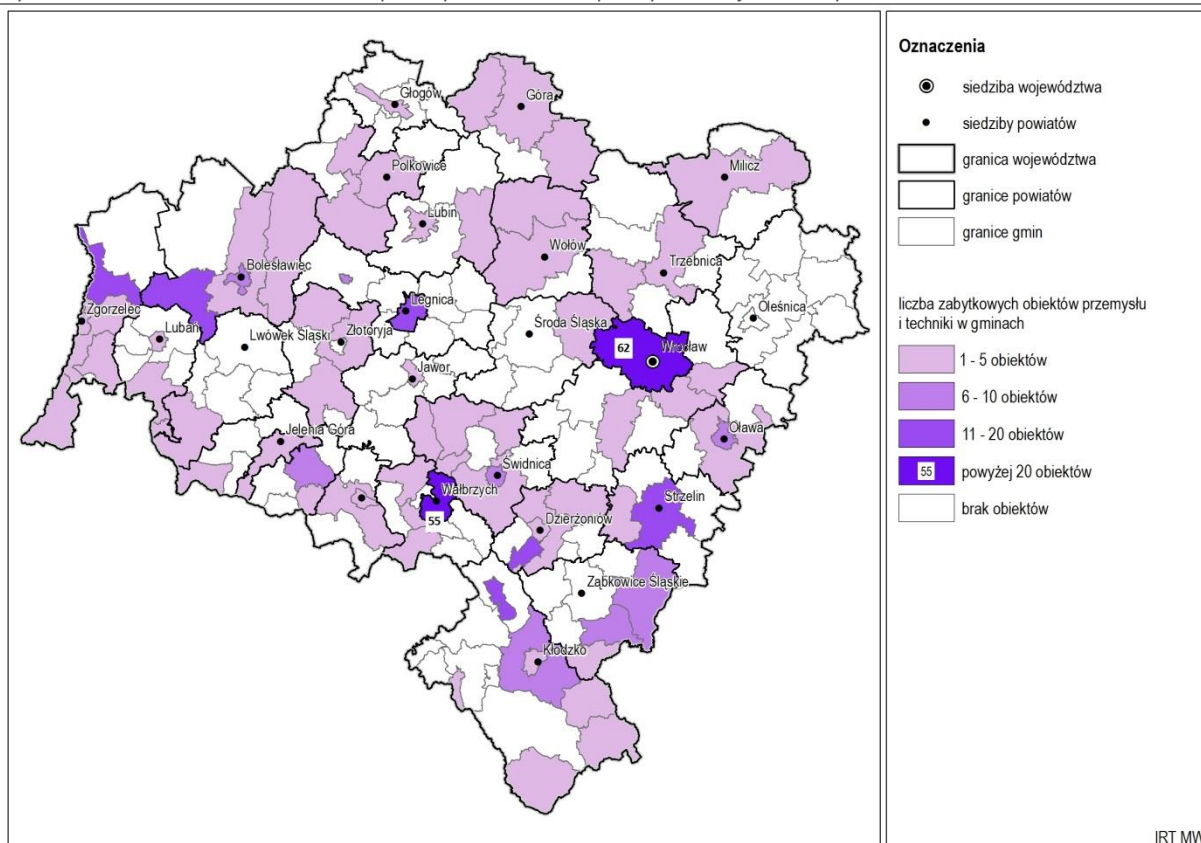
1.8.7 OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Znaczną część zasobów zabytków nieruchomości regionu stanowią obiekty użyteczności publicznej (ratusze, budynki administracyjne o różnych funkcjach, szkoły, uczelnie, szpitale, poczty, sądy, kina, hotele, pensjonaty itp.). Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków wynosi 970 i sytuuje województwo na pierwszym miejscu w kraju. Występowanie dużej ilości zabytków tego rodzaju spowodowane jest wysokim stopniem urbanizacji regionu i związaną z tym koniecznością budowania nowych lub przystosowania istniejących obiektów do funkcji publicznych. Wiele obiektów zlokalizowanych na obszarach historycznych miast wyróżnia się skalą oraz wysokim poziomem artystycznym (np. ratusz w Lwówku Śląskim, dzieła architektury nowoczesnej we Wrocławiu – Hala Stulecia, domy handlowe, szkoły ludowe).

1.8.8 ZABYTKI PRZEMYSŁU I TECHNIKI

Duża liczba zabytków przemysłu i techniki wynika z wysokiego potencjału gospodarczego Dolnego Śląska i rozwoju różnych dziedzin przemysłu, począwszy od średniowiecza aż po XIX w. Zasoby zabytkowej architektury przemysłowej obejmują 353 obiekty w rejestrze zabytków oraz 2946 ujętych w ewidencji zabytków. Zachowane zabytki przemysłu i techniki związane są z górnictwem (kopalnie, sztolnie szyby), włókiennictwem (tkalnie, przędzalnie), szklarstwem (huty szkła), przemysłem spożywczym (gorzelnie, browary, cukrownie), fabryki związane z rozwojem przemysłu maszynowego, chemicznego i ceramicznego. Licznie reprezentowaną grupę stanowią obiekty związane z infrastrukturą kolejową – dworce, wiadukty, tunele kolejowe (np. wiadukt w Bolesławcu, obiekty dawnej Śląskiej Kolei Górskiej na odcinku Wałbrzych - Kłodzko), obiekty hydrotechniczne - porty, jazy, śluzy, mosty, młyny, wieże ciśnień (np. na Grobli we Wrocławiu), elektrownie i zapory wodne (np. port w Głogowie, stocznia rzeczna w Malczycach, zespół jazów i śluz w Oławie, obiekty Wrocławskiego Węzła Wodnego, zapory w Leśnej, Pilchowicach i Zagórzcu Śląskim). Największa ilość zabytków przemysłowych występuje we Wrocławiu (62) i w Wałbrzychu (55), ich rozmieszczenie ilustruje rys. 19.

Rysunek 19. Rozmieszczenie obiektów przemysłu i techniki wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.8.9 DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Lista dóbr kultury współczesne została opracowana dla miasta Wrocławia i obejmuje ponad czterdzieści obiektów i zespołów powstałych w latach 1945 -1989. Na liście znalazły się przede wszystkim budynki użyteczności publicznej, zespoły mieszkaniowe oraz kościoły. Trzy obiekty współczesnej architektury znajdujące się we Wrocławiu zostały wpisane do rejestru zabytków (audytorium Instytutu Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego, Pawilon Przemysłowy Ziem Odzyskanych, dawne dzienne sanatorium dla dzieci). Wśród zidentyfikowanych dóbr kultury współczesnych na terenie województwa są m.in. takie jak np.: zabudowa pierzei rynku w Jaworze, hotel Granit w Szklarskiej Porębie, dom kultury w Nowej Rudzie.

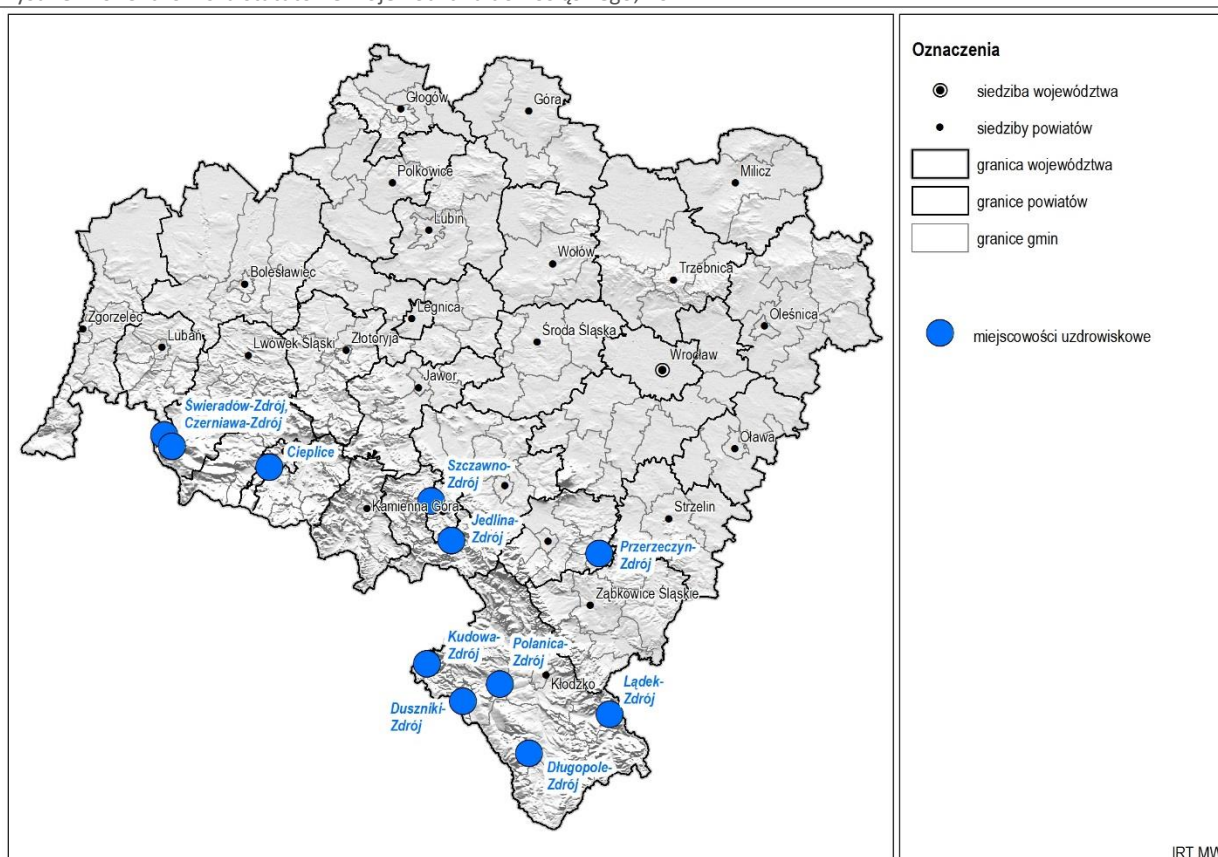
1.9 OCHRONA ZASOBÓW UZDROWISKOWYCH

W województwie dolnośląskim działa obecnie 11 statutowych uzdrowisk. Tworzą one największe w kraju zgrupowanie funkcjonujących miejscowości uzdrowiskowych w skali pojedynczego województwa. Działające w regionie uzdrowiska statutowe koncentrują się na południu województwa w następujących rejonach:

- 1) Kotlina Kłodzka: Kudowa - Zdrój, Duszniki - Zdrój, Polanica - Zdrój, Lądek - Zdrój, Długopole - Zdrój,
- 2) Kotlina Jeleniogórska: Cieplice - Zdrój,
- 3) Góry Izerskie: Świeradów - Zdrój, Czarniawa - Zdrój,
- 4) rejon wałbrzyski: Szczawno - Zdrój, Jedlina - Zdrój,
- 5) Przedgórze Sudeckie: Przerzeczyn - Zdrój,

Rysunek 20. Uzdrowiska statutowe województwa dolnośląskiego, 2017 r.

Źródło: opracowanie własne IRT.

Każde z dolnośląskich uzdrowisk statutowych dysponuje specyficznymi zasobami leczniczymi (tabela 3), które warunkują prowadzenie działalności uzdrowiskowej w ich obszarze. Zasoby lecznicze uzdrowisk podlegają ochronie prawnej, która opiera się na tworzeniu obszarów ochrony uzdrowiskowej (strefy A,B,C) dla terenów o potwierdzonym w trybie ustawowym występowaniu komponentów leczniczych (Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (DZ.U.2012 poz.651 z dn. 24 kwietnia 2012 r.).

Tabela 3. Komponenty lecznicze dolnośląskich uzdrowisk statutowych, 2017 r.

L. P	UZDROWISKO	ZASOBY LECZNICZE
1.	Jelenia Góra - Cieplice Zdrój	1) wody mineralne: słabo zmineralizowane, termalne (temp. do 90°C), fluorkowe, krzemowe, hipotoniczne. 2) właściwości lecznicze klimatu: duże wahania temperatury i ciśnienia, klimat bodźcowy,
2.	Czernań-Zdrój (Uzdrowisko Swieradów-Czernań)	1) wody mineralne słabo zmineralizowane, szczawy, wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe, krzemowe, żelaziste; gaz radonowy, 2) właściwości lecznicze klimatu: niskie temperatury, dynamiczne zmiany ciśnienia atmosferycznego klimat bodźcowy.
3.	Długopole - Zdrój	1) wody mineralne -szczawy, wodorowęglanowo-wapniowo- magnezowo-sodowe, żelaziste, krzemowe, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: klimat śródogórski, duża dobowa zmienność ciśnienia wpływa bodźcowo na układ krążenia i oddechowy.
4.	Duszniki - Zdrój	1) wody mineralne-szczawy, wodorowęglanowo-wapniowo-sodowe, wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe, żelaziste, krzemowe, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: klimat bodźcowy o cechach podalpejskich.
5.	Jedlina - Zdrój	1) wody mineralne: szczawy, wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowo-sodowe, fluorkowe, żelaziste, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: walory umiarkowanie bodźcowe,
6.	Kudowa - Zdrój	1) wody mineralne: szczawy, wodorowęglanowo-sodowo-wapniowe, żelaziste, krzemowe. właściwości lecznicze klimatu: klimat bodźcowy
7.	Łądek - Zdrój	1) wody mineralne słabo zmineralizowane, termalne (temp. do 43°C), fluorkowe, siarczkowe, radonowe.

		2) właściwości lecznicze klimatu: klimat górski, silnie bodźcowy,
8.	Polanica - Zdrój	1) wody mineralne- wodorow- węglanowo -wapniowe, szczawy, kwasowęglowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: klimat podgórski, umiarkowanie bodźcowy,
9.	Przerzeczyn - Zdrój	1) wody mineralne -słabo zmineralizowane, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: klimat nizinny, umiarkowanie bodźcowy,
10.	Szczawno - Zdrój	1) wody mineralne- szczawy, wodorowęglanowo--sodowe, wodorow- węglanowo - sodowo-wapniowe, wodorow- węglanowo - sodowo--magnezowo-wapniowe, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: klimat średniobodźcowy,
11.	Świeradów - Zdrój	1) wody mineralne- szczawy, wodorowęglanowo--magnezowo-wapniowe, żelaziste, krzemowe, radonowe. 2) właściwości lecznicze klimatu: śródgórski klimat (średnio i wysoko bodźcowy)

Źródło: opracowanie własne IRT.

Ochrona walorów uzdrowiskowych opiera się na tworzeniu obszarów ochrony uzdrowiskowej (strefy A,B,C) dla terenów o potwierdzonym w trybie ustawowym występowaniu komponentów leczniczych*. (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (DZ.U.2012 poz.651 z dnia 24 kwietnia 2012 r.).

Strefa "A", dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 65%, obejmuje obszar, na którym są zlokalizowane lub planowane zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty, w zakresie nieutrudniającym funkcjonowania lecznictwa uzdrowiskowego, w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie.

Strefa "B", dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 50%, obejmuje obszar przyległy do strefy „A”, który jest przeznaczony dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska oraz nieuciążliwych dla pacjentów - obiektów usługowych, turystycznych, w tym hoteli, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty jest granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem lub jeziorem.

Strefa "C", dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45%, obejmuje obszar przyległy do strefy "B" i stanowiący jej otoczenie oraz obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

Zasady zagospodarowania stref A,B,C ochrony uzdrowiskowej są określone w statutach poszczególnych uzdrowisk i każdorazowo dostosowywane do lokalnych uwarunkowań w oparciu o regulowane obowiązującym prawem przepisy w tym zakresie.

Zgodny z ustawą termin przedstawienia nowych operatów uzdrowiskowych potwierdzający utrzymanie leczniczych właściwości eksploatowanych w uzdrowiskach surowców oraz leczniczych właściwości klimatu przypada na lata 2019-2022 odpowiednio do daty przyjęcia przez dolnośląskie uzdrowiska ich statutów w latach 2009-2012.

1.10 PRZESTRZEŃ TURYSTYCZNA

Na atrakcyjność dolnośląskiej przestrzeni turystycznej istotny wpływ ma położenie województwa w granicach wielu zróżnicowanych fizjograficznie krain geograficznych – Sudetów, Przedgórze i Pogórza Sudeckiego, Niziny Śląskiej, Niziny Śląsko- łużyckiej, Wału Trzebnickiego oraz Obniżenia Milicko-Głogowskiego. Obszar Dolnego Śląska w całości położony jest w dorzeczu Odry, która łącznie z jej największymi dopływami (Bóbr, Kwisa, Barycz, Nysa łużycka, Bystrzyca, Kaczawa i Nysa Kłodzka) tworzy atrakcyjną turystycznie sieć hydrograficzną objętą różnymi formami ochrony. Wiodące znaczenie dla

rozwoju turystyki mają cenne przyrodniczo obszary: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu oraz zaliczane do najcenniejszych zasobów przyrodniczych - rezerваты przyrody. Atrakcją turystyczną na międzynarodową skalę jest wielkopowierzchniowe skupisko stawów rybnych w Kotlinie Milickiej i Żmigrodzkiej, zaliczane do największych w Polsce i najcenniejszych w Europie. Do istotnych atrakcji turystycznych regionu należą również zróżnicowane pod względem atrakcyjności turystycznej zasoby leśne, które tworzą dwa duże kompleksy leśne, na północy województwa są to Bory Dolnośląskie, na południu lasy Pogórza Sudeckiego i Puszczy Sudeckiej. Województwo dolnośląskie cechuje ponadto wyjątkowe bogactwo zasobów kulturowych plasujące region na pierwszym miejscu w kraju pod względem liczby objętych ochroną obiektów zabytkowych. Znaczenie zasobów kulturowych w rozwoju dolnośląskiej turystyki jest szczególnie duże w obszarach pozbawionych walorów przyrodniczych. Rozwojowi dolnośląskiej turystyki sprzyja ponadto sąsiedztwo regionu z Republiką Czeską i Republiką Federalną Niemiec oraz położenie Dolnego Śląska w strefie wpływów dwóch środkowoeuropejskich metropolii – Berlina i Pragi.

1.10.1 WALORYZACJA PRZESTRZENI TURYSTYCZNEJ WOJEWÓDZTWA

Waloryzacja przestrzeni turystycznej województwa oparta została o analizę występowania w obszarach poszczególnych gmin następujących, cennych zasobów przyrodniczych i kulturowych o znaczeniu ponadlokalnym:

- 1) zasoby przyrodnicze:
  - góry,
  - pogórza, przedgórze, wzgórza, kotliny śródgórskie,
  - rzeki,
  - parki narodowe,
  - parki krajobrazowe,
  - obszary chronionego krajobrazu,
  - rezerваты przyrody o powierzchni większej od 100 ha,
  - ogrody zoologiczne, ogrody botaniczne, arboreta,
  - obszary natura 2000,
  - duże kompleksy leśne poza obszarami chronionymi,
  - uzdrowiska statutowe,
- 2) zasoby kulturowe:
  - obiekty zabytkowe na liście UNESCO,
  - pomniki historii,
  - parki kulturowe,
  - historyczne układy urbanistyczne,

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji wyodrębniono w module gminnym jednostki o największej, średniej i najmniejszej atrakcyjności zasobów przyrodniczych i kulturowych dla turystyki (rysunek 21).

Gminy o największej atrakcyjności turystycznej cechuje największa ilość posiadanych ponadlokalnych zasobów (od 5 do 11) oraz największa ich różnorodność, która pozwala na wielofunkcyjny rozwój turystyki w granicach spełniających kryterium gmin. Koncentracja gmin o wysokiej atrakcyjności dla turystyki występuje na południu województwa - w górskim i podgórskim obszarze Sudetów oraz na północy regionu w sąsiadujących ze sobą wieloprzestrzennych obszarach — doliny Baryczy oraz Borów Dolnośląskich. Oba pasma mają w przestrzeni województwa ponadlokalny zasięg i mogą być podstawą do kształtowania regionalnego systemu obszarów turystycznych odpowiednio do swojej specyfiki. Gminy o największej atrakcyjności turystycznej występują również pojedynczo lub w niewielkich skupiskach w Dolinie Odry oraz w środkowej części pasma Wzgórz Trzebnickich.

Gminy o średniej atrakcyjności turystycznej cechują się występowaniem do 4 różnych ponadlokalnych zasobów przyrodniczych lub kulturowych i predysponowane są do rozwoju w swoim obszarze łącznikowych powiązań turystycznych. Koncentracja gmin o średniej atrakcyjności turystycznej ma miejsce w bezpośrednim otoczeniu obszarów o wysokiej atrakcyjności turystycznej w ciągach dolin rzecznych, prawo i lewobrzeżnych dopływów Odry.

Rolę łącznikową w przestrzeni turystycznej województwa pełnią również gminy o niskiej atrakcyjności turystycznej, posiadające od 0 do 2 ponadlokalnych zasobów atrakcyjnych turystycznie. Występują one w całym regionie w tych częściach województwa, które cechują się małą ilością przyrodniczych obszarów chronionych oraz terenów leśnych i dużą przewagą terenów rolnych.

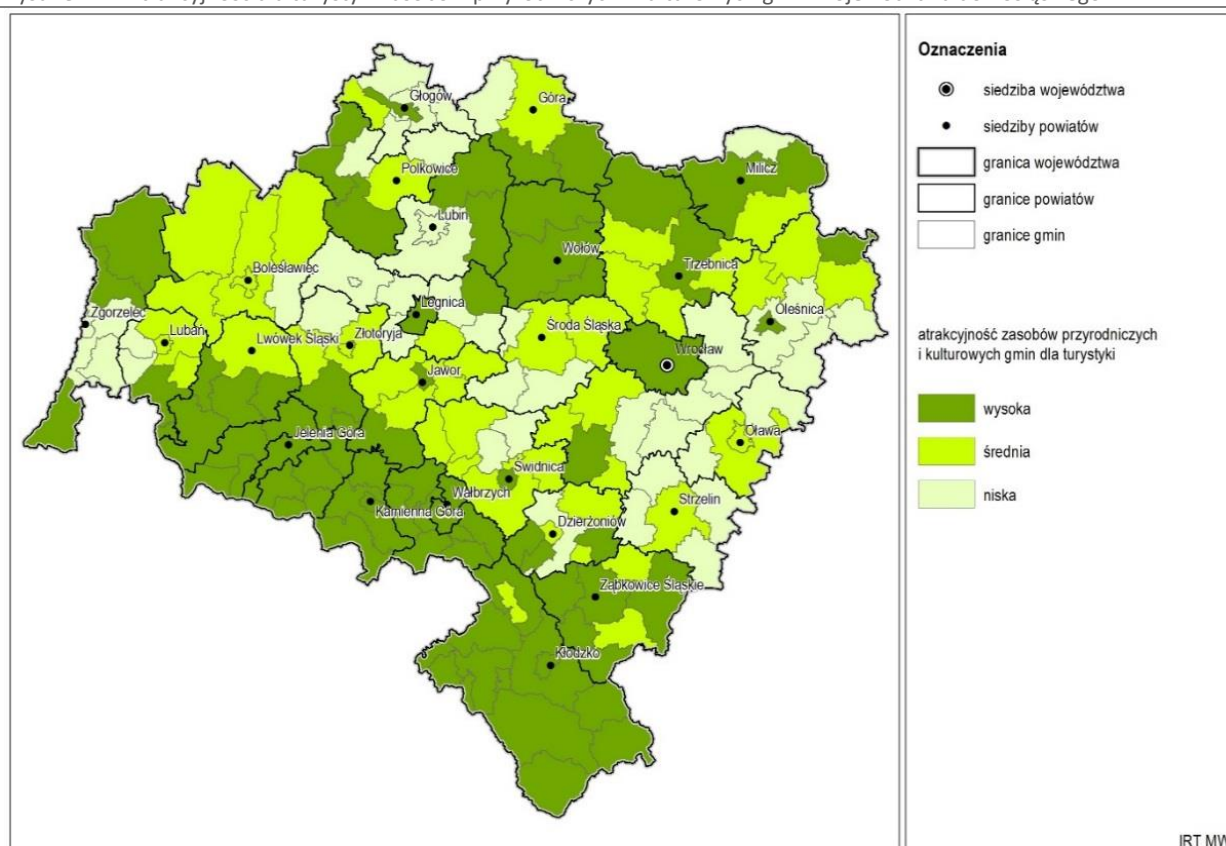
Tabela 4. Atrakcyjność dla turystyki zasobów przyrodniczych i kulturowych gmin województwa dolnośląskiego

ATRAKCYJNOŚĆ ZASOBÓW GMINY DLA TURYSTYKI	WYSZCZEGÓLNIENIE :GMINY: (1)-GMINA MIEJSKA; (2)-GMINA WIEJSKA; (3) GMINA MIEJSKO-WIEJSKA;
wysoka	Mysłakowice (2), Jelenia Góra (1), Wrocław (1), Bardo (3), Bystrzyca Kłodzka (3), Kowary (1), Międzyzlesie (3), Świeradów-Zdrój (1), Duszniki-Zdrój (1), Jedlina-Zdrój (1), Lubawka (3), Mieroszów (3), Mirsk (3), Podgórzyn (2), Polanica-Zdrój (1), Sobótka (3), Szczawno-Zdrój (1), Walim (2), Wałbrzych (1), Wleń (3), Wołów (3), Boguszów-Gorce (1), Bolków (3), Chocianów (3), Gaworzyce (2), Głuszycza (3), Kamienna Góra (1), Karpacz (1), Kłodzko (2), Kudowa-Zdrój (1), Lądek-Zdrój (3), Międzybórz (3), Milicz (3), Piechowice (1), Przemków (3), Rudna (2), Stare Bogaczowice (2), Stoszowice (2), Szklarska Poręba (1), Ścinawa (3), Świerzawa (3), Wińsko (2), Złoty Stok (3), Bielawa (1), Bogatynia (3), Brzeg Dolny (3), Czarny Bór (2), Głogów (1), Gryfów Śląski (3), Janowice Wielkie (2), Jawor (1), Jemielno (2), Jeżów Sudecki (2), Kamienna Góra (2), Kłodzko (1), Legnica (1), Leśna (3), Lewin Kłodzki (2), Lubomierz (3), Marciszów (2), Niemcza (3), Nowa Ruda (2), Oleśnica (1), Pieńsk (3), Pieszycze (1), Prochowice (3), Stara Kamienica (2), Stronie Śląskie (3), Szczytna (3), Świdnica (1), Trzebnica (3), Wąsosz (3), Węglińiec (3), Wojcieszów (1), Ząbkowice Śląskie (3), Ziębice (3), Żmigród (3)
średnia	Bolesławiec (1), Bolesławiec (2), Ciepłowody (2), Dobromierz (2), Dobroszyce (2), Dzierżoniów (1), Góra (3), Gromadka (2), Jordanów Śląski (2), Kamieniec Ząbkowicki (2), Kąty Wrocławskie (3), Krośnice (2), Legnickie Pole (2), Lubań (1), Lubań (2), Lwówek Śląski (3), Łagiewniki (2), Marcinowice (2), Męcinka (2), Mietków (2), Miękinia (2), Mściwojów (2), Nowa Ruda (1), Nowogrodziec (3), Oborniki Śląskie (3), Olszyna (3), Oława (1), Oława (2), Osiecznica (2), Paszowice (2), Pielgrzymka (2), Piława Górna (1), Polkowice (3), Prusice (3), Radków (3), Radwanice (2), Strzegom (3), Strzelin (3), Syców (3), Środa Śląska (3), Świdnica (2), Świebodzice (1), Twardogóra (3), Wądroże Wielkie (2), Wisznia Mała (2), Zawonia (2), Złotoryja (1), Żukowice (2)
niska	Bierutów (3), Chojnów (2), Cieszków (2), Czernica (2), Długotęka (2), Dziadowa Kłoda (2), Dzierżoniów (2), Głogów (2), Grębocice (2), Jaworzyna Śląska (3), Jelcz-Laskowice (3), Kondratowice (2), Lubin (1), Lubin (2), Malczyce (2), Niechlów (2), Pęcław (2), Przeworno (2), Siechnice (3), Siekierczyn (2), Sulików (2), Warta Bolesławiecka (2), Wiązów (3), Zagrodno (2), Zawidów (1), Zgorzelec (1), Żarów (3), Borów (2), Chojnów (1), Domaniów (2), Kobierzyce (2), Kostomłoty (2), Kotła (2), Kunice (2), Miłkowice (2), Oleśnica (2), Platerówka (2), Ruja (2), Udanin (2), Zgorzelec (2), Żórawina (2), Jerzmanowa (2), Krotoszyce (2)

Źródło: opracowanie własne IRT.

Rysunek 21. Atrakcyjność dla turystyki zasobów przyrodniczych i kulturowych gmin województwa dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.10.2 SZLAKI TURYSTYCZNE O ZNACZENIU REGIONALNYM

W 2015 roku ogólna sieć szlaków turystycznych Dolnego Śląska liczyła łącznie 6 693 km długości, co stanowiło 18% zasobów krajowych. W latach 2011-2015 całkowita długość tras turystycznych w regionie wzrosła o 576,9 km. Dane powyższe odnoszą się do wszystkich typów szlaków turystycznych, brak jest natomiast danych charakteryzujących wyłącznie regionalne szlaki turystyczne.

Obecnie sieć regionalnych szlaków turystycznych w województwie dolnośląskim nie funkcjonuje jako spójny system. Poszczególne szlaki turystyczne o znaczeniu magistralnym nie są ze sobą powiązane, cechują się zróżnicowanym standardem, niskim stopniem wyposażenia w infrastrukturę turystyczną oraz zbyt małą dostępnością komunikacją zbiorową. Należy podkreślić, że brak monitoringu, systemowej komercjalizacji oraz promocji i zarządzania siecią magistralnych szlaków turystycznych skutkuje brakiem konkurencyjnych produktów turystycznych budowanych na ich bazie. System regionalnych szlaków turystycznych powinien być budowany niemal od podstaw, w drodze pełnej adaptacji do systemu docelowego szlaków istniejących i projektowanych oraz szlaków regionalnych przyjętych w drodze uchwał Zarządu Województwa Dolnośląskiego w okresie od 2010 do 2015 (tabela 5).

Tabela 5. Regionalne szlaki turystyczne przyjęte uchwałami Zarządu Województwa Dolnośląskiego w latach 2010-2016

L.P.	PODSTAWA PRAWNA	SZLAKI REGIONALNE
1.	Uchwała nr. 3893/III/10 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 stycznia 2010 r. w sprawie przyjęcia listy szlaków turystycznych o znaczeniu	1) Szlak Zamków Piastowskich, 2) Szlak Historii i Tradycji Wrocławia, 3) Szlak Obiektów Dziedzictwa i Techniki Przemysłowej, 4) Szlak Cysterski, Szlak Dolnośląskich Zamków i Pałaców, 5) Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza,

L.P.	PODSTAWA PRAWNA	SZLAKI REGIONALNE
	regionalnym dla Województwa Dolnośląskiego	6) Szlak Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, 7) Szlak Marianny Orańskiej, Szlak Sanktuariów i Ośrodków Pielgrzymkowych, Dolnośląski Szlak Świętego Jakuba, 8) Szlak Historycznych Parków i Ogrodów Borów Dolnośląskich,
2.	Uchwała nr. 3893/III/10 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 stycznia 2010 r. w sprawie przyjęcia listy szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym dla Województwa Dolnośląskiego	1) Szlak Dolnośląskich Uzdrowisk,
3.	Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 2256/V/16 z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia przebiegu Odrzańskiej Drogi Rowerowej.	1) Odrzańska Droga Rowerowa

Źródło: opracowanie własne IRT.

1.11 BIBLIOGRAFIA

1. Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego, Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, Wrocław, 2005
2. Ochrona środowiska 2015, GUS, Warszawa 2015
3. Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2015 roku, WIOŚ Wrocław
4. Stan i zmiany właściwości gleb użytkowanych rolniczo w województwie dolnośląskim w latach 2000-2005, UMWD, IUNIG Puławy, Puławy-Wrocław 2007
5. Analiza zmian w strukturze agrarnej oraz monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów na obszarach wiejskich województwa dolnośląskiego w latach 1999-2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, kwiecień 2015
6. Pilch J., Leksykon zabytków architektury Dolnego Śląska, Arkady, Warszawa 2012.
7. Program opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego, Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Instytut Rozwoju Terytorialnego, Wrocław, czerwiec 2016
8. Wielofunkcyjność uzdrowisk dolnośląskich - Eleonora Gonda-Soroczyńska, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2015 r.
9. Mapa zagospodarowania wód zaliczanych do kopalin, Państwowy Instytut Geologiczny <http://mineralne.pgi.gov.pl/o-nas.html>
10. Turystyka w 2015 r.- Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016 r.
11. BDL- Turystyka, GUS Wrocław

1.12 SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Załącznik Nr 1. Wykaz geologicznych bilansowych zasobów kopalin w województwie dolnośląskim na tle zasobów Polski (stan na 31.12.2015).
2. Załącznik Nr 2. Zestawienie niezagospodarowanych złóż kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym.
3. Załącznik Nr 3. Zestawienie niezagospodarowanych złóż kopalin o znaczeniu regionalnym.
4. Załącznik Nr 4. Wykaz waloryzacji złóż surowców skalnych w woj. dolnośląskim.
5. Załącznik Nr 5. Wykaz głównych zbiorników wód podziemnych w granicach woj. dolnośląskiego.
6. Załącznik Nr 6. Indeks oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd w dorzeczu Odry w woj. dolnośląskim.
7. Załącznik Nr 7. Wykaz parków narodowych.
8. Załącznik Nr 8. Wykaz rezerwatów przyrody.
9. Załącznik Nr 9. Wykaz parków krajobrazowych.
10. Załącznik Nr 10. Wykaz obszarów chronionego krajobrazu.
11. Załącznik Nr 11. Wykaz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
12. Załącznik Nr 12. Indeks użytków ekologicznych.
13. Załącznik Nr 13. Wykaz NATURA 2000 - OBSZARY WAŻNE DLA WSPÓLNOTY – (obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - OZW)/specjalne obszary ochrony siedlisk - SOO).
14. Załącznik Nr 14. Wykaz specjalnych obszarów ochrony ptaków.
15. Załącznik Nr 15. Indeks typów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów NATURA 2000, ze wskazaniem typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym występujące w województwie dolnośląskim.

Tabela 1. Geologiczne bilansowe zasoby kopalin w województwie dolnośląskim na tle zasobów Polski (stan na 31.12.2015)

Kopalina	Jednostka	Dolny Śląsk	Polska	Udział Dolnego Śląska w kraju	Dolny Śląsk zmiana 2010-2015	Liczba złóż 2015
Surowce energetyczne						
węgiel brunatny	tys. ton	6 271 277	23 516 186	26,67%	252,42	14
węgiel kamienny	tys. ton	423 048	56 220 484	0,75%	-2 948	6
gaz ziemny	mln m ³	10 286,76	122 820,02	8,38%	0	29
Surowce metaliczne						
miedź metaliczna	tys. ton	35 574	35 574	100%	7	15
srebro	ton	107 456	109 416	98%	178	
nikiel (metaliczny)	tys. ton	125	125	100%	0	5
arsen (metaliczny)	tys. ton	20	24,8	81%	0	1
Kamienie łamane i bloczne						
bazalt	tys. ton	559 389	582 516	96,03%	-1902	39
diabaz	tys. ton	17 867	20 571	86,86%	0	1
gabro	tys. ton	509 397	509 397	100,00%	-735	6
granit	tys. ton	1 644 693	1 679 777	97,91%	1515	70
granodioryt	tys. ton	151 531	151 531	100,00%	319	10
sjenit	tys. ton	77 312	77 312	100,00%	-166	6
melafir	tys. ton	469 619	472 338	99,42%	-43	14
porfir	tys. ton	580 935	769 395	75,51%	-3	11
amfibolit	tys. ton	68 273	182 708	37,37%	191	10
serpentynit	tys. ton	73 956	73 956	100,00%	-457	4
zieleniec	tys. ton	37 815	37 815	100,00%	0	2
gnejs	tys. ton	477 105	491 262	97,12%	-350	15
hornfels	tys. ton	2 922	2 922	100,00%	0	3
migmatyt	tys. ton	211 807	211 807	100,00%	-1667	2
łupek krystaliczny	tys. ton	1 808	1 808	100,00%	0	2
marmur	tys. ton	238 059	247 446	96,21%	2	14
marmur dolomityczny	tys. ton	228 887	228 887	100,00%	84	8
dolomit	tys. ton	13 566	1 120 016	1,21%	0	2
margiel	tys. ton	1709	1 877	91,05%	0	1
wapień	tys. ton	86 189	1 797 541	4,79%	-134	6
piaskowiec	tys. ton	98 744	1 533 014	6,44%	-2	43
szarogłaz	tys. ton	53 285	89 551	59,50%	17	4
Pozostałe surowce skalne						
surowce bentonitowe	tys. ton	1 578	2 884	54,72%	-1,5	3
dolomit*	tys. ton	30 062,99	531 690,65	5,65%	84,99	1
gips i anhydryt	tys. ton	70 949	258 636	27,43%	-38	4
gliny ceramiczne białowypalające się	tys. ton	58 527	58 527	100,00%	-48	6
gliny ceramiczne kamionkowe	tys. ton	16 907	76 402	22,13%	39	11
gliny ogniotrwałe	tys. ton	43 441	54 362	79,91%	16	5
surowce ilaste ceramiki budowlanej	m ³	789 763	2 037 269	38,77%	-80	68
surowce kaolinowe	tys. ton	212 077,41	212 077,41	100,00%	48,65	14
surowce skaleniowe	tys. ton	136 944,43	137 309,43	99,73%	31,54	9
kwarcyty ogniotrwałe	tys. ton	2 152	6 590	32,66%	0	14
kwarc żyłowy	tys. ton	5 611,56	5 611,56	100,00%	4,32	7
łupki kwarcytowe	tys. ton	8 697,03	8 697,03	100,00%	-2	1

łupki łyszczykowe	tys. ton	6 661,31	6 661,31	100,00%	0,45	2
magnezyty	tys. ton	14 001	14 001	100,00%	33	6
piaski formierskie	tys. ton	8 920,50	288 793,17	3,09%	-13	1
piaski i żwiry	tys. ton	2 212 469	18 639 568	11,87%	-160	464
piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych	tys. ton	5 799,16	143 269,21	4,05%	-1,35	2
piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej	tys. ton	16 008,20	271 258,04	5,90%	0	3
piaski podsadzkowe	m ³	573 069	2 567 078	22,32%	-405	4
surowce szklarskie	tys. ton	85 832,11	625 473,82	13,72%	-39,52	8
wapienie i margle dla przemysłu cementowego	tys. ton	393 675	12 832 871	3,07%	61	2
wapienie dla przemysłu wapienniczego	tys. ton	23 015,00	5 564 825	0,41%	65	11
Surowce chemiczne						
baryt i fluoryt	tys. ton	6209	6209	100%	0	4
sól kamienna	tys. ton	4 088 144	85 378 492	4,79%	126,00	2
Wody lecznicze i termalne						
	pobór m ³ /rok	1 109 467,61	12 189 071,19	9,10%	-75080,76	19

Źródło: na podst. PIG

Tabela 2. Niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym

Lp.	Nazwa	Kopalina	Lokalizacja	Zasoby
Surowce energetyczne				
1.	Dębina	Gaz ziemny	gm. Kotla	189,71 mln m ³
2.	Grabówka W	Gaz ziemny	gm. Milicz	170,00 mln m ³
3.	Lipowiec	Gaz ziemny	gm. Niechlów, Góra	100,00 mln m ³
4.	Legnica pole Północne	Węgiel brunatny	gm. Lubin (wiejska), Prochowice	1 723 049 tys. ton
5.	Legnica pole Wschodnie	Węgiel brunatny	gm. Kunice, Lubin (wiejska), Prochowice	839 312 tys. ton
6.	Legnica pole Zachodnie	Węgiel brunatny	gm. Legnica, Lubin (wiejska), Miłkowitz	863 638 tys. ton
7.	Radomierzyce	Węgiel brunatny	gm. Sulików, Zgorzelec	349 087 tys. ton
8.	Ruja	Węgiel brunatny	gm. Ruja	345 147 tys. ton
9.	Ścinawa7	Węgiel brunatny	gm. Lubin (miejska), Lubin (wiejska), Ścinawa	1 766 983 tys. ton
10.	Nowa Ruda pole Piast	Węgiel kamienny	gm. Nowa Ruda (miejska), Nowa Ruda (wiejska)	179 311 tys. ton
11.	Nowa Ruda Rejon Wacław-Lech	Węgiel kamienny	gm. Nowa Ruda (miejska), Nowa Ruda (wiejska)	j.w.
12.	Wałbrzych - Gaj	Węgiel kamienny	gm. Boguszów, Mieroszów, Wałbrzych	45 967 tys. ton
Surowce metaliczne				
13.	Bytom Odrzański	Rudy miedzi	gm. Głogów (miejska), Głogów (wiejska), Kotla, Żukowice	2 247 tys. ton ¹ 93 tys. ton ² 54 ton ³
14.	Głogów	Rudy miedzi	gm. Głogów (miejska), Głogów (wiejska), Grębocice, Jerzmanowa	pozabilansowe
15.	Radwanice - Gaworzyce	Rudy miedzi	gm. Gaworzyce, Radwanice, Żukowice	344 300 tys. ton 4 730 tys. ton 9 078 ton
16.	Retków	Rudy miedzi	gm. Grębocice, Polkowice, Rudna	137 288 tys. ton 2 151 tys. ton 11 031 ton
17.	Niecka Grodziecka	Rudy miedzi	gm. Warta Bolesławiecka, Zagrodno	10 291 tys. ton 141 tys. ton 501 ton
18.	Wartowice	Rudy miedzi	gm. Bolesławiec, Warta Bolesławiecka	79 316 tys. ton 1 165 tys. ton 4 260 ton
19.	Szklary I	Rudy niklu	gm. Ciepłowody, Ząbkowice Śl.	4 371 tys. ton
20.	Szklary – Szklana Góra	Rudy niklu	gm. Ząbkowice Śl.	6 173 tys. ton
21.	Szklary – Wzgórza Koźmickie	Rudy niklu	gm. Ciepłowody, Ząbkowice Śl.	1 693 tys. ton
22.	Szklary – Wzgórza Siodłowe	Rudy niklu	gm. Ząbkowice Śl.	4 975 tys. ton
23.	Gierczyn	Rudy cyny	gm. Mirsk	pozabilansowe
24.	Krobica	Rudy cyny	gm. Mirsk, Świeradów Zdrój	pozabilansowe
25.	Złoty Stok	Rudy złota i arsenu	gm. Złoty Stok	537 tys. ton
26.	Grzmiąca	Rudy uranu	-	-
27.	Okrzeszyn	Rudy uranu	-	-
Surowce skalne i inne				
28.	Gronów	Kamienie łamane i bloczne (bazyalty)	gm. Zgorzelec	20 041 tys. ton

29.	Liściasta Góra	Kamienie łamane i bloczne (bazalty)	gm. Leśna, Platerówka	18 780 tys. ton
30.	Mszana - Obłoga	Kamienie łamane i bloczne (bazalty)	gm. Męcinka, Paszowice	67 822 tys. ton
31.	Paszowice	Kamienie łamane i bloczne (bazalty)	gm. Paszowice	8 513 tys. ton
32.	Sichów	Kamienie łamane i bloczne (bazalty)	gm. Męcinka	11 193 tys. ton
33.	Targowica - Wschód	Kamienie łamane i bloczne (bazalty)	gm. Ciepłowodny	16 516 tys. ton
34.	Ołobola	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	11 679 tys. ton
35.	Osiecznica - Stanisława	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	2 082 tys. ton
36.	Parowa	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	13 546 tys. ton
37.	Władysława	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	14 519 tys. ton
38.	Krzeszówek I	Piaski szklarskie	gm. Kamienna Góra	3 129 tys. ton
39.	Parowa I pole II	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	21 549 tys. ton
40.	Osiecznica I	Piaski szklarskie	gm. Osiecznica	1 166 tys. ton
41.	Kamienica Mała	Surowce skaleniowe	gm. Stara Kamienica	21 695 tys. ton
42.	Kopaniec	Surowce skaleniowe	gm. Stara Kamienica	13 823 tys. ton
43.	Proszowa - Kwieciszowice	Surowce skaleniowe	gm. Mirsk	7 597 tys. ton
44.	Antoni (Kalno)	Surowce kaolinowe	gm. Żarów	19 904 tys. ton
45.	Julia (Dzierzków – Roztoka)	Surowce kaolinowe	gm. Dobromierz	6 900 tys. ton
46.	Kazimierz (Godziszówek – Tomkowice)	Surowce kaolinowe	gm. Strzegom	36 755 tys. ton
47.	Michał	Surowce kaolinowe	gm. Strzegom	20 980 tys. ton
48.	Monika	Surowce kaolinowe	gm. Strzelin	2 968 tys. ton
49.	Stefan (Bolesławiec)	Surowce kaolinowe	gm. Jaworzyna Śl.	3 641 tys. ton
50.	Śmiałowice	Surowce kaolinowe	gm. Marcinowice, Świdnica, Żarów	12 234 tys. ton
51.	Zofia (Czerwona Woda)	Surowce kaolinowe	gm. Marcinowice	14 456 tys. ton
52.	Żarów	Surowce kaolinowe	gm. Żarów	4 298 tys. ton
53.	Bolko II	Surowce ilaste białowypalające się	gm. Nowogrodziec	404 tys. ton
54.	Janina - Zachód	Surowce ilaste białowypalające się	gm. Bolesławiec	567 tys. ton
55.	Nowe Jaroszowice	Surowce ilaste białowypalające się	gm. Bolesławiec	41 187 tys. ton
56.	Ocice	Surowce ilaste białowypalające się	gm. Bolesławiec, Lwówek Śl., Nowogrodziec	14 702 tys. ton
57.	Lusina Udanin pole Południowe	Surowce ilaste ceramiczne ogniotrwałe	gm. Udanin	29 016 tys. ton
58.	Lusina Udanin pole Północne	Surowce ilaste ceramiczne ogniotrwałe	gm. Udanin	6 117 tys. ton

59.	Różana	Surowce ilaste ceramiczne ogniotrwałe	gm. Udanin	6 961 tys. ton
60.	Grochów	Magnezyty	gm. Bardo, Ząbkowice Śl.	2 718 tys. ton
61.	Wiry	Magnezyty	gm. Marcinowice	4 110 tys. ton
Surowce chemiczne				
62.	Stanisławów	Baryt i fluoryt	gm. Męcinka	5 156 i 542 tys. ton

¹ - ruda miedzi (tys. ton), ² - miedź met. (tys. ton), ³ - srebro (tony)

Źródło: na podst. Ministerstwo Środowiska 2016

Tabela 3. Niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu regionalnym

Lp.	Nazwa	Kopalina	Lokalizacja	Zasoby
1.	Brodziszów I	Kamienie łamane i bloczne (granity)	gm. Żąbkowice Śl.	10 827 tys. ton
2.	Chwalisław		gm. Złoty Stok	40 990 tys. ton
3.	Gniewków ¹		gm. Dobromierz	59 558 tys. ton
4.	Karpniki – Strużnica		gm. Mysłakowice	78 228 tys. ton
5.	Kostrza Jerzy - Wschód		gm. Strzegom	2 645 tys. ton
6.	Łażany		gm. Żarów	-
7.	Michałowice		gm. Piechowice	10 987 tys. ton
8.	Morawa – Wschód		gm. Strzegom	14 088 tys. ton
9.	Mrowiny		gm. Żarów	10 966 tys. ton
10.	Mrowiny I		gm. Żarów	19 073 tys. ton
11.	Mrowiny II		gm. Żarów	25 252 tys. ton
12.	Mrowiny III		gm. Żarów	39 602 tys. ton
13.	Rogoźnica		gm. Strzegom	105 739 tys. ton
14.	Rogoźnica-Południe		gm. Strzegom	12 267 tys. ton
15.	Rogówka		gm. Kłodzko	30 405 tys. ton
16.	Strzegów I		gm. Strzelin	28 251 tys. ton
17.	Strzegom II		gm. Strzegom	10 084 tys. ton
18.	Wiciarka		gm. Szklarska Poręba	8 733 tys. ton
19.	Zamczysko		gm. Kłodzko	12 344 tys. ton
20.	Zimnik II		gm. Mściwojów	11 084 tys. ton
21.	Żółkiewka II		gm. Strzegom	12 116 tys. ton
22.	Piekielnik	Kamienie łamane i bloczne (sjenit)	gm. Niemcza	13 370 tys. ton
23.	Żąbkowice Śląskie	Kamienie łamane i bloczne (gabro)	gm. Żąbkowice Śl.	28 132 tys. ton
24.	Chełmczyk	Kamienie łamane i bloczne (porfir)	gm. Kamienna Góra, Lubawka	339 590 tys. ton
25.	Chełmczyk I		gm. Kamienna Góra, Lubawka	76 736 tys. ton
26.	Lubawka I		gm.	69 660 tys. ton
27.	Lubawka II		gm. Kamienna Góra, Lubawka	16 044 tys. ton
28.	Lubrza		gm. Bolków	51 365 tys. ton
29.	Czarny Bór	Kamienie łamane i bloczne (melafir)	gm. Czarny Bór	44 920 tys. ton
30.	Rybnica		gm. Mieroszów	5 869 tys. ton
31.	Rybnica I		gm. Mieroszów	48 878 tys. ton
32.	Kluczowa	Kamienie łamane i bloczne (amfibolit)	gm. Żąbkowice Śl.	4 135 tys. ton
33.	Padole	Kamienie łamane i bloczne (gnejs)	gm. Świdnica	40 390 tys. ton
34.	Stankowice	Kamienie łamane i bloczne (hornfels)	gm. Leśna	47 484 tys. ton
35.	Czarnów	Kamienie łamane i bloczne (marmur)	gm. Kamienna Góra	5 625 tys. ton
36.	Kletno IV		gm. Stronie Śl.	4 370 tys. ton
37.	Nowy Waliszów		gm. Bystrzyca Kłodzka	2 090 tys. ton
38.	Podgórk		gm. Świerzawa	7 370 tys. ton

39.	Różanka		gm. Międzyziesie	7 568 tys. ton	
40.	Słupiec		gm. Kłodzko	80 485 tys. ton	
41.	Lipa		gm. Bolków	7 026 tys. ton	
42.	Niwnice	Kamienie łamane i bloczne (piaskowce)	gm. Lwówek Śl.	6 137 tys. ton	
43.	Słupiec Kościelec pole B		gm. Nowa Ruda	2 987 tys. ton	
44.	Szczytna Śląska		gm. Szczytna	4 087 tys. ton	
45.	Wartowice IV ¹		gm. Bolesławiec	7 977 tys. ton	
46.	Zbylutów II		gm. Lwówek Śl.	11 055 tys. ton	
47.	Zbylutów III		gm. Lwówek Śl.	2 311 tys. ton	
48.	Wiry - Gogołów		Magnezyty	gm. Marcinowice, Świdnica	1 700 tys. ton
49.	Wiry - Tąpadła	gm. Marcinowice		1 206 tys. ton	
50.	Bystrzyca Oławska	Piaski kwarcowe	gm. Oława	7 548 tys. ton	
51.	Kozików		gm. Kostomłoty	5 070 tys. ton	
52.	Załęcze-Wodniki		gm. Wąsosz	3 390 tys. ton	
53.	Bartniki III	Piaski i żwiry	gm. Kamieniec Ząbkowicki	7 039 tys. ton	
54.	Bielanka pole E		gm. Lwówek Śl., Pielgrzymka	55 919 tys. ton	
55.	Bielanka pole W		gm. Lwówek Śl.	28 752 tys. ton	
56.	Bielawa Dolna		gm. Pieńsk	41 220 tys. ton	
57.	Dunino - Wschód		gm. Krotoszyce	12 166 tys. ton	
58.	Dunino – Zachód		gm. Krotoszyce	8 447 tys. ton	
59.	Dunino (zbiornik)		gm. Krotoszyce	17 606 tys. ton	
60.	Gniewomierz		gm. Legnickie Pole	5 576 tys. ton	
61.	Grochowiska		gm. Ząbkowice Śl.	7 217 tys. ton	
62.	Jagodnik		gm. Świdnica	7 667 tys. ton	
63.	Laskowice		gm. Bolesławiec	15 249 tys. ton	
64.	Lasów N		gm. Pieńsk	5 288 tys. ton	
65.	Legnica pole E		gm. Kunice, Legnica	292 617 tys. ton	
66.	Lenartowice		gm. Mięknia	68 262 tys. ton	
67.	Nowa		gm. Bolesławiec, Lwówek Śl.	50 664 tys. ton	
68.	Otok		gm. Bolesławiec	41 364 tys. ton	
69.	Rzymówka - Zbiornik		gm. Złotoryja, Krotoszyce	45 690 tys. ton	
70.	Śmiałowice		gm. Żarów, Marcinowice, Świdnica	14 500 tys. ton	
71.	Trzebień - Zbiornik		gm. Bolesławiec	86 346 tys. ton	
72.	Wierzbno		gm. Żarów, Świdnica	9 156 tys. ton	
73.	Winna Góra		gm. Męcina	-	
74.	Włodzice Wielkie		gm. Lwówek Śl.	42 764 tys. ton	
75.	Zbylutów		gm. Lwówek Śl.	12 632 tys. ton	
76.	Góra Sośnia		Surowce skaleniowe	gm. Jelenia Góra	25 476 tys. ton
77.	Karpniki			gm. Mysłakowice	10 377 tys. ton
78.	Maciejowa			gm. Jelenia Góra	35 907 tys. ton
79.	Maciejowa II			gm. Jelenia Góra	18 021 tys. ton
80.	Gola	Surowce kaolinowe	gm. Marcinowice	tys. ton	
81.	Janina	Gliny ceramiczne białowypalające się	gm. Bolesławiec	pozabilansowe	

82.	Anna – Wodzice Małe	Gliny ceramiczne kamionkowe	gm. Lwówek Śl.	7 528 tys. ton
83.	Ocice II		gm. Bolesławiec	4 015 tys. ton
84.	Nawojów Śląski	Gipsy i anhydryty	gm. Lubań	2 119 tys. ton
85.	Kowalskie	Kwarcyty	gm. Kondratowice	701 tys. ton
86.	Milików		gm. Nowogrodziec	pozabilansowe
87.	Przeworno		gm. Przeworno	219 tys. ton
88.	Wolbromów		gm. Gryfów Śl.	415 tys. ton

¹ – zagospodarowane wg Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 r.

Źródło: na podst. na podst. Ministerstwo Środowiska 2016

Tabela 4. Waloryzacja złóż surowców skalnych w województwie dolnośląskim

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	k. geologiczno-złożowe	k. górnicze	k. środowiskowe	k. planistyczne	Status złoża	powiat	gmina
Koziniec	amfibolit	W	Z	W	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie
Ogorzelec I	amfibolit	W	Z	Z	N	zagospodarowane	kamiennogórski	-
Wieściszowice	amfibolit	W	W	W	N	niezagospodarowane	kamiennogórski	Marciszów
Gronów	bazalt	W	-	W	N	niezagospodarowane	zgorzelecki	-
Jawor-Męcinka	bazalt	W	X	W	X	zagospodarowane	jaworski	Męcinka
Liściasta Góra	bazalt	W	W	Z	N	niezagospodarowane	lubański	Platerówka, Leśna
Mszana-Obłoga	bazalt	W	Z	Z	X	niezagospodarowane	jaworski	Paszowice, Męcinka
Paszowice	bazalt	W	Z	Z	X	niezagospodarowane	jaworski	Paszowice
Sichów	bazalt	W	Z	W	X	niezagospodarowane	jaworski	Męcinka
Targowica-Wschód	bazalt	W	Z	W	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Cieptowody
Czarnów	dolomit	W	W	W	X	niezagospodarowane	jeleniogórski	Kowary
Ząbkowice Śląskie	gabro	W	Z	N	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie
Nawojów Śląski	gipsy i anhydryty	W	X	W	N	niezagospodarowane	lubański	-
Bolko II	gliny ceramiczne białowypalające się	W	X	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Nowogrodziec
Janina	gliny ceramiczne białowypalające się	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Janina-Zachód	gliny ceramiczne białowypalające się	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-

Nowe Jaroszwice	gliny ceramiczne białowypalające się	N	X	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Ocice	gliny ceramiczne białowypalające się	N	X	W	W	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Anna-Włodzice Małe (kop.)	gliny ceramiczne kamionkowe	W	X	N	N	niezagospodarowane	Iwówcecki	Lwówek Śląski
Ocice II	gliny ceramiczne kamionkowe	W	X	Z	W	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Lusina-Udanin p.Południowe	gliny ogniotrwałe	N	X	W	W	niezagospodarowane	średzki	Udanin
Lusina-Udanin p.Północne	gliny ogniotrwałe	N	X	W	W	niezagospodarowane	średzki	Udanin
Różana	gliny ogniotrwałe	N	X	W	N	niezagospodarowane	średzki	Udanin
Padole	gnejs	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	świdnicki	-
Stankowice	gnejs	W	W	W	N	niezagospodarowane	lubański	Leśna
Gniewków I	granit	W	Z	N	N	niezagospodarowane	świdnicki	Dobromierz
Karpniki-Strużnica	granit	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	jeleniogórski	Mysłakowice
Kostrza Jerzy-Wschód	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Michałowice	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	jeleniogórski	Piechowice
Morawa	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Morawa-Wschód	granit	W	Z	N	N	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Mrowiny	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Żarów
Mrowiny I	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Żarów

Mrowiny II	granit	N	Z	Z	N	niezagospodarowane	świdnicki	Żarów
Mrowiny III	granit	N	Z	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Żarów
Rogoźnica-Południe	granit	N	Z	N	W	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Strzegom	granit	W	Z	W	N	zagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Strzegom Kamieniołom nr 18	granit	N	Z	N	N	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Strzegów I	granit	W	W	W	N	niezagospodarowane	strzeliński	Strzelin
Wiciarka	granit	N	W	Z	N	niezagospodarowane	jeleniogórski	Szklarska Poręba
Zimnik	granit	W	Z	N	X	niezagospodarowane	jaworski	Mściwojów
Żółkiewka II	granit	N	Z	N	X	niezagospodarowane	świdnicki	Strzegom
Brodziszów I	granodioryt	W	W	Z	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie
Chwalisław	granodioryt	N	Z	Z	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Złoty Stok
Łazany	granodioryt	W	X	N	N	niezagospodarowane	świdnicki	Żarów
Rogówka	granodioryt	W	W	Z	N	niezagospodarowane	kłodzki	-
Zamczysko	granodioryt	W	Z	W	N	niezagospodarowane	kłodzki	-
Borowiany	kwarcyty	W	Z	W	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Nowogrodzic
Kowalskie	kwarcyty	W	X	W	N	niezagospodarowane	strzeliński	Kondratowice
Milików	kwarcyty	W	Z	N	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Nowogrodzic
Przeworno	kwarcyty	W	Z	W	N	niezagospodarowane	strzeliński	Przeworno
Wolbromów	kwarcyty	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	lwówecki	Gryfów Śląski
Grochów	magnezyty	W	Z	W	Z	niezagospodarowane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie

Wiry	magnezyty	W	X	W	N	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Marcinowice
Wiry-Gogołów	magnezyty	W	X	W	N	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Marcinowice
Wiry-Tąpadła	magnezyty	W	X	W	W	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Marcinowice
Kletno IV	marmur	W	Z	Z	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	Stronie Śląskie
Lipa	marmur	W	W	Z	X	niezago- spodaro- wane	jaworski	Bolków
Podgórkki	marmur	W	W	Z	X	niezago- spodaro- wane	złotoryjski	Wojcieszów
Romanowo Górne	marmur	N	Z	Z	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka
Romanowo- Waliszów	marmur	N	Z	Z	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka
Różanka	marmur	W	Z	Z	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	Międzylesie
Nowy Waliszów	marmur dolomi- tyczny	W	Z	W	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka
Słupiec	marmur dolomi- tyczny	W	W	Z	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	-
Czarny Bór	melafir	W	Z	N	N	niezago- spodaro- wane	wałbrzyski	Czarny Bór
Rybnica	melafir	W	W	Z	N	niezago- spodaro- wane	wałbrzyski	Mieroszów
Rybnica I	melafir	W	W	Z	N	niezago- spodaro- wane	wałbrzyski	Mieroszów
Włodzicka Góra	melafir, tuf porfirowy	Z	W	W	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	-
Kluczowa	migmatyt	W	W	N	N	niezago- spodaro- wane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie
Bartniki III	piaski i żwiry	W	N	Z	N	niezago- spodaro- wane	ząbkowicki	Kamieniec Ząbkowicki
Bielanka (p. E)	piaski i żwiry	W	N	W	N	niezago- spodaro- wane	lwówecki, złotoryjski	Pielgrzymka, Lwówek Śląski
Bielanka (p. W)	piaski i żwiry	W	W	N	N	niezago- spodaro- wane	lwówecki	Lwówek Śląski
Bierkowice	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezago- spodaro- wane	kłodzki	-

Dunino (zbiornik)	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezagospodarowane	legnicki	Krotoszyce
Gniewomierz	piaski i żwiry	W	N	W	N	niezagospodarowane	legnicki	Legnickie Pole
Grochowiska	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezagospodarowane	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie
Jagodnik	piaski i żwiry	W	N	W	W	niezagospodarowane	świdnicki	-
Kamionna	piaski i żwiry	W	N	Z	N	niezagospodarowane	wrocławski	Kąty Wrocławskie
Laskowice	piaski i żwiry	W	W	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Lasów N	piaski i żwiry	W	W	N	N	niezagospodarowane	zgorzelecki	Pieńsk
Lasów-Żarka	piaski i żwiry	Z	N	W	N	niezagospodarowane	zgorzelecki	Pieńsk
Legnica-p.E	piaski i żwiry	W	N	W	W	niezagospodarowane	legnicki, m. Legnica	Prochowice, M. Legnica, Kunice
Lenartowice	piaski i żwiry	W	N	W	W	niezagospodarowane	średzki	Miękinia
Mokry Dwór	piaski i żwiry	W	N	W	X	niezagospodarowane	wrocławski	Czernica
Nowa	piaski i żwiry	W	W	W	W	niezagospodarowane	bolesławiecki, lwówecki	Lwówek Śląski
Olszna II-MK	piaski i żwiry	W	Z	W	N	zagospodarowane	bolesławiecki	-
Otok	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-
Pieńsk	piaski i żwiry	W	N	W	N	zagospodarowane	zgorzelecki	Pieńsk
Rzymówka	piaski i żwiry	W	W	W	X	niezagospodarowane	legnicki, złotoryjski	Krotoszyce
Siedlce	piaski i żwiry	W	N	Z	X	niezagospodarowane	oławski, wrocławski	Święta Katarzyna
Siekierzyce	piaski i żwiry	W	W	W	Z	niezagospodarowane	jaworski	Paszowice, Mściwojów
Słup (zbiornik)	piaski i żwiry	W	W	N	X	niezagospodarowane	jaworski	Męcinka
Śmiałowice	piaski i żwiry	N	X	W	W	niezagospodarowane	świdnicki	Marcinowice
Trzebień-Zbiornik	piaski i żwiry	W	W	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	-

Wierzbno	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezagospodarowane	świdnicki	Jaworzyna Śląska
Winna Góra	piaski i żwiry	W	W	W	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Włodzice Wielkie	piaski i żwiry	W	W	N	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Zbylutów	piaski i żwiry	W	W	N	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Bystrzyca Oławska I	piaski kwarcowe d/p cegły wapieniowej	W	N	W	W	niezagospodarowane	oławski	-
Kozików	piaski kwarcowe d/p cegły wapieniowej	W	N	W	N	niezagospodarowane	średzki	Kostomłoty
Załącze-Wodniki	piaski kwarcowe d/p cegły wapieniowej	W	N	Z	W	niezagospodarowane	górowski	Wąsosz
Niwnice	piaskowiec	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Słupiec-Kościelec-pole B	piaskowiec	W	W	Z	N	niezagospodarowane	kłodzki	Nowa Ruda
Szczytna Śląska	piaskowiec	W	Z	W	X	niezagospodarowane	kłodzki	Szczytna
Wartowice IV	piaskowiec	W	Z	W	N	zagospodarowane	bolesławiecki	Bolesławiec
Zbylutów	piaskowiec	W	Z	W	N	zagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Zbylutów II	piaskowiec	W	Z	W	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Zbylutów III	piaskowiec	W	X	W	N	niezagospodarowane	lwówecki	Lwówek Śląski
Chełmczyk	porfir	W	Z	Z	W	niezagospodarowane	kamienno-górski	Lubawka
Chełmczyk I	porfir	W	W	Z	W	niezagospodarowane	kamienno-górski	-
Lubawka I	porfir	W	Z	-	N	niezagospodarowane	kamienno-górski	Lubawka
Lubawka II	porfir	W	Z	Z	N	niezagospodarowane	kamienno-górski	Lubawka
Lubrza	porfir	W	W	Z	X	niezagospodarowane	jaworski	Bolków

Tomice	serpentynit	W	W	N	N	niezago- spodaro- wane	ząbkowicki	Ciepfowody
Piekielnik	sjenit	W	Z	W	X	niezago- spodaro- wane	dzierżo- niowski	Niemcza
Strzelin	surowce ilaste ceramiki budowlanej	W	W	W	N	niezago- spodaro- wane	strzeliński	Strzelin
Żerniki	surowce ilaste ceramiki budowlanej	W	W	N	W	niezago- spodaro- wane	m. Wrocław	M. Wrocław
Antoni (Kalno)	surowce kaolinowe	N	X	W	N	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Żarów
Gola	surowce kaolinowe	N	X	W	W	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Marcinowice
Julia (Dzierzków- Roztoka)	surowce kaolinowe	N	Z	W	X	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Dobromierz
Kazimierz (Godziszówek- T.)	surowce kaolinowe	N	X	W	X	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Strzegom
Maria I (Czerna)	surowce kaolinowe	N	Z	W	N	niezago- spodaro- wane	bolesta- wiecki	Nowogrodziec
Michał (Dzierzków- Roztoka)	surowce kaolinowe	N	Z	W	N	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Dobromierz
Monika	surowce kaolinowe	N	X	W	N	niezago- spodaro- wane	strzeliński	Wiązów
Stefan (Bolesławice)	surowce kaolinowe	N	X	W	Z	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Jaworzyna Śląska
Śmiałowice	surowce kaolinowe	N	X	W	W	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Marcinowice
Zofia (Czerwona Woda)	surowce kaolinowe	N	X	W	W	niezago- spodaro- wane	zgorzelecki	Węglińiec
Żarów	surowce kaolinowe	N	X	W	N	niezago- spodaro- wane	świdnicki	Żarów
Góra Sośnia (Dziwiszów)	surowce skaleniowe	W	W	W	X	niezago- spodaro- wane	jelenio- górski	Jeżów Sudecki
Kamienica Mała	surowce skaleniowe	W	W	W	N	niezago- spodaro- wane	jelenio- górski	Stara Kamienica
Kopaniec	surowce skaleniowe	N	Z	Z	N	niezago- spodaro- wane	jelenio- górski	Stara Kamienica

Maciejowa	surowce skaleniowe	W	Z	W	N	niezagospodarowane	jeleniogórski	Janowice Wielkie
Maciejowa II	surowce skaleniowe	W	Z	W	N	niezagospodarowane	m. Jelenia Góra	M. Jelenia Góra
Proszowa-Kwieciszowice	surowce skaleniowe	N	W	W	N	niezagospodarowane	Iwówceki	Mirsk
Ołobola	surowce szklarskie	N	Z	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Osiecznica
Osiecznica-Stanisława	surowce szklarskie	W	W	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Osiecznica
Parowa	surowce szklarskie	N	Z	Z	N	niezagospodarowane	bolesławiecki	Osiecznica
Władysława	surowce szklarskie	N	Z	Z	W	niezagospodarowane	bolesławiecki	Osiecznica
Jurczyce	zieleniec	W	Z	W	N	niezagospodarowane	złotoryjski	Świerzawa

Źródło: na podst. Poltegor Instytut, 2013

Tabela 1. Wykaz głównych zbiorników wód podziemnych w granicach województwa dolnośląskiego

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Stratygrafia	Typ ośrodka	Powierzchnia [km ²]	Dokumentacja [Rok]
302	Pradolina Barycz-Głogów*	Q	porowy	496,6	2007
303	Pradolina Barycz-Głogów (E)*	Q	porowy	1583	2011
306	Zbiornik Wschowa*	Q	porowy	261,67	2011
309	Zbiornik międzymorenowy Smoszew - Chwaliszew - Sulmierzyce*	Q	porowy	30,87	2015
314	Pradolina rzeki Odra (Głogów)	Q	porowy	115,12	2015
315	Zbiornik Chocianów – Gozdnicza*	Q	porowy	1170,36	2013
316	lokalny zbiornik Lubin	Ng	porowy	141	2015
317	Niecka zewnętrzna sudecka Bolesławiec	Cr3	porowo-szczelinowy	839,7	2013
318	Lokalny Zbiornik Słup – Legnica	Q	porowy	19,16	2015
319	Subzbiornik Prochowice-Środa Śląska	Ng	porowy	651,5	1997
320	Pradolina rzeki Odra (S Wrocław)*	Q	porowy	239	1997
322	Zbiornik Oleśnica	Q	porowy	262	2007
339	Lokalny zbiornik Śnieżnik - Góry Bialskie	Q-Pz-Pt	porowo-szczelinowy	195,5	2015
340	Dolina kopalna rzeki Nysa Kłodzka	Q	porowy	4,02	2015
341	Niecka wewnętrzna sudecka Kudowa Zdrój - Bystrzyca Kłodzka	Cr3	porowo-szczelinowy	106,94	2015
342	Niecka wewnętrzna sudecka Krzeszów	Cr3-T-P	porowo-szczelinowy	49,3	2015
343	Dolina rzeki Bóbr (Marciszów)	Q	porowy	8,13	2015

* - częściowo w granicach województwa dolnośląskiego

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, 2016

Tabela 2. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd w dorzeczu Odry w województwie dolnośląskim

JCWPd	Stan monitorowania	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
69	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
77	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
78	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
79	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
80	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
92	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
93	monitorowana	dobry	dobry	zagrożona
94	monitorowana	dobry	słaby	zagrożona
95	monitorowana	dobry	słaby	zagrożona
96	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
105	monitorowana	słaby	dobry	zagrożona
107	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
108	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
109	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
124	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
125	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona
126	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona

Tabela. 1. Parki narodowe

L.P.	NAZWA	POWIERZCHNIA (ha)	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY	UWAGI
1.	Karkonoski Park Narodowy	5 951,42 ha	pow. jeleniogórski, m. Jelenia Góra	Ochrona prawna unikatowych ekosystemów Karkonoszy, w celu ich zachowania w możliwie nienaruszonym stanie dla następnych pokoleń, możliwość udostępnienia terenu chronionego dla prowadzenia badań naukowych, udostępnienie terenu KPN dla turystyki	powierzchnia otuliny 13 093 ha; od 1992 r. wchodzi w skład Bilateralnego Rezerwatu Biosfery Karkonosze/ Krkonose.
2.	Park Narodowy Gór Stołowych	6 340,37	pow. kłodzki (dolnośląskie)- gminy: Radków, Kudowa Zdrój, Lewin Kłodzki, Szczytna	Odrębność Parku wynika zarówno z budowy geologicznej jak i niezwykle oryginalnego ukształtowania. Góry Stołowe są jedynymi w naszym kraju górami płytowymi. Osobliwością i symbolem parku są ciekawe formy skalne. Szata roślinna G.S. należy do pietra regła dolnego. Szata leśna w przeważającej części jest sztucznego pochodzenia i odznacza się ubogim składem gatunkowym.	otulina o powierzchni 1 0515 ha.

Źródło: na podstawie danych RDOŚ Wrocław

Tabela. 2. Rezerваты przyrody

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
1.	Błyszcz	54,46	leśny	pow. legnicki gm. Kunice	celem ochrony jest zachowanie lasów grądowych, łęgowych i podmokłych łąk z unikalną florą.
2.	Brekinia	2,29	leśny	pow. legnicki gm. Prochowice	celem ochrony jest zachowanie jedyne go poza terenami górkimi stanowiska jarzębu i brekinii
3.	Brzeźnik	3,24	florystyczny	pow. bolesławiecki gm. Nowogrodziec	został utworzony w celu zachowania stanowiska wrzośca bagiennego charakterystycznego dla Borów Dolnośląskich
4.	Buczyna Jakubowska	19,28	leśny	pow. polkowicki gm. Radwanice	celem ochrony jest zachowanie unikalnych fragmentów starych lasów bukowych na Wzgórzach Dalkowskich, zróżnicowanych lasów liściastych z grupy grądów i łęgów z szeregiem chronionych gatunków flory i ornitofauny
5.	Buczyna Piotrowicka	171,27	leśny	pow. bolesławiecki gm. Gromadka	celem ochrony jest zachowanie lasów grądowych, łęgowych i olsów z bogatą i unikalną florą.
6.	Buczyna Storczykowa na Białych Skałach	8,76	leśno - faunistyczny	pow. złotoryjski gm. Świerzawa	celem ochrony jest zachowanie fragmentów żyznych buczyn sudeckich i ciepłolubnych buczyn storczykowych wraz z całą różnorodnością flory, fauny i obiektów przyrody nieożywionej występującej na tym obszarze
7.	Buki Sudeckie	174,42	leśny	pow. jaworski gm. Bolków	celem ochrony jest zachowanie zbiorowiska leśnego reprezentującego bogaty florystycznie las bukowy
8.	Bukowa Kalenica w Górach Sowich	28,78	leśny	pow. dzierzoniowski m. Bielawa	utworzony w celu zachowania fragmentu pierwotnego lasu bukowego typu „kwaśnej” buczyny sudeckiej z licznymi gatunkami prawnie chronionymi
9.	Cisowa Góra	18,93	leśny	pow. ząbkowicki gm. Bardo Śląskie	utworzony w celu ochrony licznego zgrupowania cisów na północnym stoku Góry Buczek
10.	Cisy	19,58	leśny	pow. ząbkowicki gm. Bardo Śląskie	utworzony dla ochrony naturalnego stanowiska cisa w środkowowschodniej granicy jego zasięgu w Polsce
11.	Czarne Stawy	133,76	leśny	pow. polkowicki gm. Chocianów	celem ochrony jest zachowanie fragmentów borów bagiennych oraz roślinności torfowiskowej wraz z całym szeregiem gatunków roślin i zwierząt chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.
12.	Dalkowskie Jary	36,12	leśny	pow. polkowicki gm. Gaworzyce	Celem ochrony jest zachowanie fragmentów lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego
13.	Głazy Krasnoludków	9,04	przyrody nieożywionej	pow. kamiennogórski gm. Kamienna Góra	
14.	Gola	12,05	leśny	pow. oleśnicki gm. Międzybórz	rezerwat leśny w gminie Międzybórz o, chroniony ze względu na naturalny bór mieszany z wyspowym stanowiskiem jodły na jej północno-zachodniej granicy naturalnego zasięgu

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
15.	Góra Choina	19,13	leśny	pow. wałbrzyski gm. Walim	powstał w celu zachowania lasu bukowo-dębowego porastającego wzgórze z ruinami piastowskiego zamku Grodno w Zagórzcu Śląskim.
16.	Góra Miłek	141,35	leśny	pow. złotoryjski m. Wojcieszów	celem ochrony jest zachowanie charakterystycznego dla Sudetów fragmentu regła dolnego na podłożu wapiennym wraz z występującymi tu naturalnymi zespołami roślinnymi i bogatą fauną bezkręgowców
17.	Góra Radunia	44,26	florystyczny	pow. dzierżoniowski gm. Łagiewniki	obejmujący obszar lasu na wzgórzu zbudowanym ze skał wulkanicznych, ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin i interesującymi zbiorowiskami kserotermicznymi
18.	Góra Ślęża	161,43	leśny (krajobrazowy)	pow. wrocławski gm. Sobótka	Celem ochrony jest zachowanie samotnego szczytu Góry Ślęży, stanowiącego niegdyś miejsce kultu pogańskiego, zbudowanego ze skał pochodzenia wulkanicznego typu gabra, porośniętego w szczytowych partiach naturalnym lasem bukowym i bukowo-świerkowym
19.	Góra Zamkowa	21,00	leśny	pow. lwówecki gm. Wleń	rezerwat obejmuje wzgórze położone na południowy zachód od Wlenia, którego szczytową partię zajmują ruiny średniowiecznego zamku. Celem ochrony jest tutaj zachowanie zespołu grądów z szeregiem cennych gatunków roślin oraz zabytków kultury materialnej
20.	Grądy koło Posady	5,27	leśny	pow. zgorzelecki gm. Bogatynia	Celem ochrony jest zachowanie fragmentu naturalnych grądów, w tym grądu klonowo - lipowego.
21.	Grodzisko Ryczyńskie	1,82	leśno - archeologiczny	pow. oławski gm. Oława	obejmuje grądy słowiańskie, przykład wczesno-historycznego osadnictwa w pobliżu szlaków wodnych
22.	Jaskinia Niedźwiedzia	89,05	przyrody nieożywionej, leśny	pow. kłodzki gm. Stronie Śląskie	utworzony w celu zachowania unikalnej jaskini z bogatą szatą naciekową i znaleziskami kostnymi zwierząt plejstoceńskich oraz drzewostanów z rzadkimi gatunkami runa
23.	Jeziorko Daisy	7,11	geologiczno - leśny	pow. świdnicki gm. Świdnica	utworzony w celu zachowania kopalnej fauny górnego dewonu odsłoniętej w nieczynnym kamieniołomie wapienia wraz z otaczającym go drzewostanem tworzącym zespół żywej buczyny sudeckiej
24.	Jeziro Koskowickie	63,79	faunistyczny	pow. legnicki gm. Legnickie Pole	Celem ochrony jest zachowanie naturalnego zbiornika wodnego z bogatą, lęgowa populacją ptaków wodno – błotnych, chronionymi gatunkami ryb, dużym zbiorowiskiem szuwarowym i dobrze wykształconym zespołem narecznicy błotnej i oczeretu jeziornego
25.	Jodłowice	9,36	leśny	pow. wołowski gm. Brzeg Dolny pow. trzebnicki gm. Oborniki Śląskie	utworzony w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego z udziałem jodły występującej na północnej granicy swego zasięgu

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
26.	Kanigóra	5,40	leśny	pow. oławski gm. Oława	z fragmentem dobrze zachowanego wielogatunkowego lasu łęgowego o cechach zespołu naturalnego, charakterystycznego dla doliny Odry
27.	Krokusy w Górzyńcu	3,9	florystyczny	pow. jeleniogórski gm. Stara Kamienica	utworzony został w celu zachowania naturalnego stanowiska szafranu w rejonie Karkonoszy
28.	Kruczy Kamień	12,61	przyrody nieożywionej	pow. kamiennogórski gm. Lubawka	utworzony został w celu zachowania w stanie niezmienionym wzniesienia skalnego przedstawiającego ciekawą formę intruzji porfiru w skały osadowe
29.	Las Bukowy w Skarszynie	23,68	leśny	pow. trzebnicki gm. Trzebnica	utworzony dla zachowania fragmentu naturalnego lasu bukowego
30.	Łacha Jelcz	59,68	florystyczny	pow. oławski gm. Jelcz-Laskowice	położony na zalewisku w starym korycie Odry, z naturalnym stanowiskiem chronionego gatunku rośliny wodnej – kotewki orzecha wodnego, obejmuje obszar starorzecza rzeki Odry wraz z otaczającym lasem
31.	Łąka Sulistrowicka	26,44	florystyczny	pow. wrocławski gm. Sobótka	Jeden z najcenniejszych rezerwatów na Dolnym Śląsku, chroni śródleśną łąkę z bogactwem gatunków
32.	Łęg Korea	79,29	leśny	pow. legnicki -gm. Ścinawa pow. lubiński - gm. Prochowice	celem ochrony jest zachowanie lasów łęgowych z bogatą ornitofauną
33.	Łęgi Źródłiskowe koło Przemkowa	140,22	leśny	pow. polkowicki gm. Przemków	celem ochrony jest zachowanie lasów łęgowych oraz grądów i olsów z dużą ilością źródeł, wysięków i gęstą siecią strumieni.
34.	Mszana i Obłoga	99,92	leśny	pow. jaworski gm. Męcinka gm. Paszowice	celem ochrony jest tu zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych, przyrodniczych i krajobrazowych lasów klonowo - lipowych oraz grądów, wraz z unikalną florą i elementami przyrody nieożywionej w postaci wychodni bazaltu i rumowisk bazaltowych
35.	Muszkowicki Las Bukowy	16,43	leśny	pow. ząbkowicki gm. Ciepłowodny	utworzony w celu zachowania fragmentu lasu bukowego o cechach zespołu naturalnego i grądu dębowo-grabowego oraz bogatej flory runa leśnego
36.	Nad Groblą	88,41	leśny	pow. jaworski gm. Paszowice	celem ochrony jest zachowanie jednego z największych w Polsce skupienia drzewiastych form brekinii na naturalnych stanowiskach z licznymi gatunkami roślin chronionych, położonego na różnych typach skałach wulkanicznych
37.	Nowa Morawa	22,16	leśny	pow. kłodzki gm. Stronie Śląskie	ma na celu zachowanie stanowiska cennej odmiany świerka rasy rodzimej
38.	Odrzysko	5,15	florystyczny	pow. wołowski gm. Wołów	obejmujący fragment starorzecza Odry, utworzony dla odnowy i zachowania stanowiska kotewki orzecha wodnego i paproci salwinii pływającej
39.	Olszyny Niezgodzkie	74,28	leśny	pow. trzebnicki gm. Żmigród	utworzony dla ochrony naturalnych lasów bagiennych w zasięgu rzeki Ługi

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
40.	Ostrzyca Proboszowicka	3,81	leśny	pow. złotoryjski gm. Pielgrzymka	ochroną objęty jest fragment stożka wulkanicznego stanowiącego najwyższe wzniesienie regionu legnickiego (501 m n.p.m.). Celem ochrony jest zachowanie specyficznej roślinności naskalnej oraz najpiękniejszych w kraju gołoborzy bazaltowych
41.	Ponikwa	8,32	leśny	pow. legnicki gm. Kunice	celem ochrony jest zachowanie lasów grądowych, łęgowych i olsów z bogatą i unikalną florą
42.	Przełomy pod Książem k. Wałbrzycha	230,95	leśny	pow. wałbrzyski m. Wałbrzych i Świebodzice	celem ochrony jest zachowanie krajobrazowych przełomowych odcinków rzeki Pęcznicy i strumyka Szczawnik pod Książem wraz z całą różnorodnością flory i fauny występującej na tym obszarze
43.	Puszcza Śnieżnej Białki	124,68	leśny	pow. kłodzki gm. Stronie Śląskie	utworzony w celu zachowania fragmentu pierwotnego lasu naturalnego o charakterze puszczańskim w piętrze reglowym
44.	Radziądz	8,31	leśny	pow. trzebnicki gm. Żmigród	obejmujący las liściasty o charakterze gądo europejskiego
45.	Skalki Stoleckie	2,03	faunistyczny	pow. ząbkowicki gm. Ząbkowice Śląskie	utworzony w celu zachowania najbardziej na północ wysuniętego stanowiska kserotermicznych gatunków owadów, charakterystycznych dla krajów śródziemnomorskich
46.	Skarpa Storczyków	65,17	leśny	pow. lubiński gm. Rudna	celem ochrony jest zachowanie fragmentów lasów liściastych ze stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków roślin
47.	Stawy Milickie	5 298,15	ornitologiczny	pow. milicki - gm. Milicz pow. trzebnicki gm. Żmigród	unikatowy w skali kraju i Europy obszar wodno-błotny. Składa się z 5 kompleksów stawowych, lasów i innych gruntów o łącznej powierzchni 5 324 ha
48.	Stawy Przemkowskie	1 071,56	ornitologiczny	pow. polkowicki gm. Przemków	rezerwat ten jest wpisany na europejską listę ostoi ptactwa
49.	Śnieżnik Kłodzki	193,06	krajobrazowo - florystyczny	pow. kłodzki - gm. Stronie Śląskie, gm. Międzyzlesie i gm. Bystrzyca Kłodzka	utworzony w celu zachowania najwyższego wzniesienia w Sudetach Wschodnich z roślinnością zielną, reprezentującą resztki elementu karpackiego w Sudetach
50.	Torfowiska Doliny Izery	529,36	torfowiskowy	pow. lwówecki - gm. Mirsk pow. jeleniogórski - m. szklarska Poręba	Celem ochrony jest zachowanie kompleksów torfowisk typu wysokiego i przejściowego wraz z całą różnorodnością flory i fauny występującej na tym obszarze; reliktowe stanowisko brzozy karłowatej
51.	Torfowisko Borówki	37,42	torfowiskowo - leśny	pow. bolesławiecki gm. Gromadka	obszar objęty ochroną ze względu na zachowanie rzadkiego torfowiska przejściowego i boru bagiennego z chronionymi gatunkami

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
52.	Torfowisko koło Grabowna	4,22	torfowiskowy	pow. oleśnicki gm. Twardogóra	torfowisko o interesującej roślinności i stratygrafii
53.	Torfowisko Kunickie	11,83	florystyczno - torfowiskowy	pow. legnicki gm. Kunice	ochroną objęto fitocenozy bagienne, złoża torfu i osady jeziorne stanowiące cenne archiwum zmian zachodzących w przyrodzie
54.	Torfowisko pod Węglińcem	1,35	torfowiskowy	pow. zgorzelecki gm. Węglińiec	ochronie podlega torfowisko przejściowe z pierwotną roślinnością oraz reliktowym stanowiskiem sosny błotnej
55.	Torfowisko Pod Zieleńcem	231,88	torfowiskowy	pow. kłodzki gm. Szczytna	torfowisko wysokie z charakterystyczną dla tego rodzaju zespołu roślinnością oraz stanowiskiem reliktowym brzozy niskiej.
56.	Uroczysko Obiszów	6,28	leśny	pow. polkowicki gm. Grębocice	ochronie podlegają fragmenty lasu mieszanego o cechach zespołu naturalnego
57.	Uroczysko Wrzosy	575,11	leśno - faunistyczny	pow. wołowski gm. Wołów	Celem ochrony jest zachowanie unikalnych fragmentów lasów Obniżenia Wołowa, zwłaszcza naturalnych zespołów olesu porzeczkowego i łągu olszowo-jesionowego z szeregiem chronionych i rzadkich gatunków roślin, drzew pomnikowych, a także dla zachowania łągowisk bogatej awifauny leśnej i wodno-błotnej oraz ostoi zwierząt
58.	Wąwóz Lipa	101,0	leśny	pow. jaworski gm. Paszowice	celem ochrony są zróżnicowane fitocenozy leśne z licznymi gatunkami chronionymi, wchodnie skalne, liczna populacja salamandry plamistej
59.	Wąwóz Myśluborski k. Jawora	9,72	florystyczny	pow. jaworski gm. Paszowice	celem ochrony jest zachowanie jedyne na Dolnym Śląsku stanowiska paproci jęczynika zwyczajnego oraz mieszanego lasu wyżowego
60.	Wąwóz Siedmicki	68,76	leśny	pow. jaworski gm. Paszowice	celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinnych, a zwłaszcza fitocenozy łąkowe z wieloma gatunkami chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin
61.	Wilcza Góra	1,6267	leśny	pow. złotoryjski gm. Złotoryja	ochroną objęto odsłonięcie złóż bazaltowych ze specyficznymi formami w postaci tzw. „róży bazaltowej”
62.	Wodospad Wilczki	2,65	krajobrazowy	pow. kłodzki gm. Bystrzyca Kłodzka	utworzony w celu zachowania ze względów krajobrazowych jednego z najwyższych wodospadów w Sudetach
63.	Wrzosiec k. Piasecznej	40,16	torfowiskowy	pow. zgorzelecki gm. Węglińiec	celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych unikalnych torfowisk o charakterze atlantyckim w Borach Dolnośląskich, z kresowym stanowiskiem mszaru wrzoścowego oraz gatunkami roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.
64.	Wzgórze Joanny	24,57	leśno - krajobrazowy	pow. milicki gm. Milicz	obejmujący wzgórze porośnięte lasem mieszanym. Utworzony w celu ochrony wyspowego stanowiska buka na wschodniej granicy zasięgu oraz znalezisk prehistorycznych

LP.	NAZWA REZERWATU	POW. (ha)	RODZAJ REZERWATU	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY
65.	Zabór	35,23	leśny	pow. średzki gm. Miękinia	chroniący las łęgowy o bogatym składzie gatunkowym
66.	Zimna Woda	60,34	leśny	pow. lubiński gm. Lubin	ochroną objęte są zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi i stanowiskami wielu gatunków roślin chronionych oraz gatunków górskich na stanowiskach niżowych
67.	Zwierzyniec	8,55	leśny	pow. oławski gm. Oława	obejmujący fragment lasu o charakterze naturalnym z udziałem dębu oraz domieszką innych gatunków liściastych

Źródło: na podstawie danych RDOŚ Wrocław

Tabela. 3. Parki krajobrazowe

	NAZWA	POW. (ha)	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY / OPIS
1.	Park Krajobrazowy "Chełmy"	15 990,76 (+otulina 12 470,83 ha)	pow. jaworski - gm. Paszowice, gm. Męcinka, pow. złotoryjski - gm. Złotoryja	Unikalne wartości przyrodnicze, atrakcyjny krajobraz, interesujące zabytki, punkty i osie widokowe, pomniki i rezerваты przyrody oraz zespoły przyrodniczo- krajobrazowe
2.	Park Krajobrazowy "Dolina Baryczy"	70 040	pow. milicki - gm. Cieszków, gm. Krośnice, gm. Milicz pow. trzebnicki - gm. Żmigród, gm. Trzebnica, gm. Prusice pow. oleśnicki - gm. Twardogóra	Zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno- kulturowych / Kompleksy stawów rybnych, tereny podmokłe, torfowiska, lasy łęgowe, grądy niskie, olsy i łąki. Obejmuje jeden z najcenniejszych obszarów wodno- błotnych w Europie- rezerwat ornitologiczny Stawy Milickie
3.	Park Krajobrazowy Doliny Bobru	10 943 (+otulina 12 552 ha)	pow. m. Jelenia Góra pow. jeleniogórski - gm. Jeżów Sudecki, gm. Stara Kamienica pow. lwówecki - gm. Lwówek Śląski, gm. Wleń, gm. Lubomierz pow. złotoryjski gm. Świerzawa	Ochrona szczególnych wartości przyr. i kulturowych fragmentu doliny rz. Bóbr / Urozmaicony przebieg Doliny Bobru z jeziorem Pilchowickim – największym w Sudetach zbiornikiem zaporowym. Ekosystemy leśne z silnie zróżnicowanymi i przenikającymi się siedliskami leśnymi, nizinnymi, wyżynnymi i górkimi
4.	Park Krajobrazowy "Dolina Bystrzycy"	8 570	pow. m. Wrocław pow. wrocławski - gm. Kąty Wrocławskie, gm. Mietków, gm. Sobótka pow. średzki - gm. Środa Śl.	Część rzeki Bystrzycy oraz zbiornik Mietków jako obszary o bardzo wysokim wskaźniku różnorodności gatunkowej i liczebności organizmów żywych

	NAZWA	POW. (ha)	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY / OPIS
5.	Park Krajobrazowy "Dolina Jezierzycy"	7 953	pow. wołowski gm. Wołów, gm. Wińsko	Zachowanie wartości przyr., hist. I kulturowych oraz ich popularyzacja i upowszechnianie w warunkach racjonalnej gospodarki / Kompleks lasów łągowych, wilgotne łąki, bogata ornitofauna
6.	Park Krajobrazowy "Gór Sowich"	8 140,67	pow. dzierzoniowski - m. Pieszycy, m. Bielawa, gm. Dzierżonów pow. wałbrzyski - gm. Głuszycy, gm. Walim, pow. ząbkowicki - gm. Stoszowice pow. kłodzki gm. Nowa Ruda	Zachowanie przyr., kultur. I estetycznych walorów masywu Gór Sowich oraz stworzenie warunków do wypoczynku, rekreacji / Najwyższa część Sudetów Środkowych, z Wielką Sową. Fitocenozy leśne o charakterze zbliżonym do naturalnego
7.	Książański Park Krajobrazowy	3 155,40 (+otulina 5 933,00 ha)	pow. wałbrzyski - m. Wałbrzych, gm. Stare Bogaczowice, pow. świdnicki - gm. Dobromierz, gm. Świdnica, m. Świebodzice	Lasy z zachowanymi płatami o charakterze zbliżonym do naturalnego, zróżnicowana flora i fauna
8.	Przemkowski Park Krajobrazowy	22 340 (+otulina 15 467 ha)	pow. polkowicki - gm. Przemków, gm. Gaworzyce, gm. Radwanice, gm. Chocianów, pow. bolesławiecki - gm. Gromadka	Zróżnicowanie krajobrazowe i przestrzenne, obszary wodno-błotne, walory przyrodnicze i kulturowe. System rzeczny zlewni rzeki Szprotawy z licznymi dopływami oraz całym systemem rowów melioracyjnych. Obszary podmokłe, bagienne i torfowiskowe, liczne wydmy śródładowe i stanowiska chronionych ptaków.

	NAZWA	POW. (ha)	LOKALIZACJA	CEL OCHRONY / OPIS
9.	Rudawski Park Krajobrazowy	15 705 ha (+otulina 6 600 ha)	pow. jaworski - gm. Bolków pow. jeleniogórski - gm. Janowice Wielkie, m. Kowary, gm. Mysłakowice pow. kamiennogórski - gm. Kamienna Góra, gm. Marciszów	Różnorodność budowy geologicznej, bogactwo form powierzchni terenu, cenne twory naturalne. Bogactwo szaty roślinnej, jej zróżnicowanie pionowe oraz siedliskowe wynikające z urozmaicenia charakteru rzeźby terenu
10.	Park Krajobrazowy "Sudetów Wałbrzyskich"	6 493 (+otulina 2 894,60 ha)	pow. wałbrzyski - gm. Czarny Bór, gm. Mieroszów, gm. Głuszycza, m. Wałbrzych, m. Boguszów- Gorce, m. Jedlina Zdrój	Kopuły i kominy wulkaniczne, pozostałości pokryw lawowych i tufowych i efekty procesów denudacji
11.	Ślezański Park Krajobrazowy	8 190 (+otulina 7 450 ha)	pow. wrocławski - gm. Jordanów Śl., gm. Sobótka pow. dzierzoniowski - gm. Dzierżonów, gm. Łagiewniki pow. świdnicki - gm. Marcinowice	zachowanie środowiska przyrodniczo- krajobrazowego masywu Śleży z przyległymi Górami oraz jego zabytków archeologicznych / Środowisko Masywu Śleży, wartości przyrodniczo- krajobrazowe, kulturowe i historyczne. Liczne zabytki kultury materialnej (stanowiska archeologiczne, rzeźby kultowe, kamienne kręgi, budowle, sakralne i zabytkowe budownictwo wiejskie)
12.	Śnieżnicki Park Krajobrazowy	28 800 (+otulina 14 900,00 ha)	pow. kłodzki - gm. Żłoty Stok, gm. Bystrzyca Kłodzka, gm. Łądek Zdrój, gm. Międzyzlesie pow. ząbkowicki - gm. Stronie Śląskie	Grupa Śnieżnika oraz Góry Białskie i Żłote, Jaskinia Niedźwiedzia- teren o dużej różnorodności krajobrazu, wychodnie wapieni, doliny erozyjne, formy krasowe

Źródło: na podstawie danych DZPK i RDOŚ Wrocław

Tabela. 4. Obszary chronionego krajobrazu

L.P.	NAZWA	POW (ha)	LOKALIZACJA	OPIS WALORÓW
1.	Dolina Baryczy	43 350	pow. górowski - gm. Niechlów, gm. Jemielno, gm. Góra, gm. Wąsosz	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
2.	Dolina Czarnej Wody	10 330	pow. legnicki gm. Chojnów pow. lubiński gm. Lubin pow. polkowicki gm. Chocianów	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
3.	Dolina Odry	1 270	pow. legnicki gm. Prochowice pow. lubiński -gm. Ścinawa	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
4.	Góra Krzyżowa	150	pow. świdnicki - - gm. Strzegom	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
5.	Góry Bardzkie i Sowie	17 336	pow. kłodzki - gm. Kłodzko, gm. Złoty Stok, gm. Nowa Ruda pow. ząbkowicki - gm. Stoszowice, gm. Bardo pow. dzierzoniowski - m. Pieszycy pow. świdnicki - gm. Świdnica, pow. wałbrzyski - gm. Walim	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
6.	Góry Bystrzyckie i Orlickie	22 500	pow. kłodzki -- gm. Bystrzyca kłodzka, gm. Międzylesie, gm. Szczytna, m. Duszniki Zdrój, m. Polanica Zdrój	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
7.	Grodziec	2 180	pow. złotoryjski -gm. Zagrodo, gm. Pielgrzymka pow. bolesławiecki - gm. Warta Bolesławiecka,	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
8.	Kopuły Chełmca	1 200	pow. wałbrzyski - m. Boguszów Gorce, m. Szczano Zdrój, m. Wałbrzych	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
9.	Krzywińsko- Osiecki	8 500.	pow. górowski - gm. Góra	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
10.	Lasy Chocianowskie	5 132	pow. polkowicki - gm. Chocianów	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
11.	Masyw Trójgrabu	2 420	pow. wałbrzyski - gm. Stare Bogaczowice, gm. Czarny Bór	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
12.	Ostrzyca Proboszczowicka	1 190	pow. złotoryjski - gm. Pielgrzymka	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
13.	Wzgórza Dalkowskie	2 630	pow. głogowski - gm. Żukowice pow. polkowicki- gm. Gaworzyce	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne

L.P.	NAZWA	POW (ha)	LOKALIZACJA	OPIS WALORÓW
14.	Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie	6 180	pow. ząbkowicki- gm. Ząbkowice Śląskie, gm. Ciepłowodny, gm. Ziębice pow. dzierzoniowski - gm. Niemcza pow. strzeliński - gm. Przeworno	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
15.	Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska	9 400	pow. oleśnicki- gm. Międzybórz, gm. Syców	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
16.	Wzgórza Trzebnickie	3 440	pow. Trzebnicki - gm. Wisznia Mała	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
17.	Zawory	690	pow. Wałbrzyski - gm. Mieroszów	wartościowe krajobrazowo tereny o różnych ekosystemach, korytarze ekologiczne
18.	Brak nazwy (obszar Zalewu Leśniańsko – Złotnickiego)	1 050,5	pow. Lubański - gm. Leśna, gm. Olszyna pow. Lwówecki - - gm. Gryfów Śląski	teren obejmuje najbliższe otoczenie najcenniejszych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym terenów przełomu rzeki Kwisy, w rejonie miasta Leśna i wsi Stankowice, Złotniki Lubańskie i Złoty Potok

Źródło: na podstawie danych RDOŚ Wrocław

Tabela. 5. Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe

L.P.	NAZWA	POW. (HA)	RODZAJ	LOKALIZACJA	OPIS FORMY OCHRONY PRZYRODY
1.	Dębowa Dolina Kojaszówki	23,6	tereny zalesione, łąki i pastwiska, stawy rybne	pow. legnicki - gm. Legnickie Pole	krajobraz naturalny, siedliska roślin i zwierząt
2.	Dolina Uszewicy	45,8	las i łąki pocięte wąwozami	pow. legnicki - gm. Legnickie Pole	krajobraz naturalny, siedliska roślin i zwierząt
3.	Góra Słupiec	1,22	wychodnia skalna	pow. lwówecki - gm. Mirsk	fragment krajobrazu naturalnego i kulturowego o wysokich walorach widokowych i estetycznych
4.	Grodowiec	50,45	zabytki kultury	pow. polkowicki – gm. Grębocice	wyjątkowe nagromadzenie zabytków kultury, walorów przyrodniczych oraz sakralno- pątnicze znaczenie wsi
5.	Guzicki Potok	23,7871	obiekty przyrodnicze, kulturowe	pow. polkowicki - gm. Polkowice	odcinek doliny potoku o naturalnym charakterze, z licznymi źródłiskami oraz przylegającymi do niego zbiorowiskami żyznych lasów liściastych oraz park zabytkowy w Guzicach
6.	Łąki Książęce	166,2	łąki	pow. legnicki - gm. Legnickie Pole	krajobraz naturalny, siedliska roślin i zwierząt
7.	Mokradła Gniewomierskie	20,2		pow. legnicki - gm. Legnickie Pole	krajobraz naturalny, siedliska roślin i zwierząt
8.	Obryw skalny	21,59	osuwisko skalne	pow. ząbkowicki - gm. Bardo	fragment krajobrazu posiadający wysokie wartości estetyczne, naukowe, edukacyjne, przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe
9.	Skalna	32,878	grupa skał	pow. wrocławski - gm. Sobótka	unikalne walory geologiczne, przyrodnicze i krajobrazowe; ciąg malowniczych, dobrze odsłoniętych ciemnych, gabrowych skałek usytuowanych w lesie
10.	Szczytnicki Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy	1200	obiekty przyrodnicze, kulturowe	m. Wrocław	utworzony w celu ochrony terenów z rejonów tzw. Wielkiej Wyspy oraz Wyspy Opatowickiej; znajdują się tam cenne obiekty przyrodnicze (Park Szczytnicki z Ogrodem Japońskim, Park Wroni, Wyspa Opatowicka); tereny wodonośne Oławy; obiekty o znaczeniu kulturowym (Ogród Zoologiczny, Hala Stulecia, Stadion Olimpijski, Kąpielisko Morskie Oko) oraz ciekawe założenia architektoniczne
11.	Tłoczyna	429,32	las górski - gołoborza oraz granitognejsowe grupy skalne	pow. lwówecki - gm. Mirsk	fragment krajobrazu posiadający wysokie walory widokowe i estetyczne krajobrazu naturalnego, kulturowego, przyrodniczego i korytarzy ekologicznych
12.	Trzebcz	21,5277		pow. polkowicki - gm. Polkowice	odcinek doliny potoku o naturalnym charakterze wraz z przylegającymi do niego zbiorowiskami żyznych lasów liściastych

L.P.	NAZWA	POW. (HA)	RODZAJ	LOKALIZACJA	OPIS FORMY OCHRONY PRZYRODY
13.	Wysoczyzna Taczalińska	13,8	ciąg lasów i pastwisk	gm. Legnickie Pole; pow. legnicki	krajobraz naturalny będący siedliskiem wielu roślin i zwierząt
14.	Wzgórza Strzelińskie	7 330	obiekty przyrodnicze i kulturowe	gm. Strzelin pow. strzeliński	krajobraz kulturowy i naturalny o wysokich walorach widokowych, estetycznych, krajobrazowych i przyrodniczych
15.	Złoty Las	90	las	gm. Legnickie Pole; pow. legnicki	krajobraz naturalny będący siedliskiem wielu roślin i zwierząt
16.	Dolina Nysy Łużyckiej	73,748	Grądy i łągi	m. Zgorzelec, gm. Zgorzelec pow. zgorzelecki	Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Dolina Nysy Łużyckiej utworzono w celu ochrony obszaru o dużych walorach przyrodniczych związanych z występowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinności zbliżonych do naturalnych o charakterze łąkowym i łągowym, jak również zachowania obiektów o cennych walorach kulturowych i historycznych w dolinie Nysy Łużyckiej

Tabela. 6. Użytki ekologiczne

GMINA	NAZWA UŻYTKU	OPIS
CHOCIANÓW	Torfowisko Zamienice	obszar o pow. 16,16 ha
	Torfowisko Kąty	pow. 17,78 ha
CIESZKÓW	Staw Halina	powierzchnia: 25,93 ha (częściowo ogroblowany staw i przyległe doń zabagnienia).
	bn	tereny łąk i bagien znajdujących się na terenach Nadleśnictwa Milicz w granicach obrębów geodezyjnych: Nowy Folwark, i Słabocin (6 działek) o łącznej powierzchni 6,64 ha
DZIADOWA KŁODA	bn (łąki nadrzeczne nad rzeką Cz. Widawą)	teren naturalnie ukształtowanych łąk o pow. 32,47 ha
	Bagno w Dziadowej Kłodzie	torfowisko przejściowe o pow. 2,36 ha
DZIERŻONIÓW	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęzy – stanowisko 2	stanowiska paproci serpentynitowych pow. 0,26 ha, 0,22 ha, 0,2 ha
	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęzy – stanowiska 3	
	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęzy – stanowisko 5	
GAWORZYCE (częściowo w gm. Przemków)	Przemkowskie bagno	obszar bagien o pow. 1 696,78 ha
GÓRA	Chróstina	pow. 12,64 ha
	Brzeżany	zachowanie oczka wodnego z godowiskiem kumaka nizinnego (gatunek objęty Dyrektywą Siedliskową UE) i rzekotki drzewnej – pow. 0,19 ha
	Brzeżańskie Oczko	zachowanie oczka wodnego z godowiskiem rzekotki drzewnej –pow. 0,10 ha
	Czernina	zachowanie oczka wodnego z godowiskiem rzekotki drzewnej oraz stanowiskiem włośnicznika wodnego – pow. 0,50 ha
	Żurawie Pierzowisko	zachowanie śródleśnej, podmokłej łąki ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin - krwiściąg lekarski, wąkrota zwyczajna i zwierząt - modraszka nausitousa (gatunek objęty Dyrektywą Siedliskową UE), dostojka ino, dostojka dia, napierśnika i żurawia (gatunek objęty Dyrektywą Ptasią UE) – pow. 1,85 ha
	Szedzic	zachowanie śródleśnego oczka wodnego z godowiskiem kumaka nizinnego i rzekotki drzewnej - pow. 0,20 ha
	łąka Trzęślicowa	zachowanie unikatowego środowiska - podmokłej łąki trzęślicowej (siedlisko objęte Dyrektywą Siedliskową UE) z obfitym stanowiskiem goryczki wąskolistnej – pow. 3,20 ha
	Szczeć	zachowanie śródleśnej łąki ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin - szczeć pospolita, lepiężnik różowy, płazów - ropucha szara i ptaków - żuraw (gatunek objęty Dyrektywą Ptasią UE) – 0,15 ha

GMINA	NAZWA UŻYTKU	OPIS
GRĘBOCICE	Grodowiec I	kępa drzew i krzewów z oczkiem wodnym, teren dawnego wyrobiska popiaskowego, zalesiony, z oczkiem wodnym, pow. 0,22 ha
	Grodowiec II	kępa drzew i krzewów o pow. 0,25 ha
GROMADKA	Cietrzewiowe wrzosowisko	kompleks wrzosowisk o pow. 457,26 ha
GŁOGÓW – w. (częściowo na terenie gmin Kotla i m. Głogów)	Łęgi Głogowskie	obszar w międzywalu rzeki Odry w strefie ochronnej Huty Miedzi "GŁOGÓW", obejmujący fragmenty lasów łęgowych, starorzecza oraz zbiorowiska łąkowe – o powierzchni 605,57 ha
GŁOGÓW – m. (częściowo na terenie gmin Kotla i w. Głogów)	Łęgi Głogowskie	obszar w międzywalu rzeki Odry w strefie ochronnej Huty Miedzi "GŁOGÓW", obejmujący fragmenty lasów łęgowych, starorzecza oraz zbiorowiska łąkowe – o powierzchni 605,57 ha
GRYFÓW ŚLĄSKI	Stawy Młyńsko	pow. 74,51 ha
JEMIELNO	Kanał Świernia	obszar o powierzchni około 140,00 ha położony na terenie Gminy Jemielno w części południowo-zachodniej obejmujący dolinę Kanału Świernia wraz z naturalnymi ciekami wodnymi i przyległym od strony zachodniej lasem
JORDANÓW	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży – stanowiska 7 i 8	stanowiska paproci serpentynitowych o pow. łącznej. 0,90 ha
KĄTY WROCŁAWSKIE	Stara piaskownia	teren byłej piaskowni o pow. 0,57 ha
KOTLA (częściowo na terenie gmin Głogów – m. i w.)	Łęgi Głogowskie	obszar w międzywalu rzeki Odry w strefie ochronnej Huty Miedzi "GŁOGÓW", obejmujący fragmenty lasów łęgowych, starorzecza oraz zbiorowiska łąkowe - o powierzchni 605,57 ha
KROŚNICE	bn.	enklawy (20 enklaw) pośród obszarów leśnych z możliwością obserwowania sukcesji roślinności leśnej oraz miejsc retencji wody zasilającej okoliczne drzewostany; teren PGL Nadleśnictwa Milicz (20 działek) w obr. geodezyjnych: Kotlarka, Luboradów, Krośnice, Grabownica, Czeszyce, Brzostowo, Wierzchowice, Pierstnica, Dziewiętlin, Bukowice o łącznej powierzchni – 32,93 ha;
KUNICE (częściowo w gm. Prochowice)	Torfowisko Szczytniki	pow. 6,73 ha

GMINA	NAZWA UŻYTKU	OPIS
LEGNICA	Bagno przy ulicy Poznańskiej	środowisko bagienne i łąkowe z występującymi rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt; pow., 1,67 ha.
	Glinianki przy ul. Szczytnickiej	ekosystem wodny obejmujący dwa niewielkie zbiorniki wodne, będące miejscem rozrodu kilku chronionych gat. płazów; pow. 3,06 ha
	Glinianki w lasku Złotoryjskim	użytek obejmuje dwa zbiorniki wodne wraz z otaczającą je roślinnością szuwarową; pow. 7,56 ha
	Lasek przy ulicy Rzeszotarskiej	ekosystem leśny, grądowy, wykazujący intensywne procesy regeneracji; pow. 6,77 ha
	Podmokła łąka przy ul. Poznańskiej	ekosystem wilgotnej łąki i szuwarów z występującym ostrożniem siwym; pow. 1,43 ha
	Trzciniowisko przy ul. Gniewomierskiej	obszar położony w południowej cz. miasta o pow. 2,43 ha
	Trzciniowisko przy ul. Miejskiej	obszar o pow. 2,94 ha położony w południowej części miasta w obr. Nowa Wieś
LUBAŃ – m.	Dolina Gozdnicy	teren doliny rzeki Gozdnica o powierzchni ok. 11,51 ha, położony na terenie miasta Lubań
ŁAGIEWNIKI	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży – stanowisko 6	stanowisko paproci serpentynitowych o pow. 0,58 ha
MARCINOWICE	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży – stanowiska 1 i 4	stanowiska paproci serpentynitowych o pow. łącznej 0,4 ha
MIĘKINIA	Stanowisko występowania sasanki łąkowej	obszar o pow. 0,16 ha
MILICZ	Brzezina	działka gruntów leśnych w obr. Olsza o pow. 0,64 ha
	Szwedzka Górka	działka gruntów leśnych w obr. Sułów o pow. 0,27 ha
	Trzcinniczysko	działka gruntów leśnych w obr. Łąki o pow. 0,94 ha
	Dzika łąka	działka gruntów leśnych w obr. Gruszcza o pow. 4,92 ha
	Lotnisko	działka gruntów leśnych w obr. Gruszcza o pow. 17,32 ha
	Mokradło	działka gruntów leśnych w obr. Postolin o pow. 1,27 ha
	Grzędawisko	działka gruntów leśnych w obr. Postolin o pow. 2,16 ha
	Długie Bagno	działka gruntów leśnych w obr. Postolin o pow. 4,00 ha
	bn	śródleśne łąki, mokradła, bagna, kępy drzew i krzewów, będące miejscem bytowania i rozmnażania wielu gatunków roślin i zwierząt oraz stanowiące naturalną rezerwę zasobów genowych. śródleśne łąki, mokradła, bagna, kępy drzew i krzewów, będące miejscem bytowania i rozmnażania wielu gatunków roślin i zwierząt oraz stanowiące naturalną rezerwę zasobów genowych. Obszar gruntów będących własnością SP, w zarządzie LP Nadleśnictwo Milicz w obrębach geodezyjnych: Kaszowo, Milicz, Postolin, Nowy Zamek, Gądkowice, Potasznia, Świętoszyn, Miłośławice, Gogołowie, Piętkocin, Czatkowice (29 enklaw o łącznej powierzchni ok. 55,34 ha)

GMINA	NAZWA UŻYTKU	OPIS
MIŁKOWICE	Torfowisko w okolicach Miłkowic	pow. 1,67 ha
MIRSK	Stawy Młyńsko	pow. 67,74 ha
OLEŚNICA – w.	Mokradła Boguszyckie	obszar cennych przyrodniczo wilgotnych zbiorowisk roślinnych wraz z występującymi tam gatunkami zwierząt – pow. 36,30 ha
	Olsy Spalickie	ochrona cennych przyrodniczo gatunków flory i fauny na pow. 4,95 ha
	Olsy Sokołowickie	ochrona cennych przyrodniczo gatunków flory i fauny na pow. 77,98 ha
	Las Boguszycki	pow. 70,27 ha – ochrona cennych przyrodniczo gatunków flory i fauny
OŁAWA	Stanowisko występowania Ziemowita jesiennego	obszar o pow. 2,17
OSIECZNICA	Święte Jezioro	kompleks śródleśnych podmokłych łąk o pow. 157,02 ha
PĘCŁAW	Śródpolny las pod Pęcławiem	cenny ekosystem ze zwierzętami i roślinami objętymi ścisłą ochroną, pow. 6,47 ha
PROCHOWICE (częściowo w gm. Kunice)	Torfowisko Szczytniki	pow. 6,73 ha
PROCHOWICE	Korytarz ekologiczny Mierzowice	pow. 155,25 ha
PRZEMKÓW (częściowo w gm. Gaworzycy)	Przemkowskie bagno	obszar o pow. 1 696,78 ha
RUDNA	Naroczycki Łęg	teren o powierzchni 186,97 ha obejmujący: 1) pasy wiklinisk i lasów łęgowych w północnej i wschodniej części użytku; 2) kompleks łąk, bagien i starorzeczy, poprzecinany zbiorowiskami krzewiastymi w środkowej i południowej części użytku; 3) wysoka skarpa na krawędzi doliny Odry, porośnięta lasem w północno-zachodniej części użytku.
SIEKIERCZYN	Jezioro Formoza	obszar oczka wodnego otoczony gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi o pow. 3,38 ha
SOBÓTKA	Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży – stanowiska 9 i 10	stanowiska paproci serpentynitowych o pow. łącznej 0,81 ha
SYCÓW	Storczyk	łąki i pastwiska o powierzchni 9,65 ha
ŚCINAWA	Starorzecze koło Przychowej	pow. 28,54 ha
	Śnieżyca	pow. 5,55 ha
	Dąbrowa Dolna	pow. 2,93 ha
	Ścinawskie Bagna	pow. 20,87
TWARGOGÓRA	Leśne stawki k. Goszcza	obszar o pow. 55,31 ha
WĄSOSZ	Wiewierz	pow. 160,00 ha
	Wiklina	obszar podmokłych i bagiennych łąk, turzowisk, wikliniska oraz niewielkich zadrzewień, leżących w zlewni Masłówki. Ten bagienno-łąkowy kompleks otoczony jest zwartym masywem leśnym. Teren użytku poprzecinany jest siecią rowów, które

GMINA	NAZWA UŻYTKU	OPIS
		toczą swe wody do cieku Grobelka - dopływu Mastówki (prawego dopływu Orli) o pow. 35,64 ha
WIŃSKO	bn	unikalny fragment krajobrazu z roślinnością kserotermiczną, wieloma gat. mchów, bogatą fauną bezkręgowców i gadów-pow., 0,64 wieś Głębowice
WOŁÓW	Dolina Juszki	kompleks łąkowo-zaroślowy o powierzchni 145,5 ha położony w dolinie Juszki i Mojęcickiej Strugi w gminie Wołów
WROCLAW	bn	dwa zbiorniki wodne wraz z otaczającym je terenem leśnym, położone na terenie Janówka, obręb Pracze Odrzańskie, w północnej części Wrocławia; użytek ekologiczny obejmuje obszar, którego granice od zachodu, południa i wschodu przebiegają wzdłuż duktów leśnych, a od północy po granicy miasta.
	Obszar na terenie Nowej Karczmy	starorzecze Odry wraz z przyległym lasem na terenie Nowej Karczmy we Wrocławiu obejmujący działki geodezyjne: AM 20 dz. 4/6, AM 21 dz. 6 oraz AM 21 dz. 7 (część) obręb Pracze Odrzańskie.
	Starorzecze Łacha Farna	starorzecze Odry o silnie zróżnicowanej linii brzegowej. W sąsiedztwie pola uprawne, las grądowy, wokół brzegów fragmenty szuwaru; pow. 1,8 (15,02)
ZAWONIA	Polana Grochowska	cenny przyrodniczo kompleks wilgotnych zbiorowisk roślinnych o pow. 54,33 ha
ZŁOTORYJA	Lena	obszar trzech oczek wodnych z przyległymi terenami szuwarowo-zaroślowymi o powierzchni 12,82 ha
ZŁOTY STOK	Hałda storczykowa	nieużytek pokopalniany o pow. 2,58 ha
ŻMIGRÓD	bn	działki gruntów leśnych (49 fragmentów) położone na terenie gminy Żmigród o łącznej powierzchni 465,10 ha
ŻMIGRÓD	bn.	teren naturalnie ukształtowanych łąk, położony w obrębie Osiek, o łącznej powierzchni 65,87
	bn	teren Stawu Północnego o pow. 58 ha

Źródło: na podstawie danych DZPK i RDOŚ Wrocław

Tab. 1 NATURA 2000 - OBSZARY WAŻNE DLA WSPÓLNOTY – (obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - OZW) / specjalne obszary ochrony siedlisk - SOO)

L.P.	NAZWA OBSZARU	KOD	POWIAT	GMINA	POWIERZCHNIA
1.	Biała Łądecka	PLH020035	kłodzki	Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie	73,14
2.	Bierutów	PLH020065	oleśnicki	Bierutów	223,53
3.	Bor Jodłowy w Goli	PLH020107	oleśnicki	Twardogóra, Międzybórz	11,90
4.	Buczyna Szprotawsko - Piotrowicka	PLH08007	bolesławiecki	woj. dolnośląskie - Gromadka woj. lubuskie - Szprotawa	1423,3
5.	Chłodnia w Cieszkowie	PLH020001	milicki	Cieszków	18,54
6.	Czarne Urwisko koło Lutyni	PLH020033	kłodzki	Łądek-Zdrój	36,14
7.	Dalkowskie Jary	PLH020088	polkowicki	Gaworzyce	40,1
8.	Dąbrowy Janikowskie	PLH020089	oławski	Jelcz-Laskowice	15,6
9.	Dąbrowy Kliczkowskie	PLH020090	bolesławiecki	Osiecznica	552,9
10.	Dębniańskie Mokradła	PLH020002	wołowski	Wińsko, Wołów	5 233,27
11.	Dobromierz	PLH020034	wałbrzyski, świdnicki, jaworski	Świebodzice, Dobromierz, Stare Bogaczowice, Bolków	1 514,58
12.	Dolina Bystrzycy Łomnickiej	PLH020083	wałbrzyski	Bystrzyca Kłodzka, Szczytna	951,7
13.	Dolina Dolnej Baryczy	PLH020084	górowski	Góra, Wąsosz, Niechlów	3 165,81
14.	Dolina Dolnej Kwisy	PLH020050	bolesławiecki	woj. dolnośląskie - Nowogrodziec, Osiecznica woj. lubuskie – Żagań, Małomice	5 972,18
15.	Dolina Łachy	PLH020003	trzebnicki, wołowski	Żmigród, Wińsko, Wołów	991,24
16.	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	PLH020091	oleśnicki	Dobroszyce, Oleśnica – m. Oleśnica – gm. w. , Twardogóra	1 118,81
17.	Dolina Widawy	PLH020036	trzebnicki, średzki, wołowski, miasto Wrocław	Brzeg Dolny, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Wrocław	2 053, 22
18.	Dzika Orlica	PLH020061	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka, Międzylesie, Szczytna	539,73
19.	Gałuszki w Chocianowie	PLH020087	bolesławiecki	Gromadka	29,54
20.	Góra Wapienna	PLH020095	jeleniogórski, lwówecki	Jeżów Sudecki, Wleń	119,86
21.	Góry Bardzkie	PLH020062	kłodzki, ząbkowicki	Kłodzko – gm. w. , Bardo, Stoszowice, Nowa Ruda – gm. w.	3 379,67
22.	Góry Białskie i Grupa Śnieżnika	PLH020016	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka, Łądek-Zdrój, Międzylesie, Stronie Śląskie	19 038,47
23.	Góry i Pogórze Kaczawskie	PLH020037	jeleniogórski, kamiennogórski, złotoryjski, jaworski	Marciszów, Wojcieszów, Paszowice, Męcinka, Jeżów Sudecki, Janowice Wielkie, Złotoryja – gm. m., Złotoryja – gm. w., Bolków, Świerzawa	35 005,3
24.	Góry Kamienne	PLH020038	kamiennogórski, kłodzki, wałbrzyski. Wałbrzych	Czarny Bór, Boguszów – Gorce, Jedlina Zdrój, Wałbrzych, Nowa Ruda – gm. w. Kamienna Góra – gm. w., Lubawka, Głuszycza, Mieroszów	24 098,85
25.	Góry Orlickie	PLH020060	kłodzki	Duszniki-Zdrój, Lewin Kłodzki, Szczytna	2 798,07
26.	Góry Stołowe	PLH020004	kłodzki	Kudowa-Zdrój, Polanica Zdrój, Lewin Kłodzki, Radków, Szczytna	10 983,57

L.P.	NAZWA OBSZARU	KOD	POWIAT	GMINA	POWIERZCHNIA
27.	Góry Złote	PLH020096	kłodzki, ząbkowicki	Kłodzko – gm. w., Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie, Złoty Stok	7 128,9
28.	Grądy w Dolinie Odry	PLH020017	oławski, wrocławski, Wrocław, brzeski	woj. dolnośląskie - Oława – gm. w., Oława-gm. m. , Jelcz-Laskowice, Czernica, Siechnice, Wrocław woj. opolskie - Lubsza	8 756,34
29.	Grodzyczyn i Homole koło Dusznik	PLH020039	kłodzki	Lewin Kłodzki, Szczytna	287,87
30.	Irysowy Zagon koło Gromadzynia	PLH020051	legnicki	Prochowice	37,93
31.	Jelonek Przemkowski	PLH020097	bolesławiecki, polkowicki	Gromadka, Radwanice, Przemków	62,64
32.	Jodłowice	PLH020106	trzebnicki, wołowski	Brzeg Dolny, Oborniki Śląskie	9,37
33.	Kamionki	PLH020005	dzierżoniowski	Pieszycy	71,96
34.	Karkonosze	PLH020006	jeleniogórski, kamiennogórski, Jelenia Góra	Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Podgórzyn, Kamienna Góra – gm. w., Lubawka, Jelenia Góra	18 204,91
35.	Karszówek	PLH020098	strzeliński	Przeworno, Strzelin, Wiązów	486,26
36.	Kiełczyn	PLH020099	dzierżoniowski	Dzierżoniów – gm. w.	2,75
37.	Kopalnie w Złotym Stoku	PLH020007	ząbkowicki	Złoty Stok	170,05
38.	Kościół w Konradowie	PLH020008	kłodzki	Łądek-Zdrój	0,41
39.	Kozioróg w Czernej	PLH020100	kłodzki	Żukowice	142,77
40.	Kumaki Dobrej	PLH020078	oleśnicki, wrocławski, Wrocław	Wrocław, Dobroszyce, Długotęka, Twardogóra	2 094,03
41.	Las Pilczycki	PLH020069	Wrocław	Wrocław	119,56
42.	Lasy Barucickie	PLH160009	brzeski, namysłowski, oławski	woj. dolnośląskie - Jelcz Laskowice woj. opolskie - Lubsza, Świerczów, Namysłów	4 394,49
43.	Lasy Grzędzińskie	PLH020081	oleśnicki, oławski, wrocławski	Bierutów, Oleśnica – gm. w., Jelcz-Laskowice, Czernica, Długotęka	3 087,53
44.	Leśne Stawki koło Goszcza	PLH020101	oleśnicki	Twardogóra	111,92
45.	Ludów Śląski	PLH020073	strzeliński	Borów	82,14
46.	Łąki Gór i Pogórza Izerskiego	PLH020102	jeleniogórski, lubański, lwówecki	Świeradów-Zdrój, Piechowice, Stara Kamienica, Leśna, Mirsk, Gryfów Śląski	6 433,41
47.	Łęgi koło Chałupek	PLH020104	ząbkowicki, nyski	woj. dolnośląskie - Kamieniec Ząbkowicki, Ziębice woj. opolskie - Paczków	127,21
48.	Łęgi nad Bystrzycą	PLH020103	wrocławski, średzki, Wrocław	Kostomłoty, Miękinia, Kąty Wrocławskie, Wrocław	2 084,43
49.	Łęgi Odrzańskie	PLH020018	wołowski, polkowicki, średzki, głogowski, górowski, legnicki, lubiński, wschowski	woj. dolnośląskie - Grębocice, Pęcław, Wińsko, Rudna, Malczyce, Miękinia, Jemielno, Niechlów, Głogów – gm. m., Głogów – gm. w., Ścinawa, Środa Śląska, Brzeg Dolny, Prochowice, Wołów, woj. lubuskie Szlichtyngowa	20 223,04

L.P.	NAZWA OBSZARU	KOD	POWIAT	GMINA	POWIERZCHNIA
50.	Masyw Chełmca	PLH020057	wałbrzyski, Wałbrzych	Boguszów-Gorce, Szczawno-Zdrój, Stare Bogaczowice, Wałbrzych	1 432,45
51.	Masyw Ślęży	PLH020040	dzierżoniowski, świdnicki, wrocławski	Dzierżoniów – gm. wiejska, Marcinowice, Łagiewniki, Jordanów Śląski, Sobótka	5 059,25
52.	Modraszki koło Opoczki	PLH020094	świdnicki	Świdnica – gm. w.	31,41
53.	Muszkowicki Las Bukowy	PLH020068	ząbkowicki	Cieptowody, Ziębice	206,36
54.	Nowosolska Dolina Odry	PLH080014	głogowski nowosolski, zielonogórski	woj. dolnośląskie - Żukowice, Kotla woj. lubuskie – Zabór, Otyń, Siedlisko, Bojadła, Nowa Sól- gm. w., Nowa Sól – gm. m., Bytom Odrzański	6 040,3
55.	Ostoja nad Baryczą	PLH020041	trzebnicki, oleśnicki, milicki, górowski ostrowski, rawicki	woj. dolnośląskie - Krośnice, Cieszków, Twardogóra, Żmigród, Trzebnica, Milicz, Prusice, Wąsosz, woj. wielkopolskie – Przygodzice, Pakosław, Sośnie, Odolanów, Jutrosin	82 026,38
56.	Ostoja nad Bobrem	PLH020054	jeleniogórski, złotoryjski, lwówecki	Pielgrzymka, Jeżów Sudecki, Stara Kamienica, Lubomierz, Świerzawa, Lwówek Śląski, Wleń	15 372,98
57.	Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	PLH020071	kłodzki, ząbkowicki, dzierżoniowski, świdnicki, wałbrzyski	Stoszowice, Bielawa, Jedlina Zdrój, Pieszycze, Walim, Nowa Ruda – gm. m., Nowa Ruda – gm. w., Kłodzko – gm. w., Dzierżoniów – gm. w., Świdnica – gm. w., Głuszycza	21 324,86
58.	Ostrzyca Proboszczowicka	PLH020042	lwówecki, złotoryjski	Wleń, Pielgrzymka, Lwówek Śląski	74,03
59.	Panieńskie Skały	PLH020009	lwówecki	Lwówek Śląski	1,06
60.	Pasmo Krowiarki	PLH020019	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko – gm. w., Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie	5 423,19
61.	Pątnów Legnicki	PLH020052	legnicki	Kunice, Miłkowice	837,78
62.	Piekielna Dolina koło Polanicy	PLH020010	kłodzki	Polanica-Zdrój, Szczytna	142,52
63.	Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej	PLH020086	zgorzelecki żarski	woj. dolnośląskie - Pieńsk, Węgliniec, Zgorzelec – gm. m, Zgorzelec – gm. w woj. lubuskie - Przewóz	2 353,39
64.	Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa	PLH020043	ząbkowicki, kłodzki	Bardo, Kłodzko – gm. w.	330,66
65.	Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej	PLH020066	zgorzelecki	Zgorzelec – gm. m., Zgorzelec – gm. w., Bogatynia	1 661,73
66.	Przełomy Pełcnicy pod Książem	PLH020020	świdnicki, Wałbrzych	Świebodzice, Wałbrzych	240,28
67.	Przeplątki nad Bystrycą	PLH020055	wrocławski	Kąty Wrocławskie, Mietków, Sobótka	843,69
68.	Przygiełkowiska koło Gozdnicy	PLH080055	zgorzelecki żarski, zagański	woj. dolnośląskie - Węgliniec woj. lubuskie – Gozdnicza, Przewóz	1 767,70
69.	Rudawy Janowickie	PLH020011	jeleniogórski, kamiennogórski	Janowice Wielkie, Kamienna Góra – gm. m., Kamienna Góra – gm. w., Marciszów, Kowary	6 635,04
70.	Skałki Stoleckie	PLH020012	ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie	6,31

L.P.	NAZWA OBSZARU	KOD	POWIAT	GMINA	POWIERZCHNIA
71.	Skoroszowskie Łąki	PLH020093	trzebnicki	Trzebnica, Zawonia	1 359,69
72.	Stawy Karpnickie	PLH020075	jeleniogórski	Mysłakowice	211,34
73.	Stawy Sobieszowskie	PLH020044	jeleniogórski, Jelenia Góra	Podgórzyn, Jelenia Góra	239,58
74.	Stawy w Borowej	PLH020045	wrocławski	Długoleka	188,73
75.	Sztolnia w Młotach	PLH020070	kłodzki	Bystrzyca Kłodzka	12,42
76.	Sztolnie w Leśnej	PLH020013	lubański	Leśna	30,33
77.	Torfowiska Gór Izerskich	PLH020047	jeleniogórski, lubański, lwówecki	Szklarska Poręba, Mirsk, Świeradów-Zdrój, Stara Kamienica	4 764,96
78.	Torfowisko pod Zieleńcem	PLH020014	kłodzki	Szczytna	225,83
79.	Trzczańskie Mokradła	PLH020105	jeleniogórski	Janowice Wielkie	75,29
80.	Uroczyska Borów Dolnośląskich	PLH020072	bolesławiecki, zgorzelecki	Nowogrodziec, Osiecznica, Węgliniec	8 067,76
81.	Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej	PLH300002	milicki, ostrowski, krotoszyński, pleszewski	woj. dolnośląskie - Cieszków woj. wielkopolskie – Rozdrażew, Dobrzyca, Sulmierzyce, Ostrów Wielkopolski – gm. w., Pleszew, Krotoszyn, Zduny, Odolanów, Raszków	34 225,20
82.	Wilki nad Nysą	PLH080044	zgorzelecki, żarski, żagański	woj. dolnośląskie - Węgliniec woj. lubuskie – Wymiarki, Gozdnicza, Przewóz, Iłowa	12 226,92
83.	Wrzosowiska Świętoszowsko-ławszowskie	PLH020063	bolesławiecki, żagański	woj. dolnośląskie - Bolesławiec – gm. w., Osiecznica woj. lubuskie – Żagań – gm. w., Szprotawa	10 141,62
84.	Wrzosowisko Przemkowskie	PLH020015	bolesławiecki	Bolesławiec – gm. w., Gromadka	6 663,70
85.	Wzgórza Kiełczyńskie	PLH020021	dzierżoniowski, świdnicki	Dzierżoniów – gm. w., Marcinowice, Świdnica – gm. w.	403,64
86.	Wzgórza Niemczańskie	PLH020082	dzierżoniowski, strzeliński	Piława Górna, Dzierżoniów – gm. w., Łagiewniki, Niemcza, Kondratowice	3 237,16
87.	Wzgórza Strzelińskie	PLH020074	strzeliński, ząbkowicki	Przeworno, Strzelin, Ziębice	3 836,16
88.	Wzgórza Warzęgowskie	PLH020079	trzebnicki, wołowski	Prusice, Wołów	660,92
89.	Zagórzyckie Łąki	PLH020053	wołowski	Wołów	359,79
90.	Żerkowice-Skała	PLH020077	lwówecki	Lwówek Śląski	84,85
91.	Żwirownie w Starej Olesznej	PLH020049	bolesławiecki	Bolesławiec – gm. w.	41,80
92.	Źródlika koło Zimnej Wody	PLH020092	lubiński	Lubin – gm. w.	156,01
93.	Źródła Pijawnika	PLH020076	jeleniogórski, Jelenia Góra	Mysłakowice, Podgórzyn, Jelenia Góra	157,39

Źródło: na podstawie danych GDOŚ i RDOŚ Wrocław

Tab. 2. SPECJALNE OBSZARY OCHRONY PTAKÓW

L.P.	NAZWA OBSZARU	KOD	POWIAT	GMINA	POW.
1.	Bory Dolnośląskie	PLB020005	bolesławiecki, legnicki, polkowicki, zgorzelecki, żarski, żagański	woj. dolnośląskie - Bolesławiec – gm. w., Gromadka, Nowogrodziec, Osiecznica, Chojnów – gm. w., Chocianów, Przemków, Radwanice, Pieńsk, Węgliniec woj. lubuskie – Wymiarki, Gozdnicza, Przewóz, Trzebiel, Niegostawice, Żagań – gm. m., Żagań – gm. w., Szprotawa, Iłowa, Małomice	172 093,39
2.	Dąbrowy Krotoszyńskie	PLB300007	milicki ostrowski, krotoszyński, pleszewski	woj. dolnośląskie - Cieszków woj. wielkopolskie – Rozdrażew, Dobrzyca, Sulmierzyce, Ostrów Wielkopolski – gm. w., Pleszew, Krotoszyn, Zduny, Odolanów, Raszków	34 245,28
3.	Dolina Baryczy	PLB020001	milicki, oleśnicki, trzebnicki ostrowski, rawicki	woj. dolnośląskie - Cieszków, Krośnice, Milicz, Twardogóra, Trzebnica, Żmigród woj. wielkopolskie – Przygodzice, Pakosław, Sośnie, Odolanów	55 516,83
4.	Dolina Środkowej Odry	PLB080004	głogowski zielonogórski, krośnieński, nowosolski, słubicki	woj. dolnośląskie - Żukowice, Kotła woj. lubuskie – Zabór, Dąbie, Trzebiechów, Otyń, Maszewo, Siedlisko, Bojadła, Czerwieńsk, Gubin – gm. w., Zielona Góra, Nowa Sól – gm. w., Nowa Sól – gm. m., Cybinka, Krosno Odrzańskie, Słubice, Bytom Odrzański, Sulechów	33 677,79
5.	Góry Izerskie	PLB020009	jeleniogórski, lubański, lwówecki	Piechowice, Szklarska Poręba, Stara Kamienica, Świeradów-Zdrój, Mirsk	20 346,73
6.	Góry Stołowe	PLB020006	kłodzki	Duszniki-Zdrój, Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki, Radków, Szczytna, Polanica Zdrój	19 816,74
7.	Grądy Odrzańskie	PLB020002	oławski, wrocławski, Wrocław brzeski, opolski	woj. dolnośląskie - Jelcz-Laskowice, Oława – gm. m., Oława – gm. w., Czernica, Siechnice, Wrocław woj. opolskie – Lubsza, Skarbimierz, Brzeg, Dobrzeń Wielki, Popielów, Dąbrowa, Lewin Brzeski,	20 906,62
8.	Karkonosze	PLB020007	jeleniogórski, kamiennogórski, Jelenia Góra	Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Podgórzyn, Kamienna Góra – gm. w., Lubawka, Jelenia Góra	18 578,42
9.	Łęgi Odrzańskie	PLB020008	głogowski, górowski, legnicki, lubiński, średzki, wołowski wschowski	woj. dolnośląskie - Głogów – gm. m. , Głogów – gm. w., Pęcław, Jemielno, Niechlów, Prochowice, Rudna, Ścinawa, Malczyce, Miękinia, Środa Śląska, Brzeg Dolny, Wińsko, Wołów woj. lubuskie - Szlichtyngowa	17 999,42
10.	Stawy Przemkowskie	PLB020003	polkowicki żagański	woj. dolnośląskie - Gaworzycze, Przemków, Radwanice woj. lubuskie - Niegostawice	4 605,42
11.	Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie	PLB020010	kamiennogórski, kłodzki, wałbrzyski, Wałbrzych	Stare Bogaczowice, Czarny Bór, Boguszów-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój, Wałbrzych, Nowa Ruda- gm. w., Kamienna Góra – gm. w., Kamienna Góra – gm. m., Lubawka, Głuszycza, Mieroszów	31 577,91
12.	Zbiornik Mietkowski	PLB020004	wrocławski, świdnicki	Mietków, Żarów	1 193,89
13.	Zbiornik Otmuchowski	PLB160003	ząbkowicki, nyski	woj. dolnośląskie - Ziębice woj. opolskie – Paczków, Otmuchów	2 027,01

Źródło: na podstawie danych GDOŚ i RDOŚ Wrocław

Typy siedlisk przyrodniczych będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów NATURA 2000, ze wskazaniem typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym występujące w województwie dolnośląskim

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus, Agrostis</i>)	nie	PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020093 Skoroszowskie Łąki, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020015 Wrzosowisko Przemkowskie, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
2.	3130	Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea, Isoëto Nanojuncetea</i>	nie	PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020087 Gałuszki w Chocianowie, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH080055 Przygiełkowiska Koło Gozdnicy, PLH020075 Stawy Karpnickie, PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020045 Stawy w Borowej, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020079 Wzgórza Warzęgowskie, PLH020076 Źródła Pijawnika, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
3.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	nie	PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	nie	PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich
5.	3220	Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	nie	PLH020061 Dzika Orlica, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa
6.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami wiosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	nie	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020002 Dębniarskie Mokradła, PLH020034 Dobromierz, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020075 Stawy Karpnickie, PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020076 Źródła Pijawnika
7.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri p.p. i Bidention p.p.</i>	nie	PLH020034 Dobromierz, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry
8.	4010	Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>)	nie	PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH080044 Wilki nad Nysą
9.	4030	Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylon</i>)	nie	PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020096 Góry Złote, PLH080055 Przygiełkowiska Koło Gozdnicy, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH080044 Wilki nad Nysą, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020015 Wrzosowisko Przemkowskie
10.	4060	Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>)	nie	PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020006 Karkonosze
11.	4070	Zarośla kosodrzewiny (<i>Pinetum mugo</i>)	tak	PLH020006 Karkonosze, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich
12.	4080	Subalpejskie zarośla wierzbowe wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum, Salicetum silesiaca</i>)	nie	PLH020006 Karkonosze

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
13.	40A0	Subkontynentalne zarośla okołopannońskie	tak	PLH020034 Dobromierz, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa
14.	6110	Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (<i>Alyso-Sedion</i>)	tak	PLH020034 Dobromierz, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020011 Rudawy Janowickie
15.	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	tak	PLH020003 Dolina Łachy, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020081 Lasy Grędzińskie, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH080055 Przygiełkowiska Koło Gozdnicy, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko – Ławszowskie, PLH020053 Zagórzyckie Łąki, PLH020076 Źródła Pijawnika, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
16.	6130	Murawy galmanowe <i>Violetalia calaminariae</i>	nie	PLH020011 Rudawy Janowickie
17.	6150	Wysokogórskie murawy acydofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>)	nie	PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020006 Karkonosze
18.	6190	Murawy pannońskie (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	nie	PLH020034 Dobromierz, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020020 Przełomy Pętczyny pod Książem
19.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis Festucion pallentis</i>)	tak, gdy występują na nich ważne stanowiska storczyków	PLH020034 Dobromierz, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020005 Kamionki, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020012 Skałki Stołeckie, PLH020021 Wzgórze Kiełczyńskie, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020079 Wzgórze Warzęgowskie
20.	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	tak	PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020034 Dobromierz, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020102 Łąki Gór i Pogórze Izerskiego, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej
21.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	nie	PLH020065 Bierutów, PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020002 Dębniarskie Mokradła, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020051 Irysowy Żagon koło Gromadzynia, PLH020098 Karszówek, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020102 Łąki Gór i Pogórze Izerskiego, PLH020069 Las Piłczycki, PLH020081 Lasy Grędzińskie, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020073 Ludów Śląski, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020052 Pątnów Legnicki, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020055 Przeplątka nad Bystrzycą, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020093 Skoroszowskie Łąki, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020074 Wzgórze Strzeleńskie, PLH020079 Wzgórze Warzęgowskie, PLH020053 Zagórzyckie Łąki, PLH020076 Źródła Pijawnika
22.	6430	Ziótorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziótorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	nie	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020065 Bierutów, PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020034 Dobromierz, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
				PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020051 Irysowy Zagon koło Gromadzynia, PLH020006 Karkonosze, PLH020102 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020104 Łęgi koło Chałupek, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020101 Leśne Stawki koło Goszcza, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020052 Pątnów Legnicki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcnicy pod Książem, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020075 Stawy Karpnickie PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej, PLH020053 Zagórzyckie Łąki, PLH020077 Żerkowice-Skała, PLH020076 Źródła Pijawnika
23.	6440	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	nie	PLH020002 Dębniańskie Mokradła, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry
24.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	nie	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020065 Bierutów, PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020002 Dębniańskie Mokradła, PLH020034 Dobromierz, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020051 Irysowy Zagon koło Gromadzynia, PLH020005 Kamionki, PLH020006 Karkonosze, PLH020098 Karszówek, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020102 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020081 Lasy Grzędzińskie, PLH020104 Łęgi koło Chałupek, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020073 Ludów Śląski, PLH020057 Masyw Chęłmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020094 Modraszki koło Opoczki, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020052 Pątnów Legnicki, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcnicy pod Książem, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020093 Skoroszowskie Łąki, PLH020075 Stawy Karpnickie, PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020105 Trzczańskie Mokradła, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020021 Wzgórze Kiełczyńskie, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020074 Wzgórze Strzelińskie, PLH020079 Wzgórze Warzęgowskie, PLH020053 Zagórzyckie Łąki, PLH020077 Żerkowice-Skała, PLH020076 Źródła Pijawnika, PLH020049 Źwirownie w Starej Olesznej
25.	6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	nie	PLH120024 Dolina Białki, PLH020061 Dzika Orlica, PLB020009 Góry Izerskie, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH 020096 Góry Złote, PLH Góry Stołowe
26.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	tak	PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020039 Grodczyn i Homole koło

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
				Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020102 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich
27.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	nie	PLH020090 Dąbrowy Kliczkowskie, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie
28.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	nie	PLH080007 Bucznina Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020002 Dębniarskie Mokradła, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH080055 Przygiełkowiska koło Gozdniczy, PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020105 Trzczańskie Mokradła, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko - Ławszowskie, PLH020076 Źródła Pijawnika
29.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	nie	PLH020090 Dąbrowy Kliczkowskie, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020006 Karkonosze, PLH080055 Przygiełkowiska koło Gozdniczy, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH080044 Wilki nad Nysą, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
30.	7220	Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	tak	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020068 Muszkowicki Las Bukowy, PLH020019 Pasma Krowiarki
31.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	nie	PLH080007 Bucznina Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020034 Dobromierz, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020102 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej
32.	8110	Piargi i gołoborza krzemianowe	nie	PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020006 Karkonosze, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich
33.	8150	Środkowoeuropejskie wyżynne rumowiska krzemianowe	nie	PLH020034 Dobromierz, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020096 Góry Złote, PLH020102 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020021 Wzgórza Kietczyńskie
34.	8160	Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i>	tak	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020019 Pasma Krowiarki
35.	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>	nie	PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020012 Skałki Stoleckie, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem
36.	8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	nie	PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020034 Dobromierz, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020005 Kamionki, PLH020006 Karkonosze, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020102 Łąki Gór i

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
				Pogórze Izerskiego, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020009 Panieńskie Skały, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020075 Stawy Karpnickie, PLH020070 Sztolnia w Młotach, PLH020021 Wzgórze Kiełczyńskie, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020074 Wzgórze Strzeleńskie, PLH020077 Żerkowice-Skała
37.	8230	Pionierskie murawy na skałach krzemianowych (<i>Arabidopsidion thalianae</i>)	nie	PLH020006 Karkonosze, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020011 Rudawy Janowickie
38.	8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	nie	PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020019 Pasma Krowiarki
39.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	nie	PLH020107 Bór Jodłowy w Goli, PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020005 Kamionki, PLH020006 Karkonosze, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020081 Lasy Grędzińskie, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020068 Muszkowicki Las Bukowy, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020070 Sztolnia w Młotach, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH300002 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020074 Wzgórze Strzeleńskie
40.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	nie	PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020088 Dalkowskie Jary, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020043 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020082 Wzgórze Niemczańskie, PLH020074 Wzgórze Strzeleńskie
41.	9150	Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)	nie	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020096 Góry Złote, PLH020019 Pasma Krowiarki
42.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	nie	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020107 Bór Jodłowy w Goli, PLH020090 Dąbrowy Kliczkowskie, PLH020002 Dębnińskie Mokradła, PLH020034 Dobromierz, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020006 Karkonosze, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020102 Łąki Gór i Pogórze Izerskiego, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020081 Lasy Grędzińskie, PLH020104 Łęgi koło Chafupek, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020094 Modraszki koło Opoczki, PLH020068 Muszkowicki Las Bukowy, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
				nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020009 Panieńskie Skały, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020052 Pątnów Legnicki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcnicy pod Książem, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH080055 Przygielkowska Koło Gozdnicy, PLH020013 Sztolnie w Leśnej, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020021 Wzgórza Kietczyńskie, PLH020082 Wzgórza Niemczańskie, PLH020074 Wzgórza Strzeleńskie, PLH020079 Wzgórza Warzęgowskie, PLH020053 Zagórzycie Łąki, PLH020077 Żerkowice-Skała, PLH020092 Źródlika koło Zimnej Wody
43.	9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	tak	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020033 Czarne Urwisko koło Lutyni, PLH020034 Dobromierz, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020006 Karkonosze, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020102 Łąki Gór i Pogórze Izerskiego, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020042 Ostrzyca Proboszczowicka, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020043 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcnicy pod Książem, PLH020011 Rudawy Janowickie
44.	9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	nie	PLB300007 Dąbrowy Krotoszyńskie, PLH020002 Dębniańskie Mokradła, PLH020034 Dobromierz, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020052 Pątnów Legnicki, PLH020043 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020020 Przełomy Pełcnicy pod Książem, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020082 Wzgórza Niemczańskie, PLH020074 Wzgórza Strzeleńskie, PLH020053 Zagórzycie Łąki
45.	91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne	tak	PLH020090 Dąbrowy Kliczkowskie, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020006 Karkonosze, PLH020086 Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej, PLH080055 Przygielkowska Koło Gozdnicy, PLH020047 Torfowiska Gór Izerskich, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020105 Trzczańskie Mokradła, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich
46.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	tak	PLH020035 Biała Łądecka, PLH020065 Bierutów, PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka, PLH020002 Dębniańskie Mokradła, PLH020034 Dobromierz, PLH020083 Dolina Bystrzycy Łomnickiej, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, PLH020036 Dolina Widawy, PLH020061 Dzika Orlica, PLH020095 Góra Wapienna, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020016 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020038 Góry Kamienne, PLH020060 Góry Orlickie, PLH020004 Góry Stołowe, PLH020096 Góry Złote, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020039 Grodczyn i Homole koło Dusznik, PLH020051 Irysowy Zagon koło Gromadźnia, PLH020005 Kamionki, PLH020006 Karkonosze, PLH020098 Karszówek, PLH020007 Kopalnie w Złotym Stoku, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020102 Łąki Gór i Pogórze Izerskiego, PLH020069 Las Pilczycki, PLH160009 Lasy Barucickie, PLH020104 Łęgi koło Chałupek, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020101 Leśne Stawki koło Goszcza, PLH020057 Masyw Chełmca, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020094 Modraszki koło Opoczki, PLH020068 Muszkowicki Las Bukowy, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020054 Ostoja nad Bobrem, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020019 Pasma Krowiarki, PLH020052

LP.	KOD SIEDLISKA ¹⁾	NAZWA SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO	SIEDLISKO PRZYRODNICZE O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM	OBSZAR OCHRONY SIEDLISKA
				Pątnów Legnicki, PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020043 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020066 Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020011 Rudawy Janowickie, PLH020075 Stawy Karpnickie, PLH020044 Stawy Sobieszowskie, PLH020014 Torfowisko pod Zieleńcem, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020082 Wzgórza Niemczańskie, PLH020074 Wzgórza Strzebińskie, PLH020079 Wzgórza Warzęgowskie, PLH020053 Zagórzyckie łąki, PLH020077 Żerkowice-Skała, PLH020076 Źródła Pijawnika, PLH020092 Źródlika koło Zimnej Wody, PLH020049 Żwirownie w Starej Olesznej
47.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	nie	PLH020002 Dębniańskie Mokradła, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy, PLH020003 Dolina Łachy, PLH020036 Dolina Władawy, PLH020017 Grądy w Dolinie Odry, PLH020098 Karszówek, PLH020100 Koziaróg w Czernej, PLH020078 Kumaki Dobrej, PLH020069 Las Pilczycki, PLH020081 Lasy Grędzińskie, PLH020103 Łęgi nad Bystrzycą, PLH020018 Łęgi Odrzańskie, PLH020073 Ludów Śląski, PLH080014 Nowosolska Dolina Odry, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH020086 Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020055 Przeplatki nad Bystrzycą, PLH020072 Uroczyska Borów Dolnośląskich, PLH020074 Wzgórza Strzebińskie, PLH020079 Wzgórza Warzęgowskie, PLH020092 Źródlika koło Zimnej Wody
48.	91I0	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	tak	PLH020034 Dobromierz, PLH020084 Dolina Dolnej Baryczy, PLH020062 Góry Bardzkie, PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, PLH020040 Masyw Ślęży, PLH020043 Przełom Nisy Kłodzkiej koło Morzyszowa, PLH020020 Przełomy Pełcznicy pod Książem, PLH020021 Wzgórza Kietczyńskie
49.	91P0	Wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)	nie	PLH020107 Bór Jodłowy w Goli, PLH020106 Jodłowice
50.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	nie	PLH020010 Piekielna Dolina koło Polanicy, PLH020086 Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej, PLH020063 Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie, PLH020015 Wrzosowisko Przemkowskie
51.	9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część - zbiorowiska górskie)	nie	PLB020009 Góry Izerskie, PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, PLH020004 Góry Stołowe

Objaśnienie:

- 1) Kody siedlisk podano na podstawie podręcznika interpretacyjnego Komisji Europejskiej - Interpretation Manual of European Union Habitats - EUR28 w wersji zawierającej poprawki przyjęte w 2013 r.
- 2) Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez DZPK, oraz RDOŚ we Wrocławiu oraz danych dostępnych na stronie internetowej <http://natura2000.gdos.gov.pl/> (dostęp: 10.03.2017 i 13.03.2017 r.)